

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΟΥ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ**

Φοιτητές : ΒΑΡΟΥΧΑ ΙΩΑΝΝΑ (ΑΜ: 9587)

ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ (ΑΜ: 9753)

Εισηγητής : ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Ηράκλειο

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	4
ΠΙΝΑΚΕΣ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	9
1.1. ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	9
1.2. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	9
1.3. ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	10
1.4. ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ.....	19
2.1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ	19
2.2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ.....	22
2.3. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	25
2.4. ΕΞΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΟΥ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	30
3.1. ΤΟ ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	30
3.2. ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΣΤΑΤ.....	45
3.3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ EUROSTAT ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ	72
4.1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ	72
4.2. ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ	74
4.3. ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ	76
4.4. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ – ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ.....	86
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	95

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1. Ελληνικές εμπορικές εισαγωγές 2005-2015.....	19
Διάγραμμα 2. Ελληνικές εμπορικές εξαγωγές 2005-2015	20
Διάγραμμα 3. Εμπορικό ισοζύγιο 2005-2015.....	21
Διάγραμμα 4. Αναλυτικότερο διάγραμμα για το ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο.....	25
Διάγραμμα 5. Στοιχεία εισαγωγών ανά κατηγορία.....	26
Διάγραμμα 6. Εμπορικό ισοζύγιο για τις χώρες της Ευρωζώνης.....	73
Διάγραμμα 7. Βάρη στους δείκτες ΣΣΙ-19 που βασίζονται σε διαφορετικές περιόδους αναφοράς.....	83
Διάγραμμα 8. Διαγραμματική απεικόνιση της συνάρτησης κατανάλωσης	85
Διάγραμμα 9. Χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ χωρών της Ευρωζώνης 2008 – IMF, WEO Oct 2012	90
Διάγραμμα 10. Τρέχον ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών χωρών Ευρωζώνης 2008 – IMF, WEO Oct 2012	91

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1. Σύγκριση πωλήσεων εμπορικών κλάδων.....	35
Πίνακας 2. Σύγκριση μεικτών κερδών εμπορικών κλάδων.....	36
Πίνακας 3. Σύγκριση ποσοστών μεικτών κερδών εμπορικών κλάδων	36
Πίνακας 4. Σύγκριση λειτουργικών κερδών εμπορικών κλάδων	37
Πίνακας 5. Σύγκριση προ φόρου κερδών εμπορικών κλάδων.....	38
Πίνακας 6. Σύγκριση ρυθμού μεγέθυνσης του ενεργητικού εμπορικών κλάδων.....	38
Πίνακας 7. Σύγκριση ρυθμού μεγέθυνσης του ενεργητικού εμπορικών κλάδων.....	39
Πίνακας 8. Ενεργητικό ανά εταιρεία εμπορικών κλάδων	39
Πίνακας 9. Σύγκριση επενδύσεων παγίων κεφαλαίων εμπορικών κλάδων	40
Πίνακας 10. Σύγκριση δεικτών δανειακής επιβάρυνσης εμπορικών κλάδων	41
Πίνακας 11. Σύγκριση τραπεζικής επιβάρυνσης εμπορικών κλάδων	41
Πίνακας 12. Ταυτότητα Du Pont εμπορικών κλάδων.....	42
Πίνακας 13. Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων εμπορικών κλάδων	43
Πίνακας 14. Αριθμοδείκτης άμεσης ρευστότητας εμπορικών κλάδων	44
Πίνακας 15. Αριθμοδείκτης χρηματικών διαθεσίμων εμπορικών κλάδων.....	44
Πίνακας 16. Ετήσιες Διαρθρωτικές Έρευνες Εμπορίου ετών 2007, 2013, 2014 της ΕΛΣΤΑΤ.....	47
Πίνακας 17. Εξέλιξη Δείκτη Κύκλου Εργασιών χονδρικού εμπορίου	49
Πίνακας 18. Εξέλιξη του εποχικά διορθωμένου Δείκτη Κύκλου Εργασιών χονδρικού εμπορίου.....	49
Πίνακας 19. Αριθμός επιχειρήσεων	50
Πίνακας 20. Κύκλος εργασιών ή ακαθάριστα εισπραχθέντα	51
Πίνακας 21. Αξία παραγωγής.....	51
Πίνακας 22. Ακαθάριστο περιθώριο κέρδους για αγαθά προς μεταπώληση	52
Πίνακας 23. Προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών	53
Πίνακας 24. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 0 ή 1 εργαζόμενους.....	53
Πίνακας 25. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 2 ή 9 εργαζόμενους.....	54
Πίνακας 26. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 10 έως 19 εργαζόμενους.....	54
Πίνακας 27. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 20 έως 49 εργαζόμενους.....	55
Πίνακας 28. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 50 έως 249 εργαζόμενους.....	56
Πίνακας 29. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με πάνω από εργαζόμενους.....	56

<i>Πίνακας 30. Εξωτερικό εμπόριο αγαθών της ζώνης του ευρώ (μερίδιο επί των συνολικών ως ποσοστό)</i>	<i>77</i>
<i>Πίνακας 31. Εξωτερικό εμπόριο στον τομέα των υπηρεσιών της ζώνης του ευρώ το 2012 (μερίδιο επί των συνολικών ως ποσοστό).....</i>	<i>78</i>
<i>Πίνακας 32. Βάρος εμπορίου που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των ΣΣΙ του ευρώ (προσαρμοσμένο για τις επιπτώσεις στην τρίτη αγορά) (2007-2009, εκατοστιαίες μονάδες).....</i>	<i>80</i>
<i>Πίνακας 33. Κύριοι εμπορικοί εταίροι της Ευρωζώνης (στοιχεία μη προσαρμοσμένα σε εποχική βάση) .</i>	<i>89</i>

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται το θέμα του κλάδου της μεταποίησης και του εμπορίου και της αντίστοιχης πορείας του στα χρόνια που προηγήθηκαν αλλά και ακολούθησαν του ξεσπάσματος της κρίσης, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στα πλαίσια της οργάνωσης της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας παρατηρείται ότι δομείται σε συνολικά τέσσερα κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια διάκριση μεταξύ χονδρικού και λιανικού εμπορίου, όπου εξηγούνται η έννοια και τα χαρακτηριστικά του εμπορίου και στην συνέχεια γίνεται διάκριση μεταξύ χονδρικού και λιανικού εμπορίου, ενώ τέλος πραγματοποιείται ανάλυση στην σημασία του εμπορικού ισοζυγίου. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το ελληνικό εμπόριο, οι διαχρονικές μεταβολές του και τα στοιχεία εισαγωγών και εξαγωγών στα πλαίσια της Ελλάδας. Προχωρώντας πλέον πιο εξειδικευμένα στο θέμα, στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται ο κλάδος του χονδρικού εμπορίου στην Ελλάδα, με επίσημα στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ, ενώ τελικά γίνεται σύγκριση δεικτών του κλάδου της μεταποίησης για την Ελλάδα αλλά και για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το 2008 έως και το 2015, σύμφωνα με επίσημα στατιστικά στοιχεία που παρέχονται από την Eurostat. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται σύγκριση στοιχείων της Ελλάδας με την Ευρωζώνη, όσον αφορά στο εμπορικό ισοζύγιο, στις εισαγωγές και στις εξαγωγές ενώ πραγματοποιείται αναφορά και στις διαχρονικές μεταβολές στην Ευρωζώνη.

Τα σπουδαιότερα αποτελέσματα που αποκομίστηκαν από την μελέτη των στατιστικών δεδομένων της Eurostat, δείχνουν ότι η μείωση των επιχειρήσεων από το 2008 όπου σημειώθηκε η έναρξη της κρίσης μέχρι και το 2014 οπότε και σημειώνονται οι τελευταίες μετρήσεις της Eurostat είναι 16,65%, ποσοστό αντίστοιχο περίπου με την μείωση την οποία υπέστησαν οι επιχειρήσεις στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή η μείωση επηρεάζει σημαντικά τους κύκλους εργασιών, τα ακαθάριστα έσοδα αλλά και τον αριθμό των εργαζομένων στις επιχειρήσεις στον μεταποιητικό κλάδο.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία κλείνει με την παρουσίαση των τελικών συμπερασμάτων. Ευελπιστούμε η μελέτη μας να αποτελέσει χρήσιμο εγχειρίδιο και αφορμή για μελλοντικές έρευνες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 έως το 2007, η Ελλάδα γνώρισε συνεχή οικονομική ανάπτυξη με επιτόκια υψηλότερα από το μέσο όρο της Ε.Ε.27 και Ε.Ε.15. Κατά το μεγαλύτερο μέρος της προηγούμενης δεκαετίας, η Ελλάδα είχε μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες στην Ευρωζώνη, μαζί με την Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο. Ωστόσο, η ανάπτυξη αυτή βασίστηκε κυρίως στην εσωτερική κατανάλωση, δημόσια και ιδιωτική, στην εισροή κονδυλίων των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων, καθώς και στην ανάπτυξη τομέων, όπως η ναυτιλία και ο τουρισμός. Κατά την ίδια περίοδο, η παγκόσμια οικονομία αναπτύσσεται ταχύτατα με ένα θετικό αποτέλεσμα στις ελληνικές εξαγωγές, κυρίως προς τις νέες αγορές της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης. Επιπλέον, οι υπηρεσίες και ο τομέας των κατασκευών συνέβαλλαν κατά ένα μεγάλο μέρος στην ανάπτυξη αυτή, ενώ η συνεισφορά του τομέα της μεταποίησης ήταν ελάχιστη. Η οικονομική ύφεση το 2008, είχε ως αποτέλεσμα η χώρα να καταγράφει αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης κατά τα τελευταία έξι χρόνια.

Κατά το 2013, το ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας υποχώρησε επιπλέον κατά 3,9% σε σχέση με το 2012. Η μείωση αυτή προστέθηκε στις απώλειες της προηγούμενης πενταετίας 2008- 2012 που ανέρχονται ήδη στο 1/5 του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Έτσι, η σωρευτική μείωση του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, κατά την εξαετία 2008-2013 ανήλθε σε 21,9% (από €233.197,7 εκ. το 2008 σε €182.054,2 εκ. το 2013 - Eurostat 2013), που αντιστοιχεί σε απώλεια σχεδόν του ενός τετάρτου του ΑΕΠ και που δίνει ένα μέτρο της κρίσης στην οποία η ελληνική κοινωνία και οικονομία βρίσκονται σήμερα. Οι ενδείξεις, ωστόσο, είναι θετικές, καθώς το ΑΕΠ σταμάτησε να συρρικνώνεται με τους έντονους ρυθμούς της περιόδου 2010 - 2012. Το ΑΕΠ ανά κάτοικο σε σταθερές τιμές, δηλαδή ως αγοραστική δύναμη, ανέρχεται στις 19.500 ΜΑΔ έναντι 25.600 ΜΑΔ της Ε.Ε.27 (Eurostat 2012). Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είχε αυξηθεί πολύ γρήγορα από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 έως το 2009, γεφυρώνοντας το χάσμα με τον μέσο όρο της Ε.Ε.27 (από το επίπεδο του 75% έως 94% σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (Μ.Α.Δ)). Η πρόοδος αυτή εξανεμίστηκε μέσα σε τέσσερα

χρόνια. Η Ελλάδα παραμένει ένα από τα φτωχότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ.

Ένας σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων που δραστηριοποιείται στη χώρα παράγει σχετικά χαμηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα και υπηρεσίες. Σύμφωνα με την έκθεση για την ανταγωνιστικότητα και την εφαρμογή της βιομηχανικής πολιτικής της Ε.Ε., οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε υψηλής τεχνολογίας βιομηχανικά προϊόντα καθώς και σε εξειδικευμένες υπηρεσίες έντασης γνώσης (knowledge-intensive services) αποτελούν μόλις 18,0% της συνολικής επιχειρησιακής δραστηριότητας σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ε.Ε., ο οποίος ξεπερνά το 30,0%. Οι ΜΜΕ απασχολούν το 80% των εργαζομένων στον τομέα της μεταποίησης και σχεδόν 95% στον τομέα των κατασκευών καθώς και το 90% των απασχολούμενων στο τομέα του εμπορίου. Αυτές οι τιμές υπερβαίνουν κατά πολύ το ευρωπαϊκό μέσο όρο ειδικά στον τομέα της μεταποίησης και του λιανικού-χονδρικού εμπορίου.

Κατά τα τελευταία 20 χρόνια στην Ελλάδα έχει παρατηρηθεί αποβιομηχάνιση με μείωση της συμμετοχής της μεταποίησης στην μικτή προστιθέμενη αξία από 13% σε 8%. Παρότι από το 2000 η μικτή προστιθέμενη αξία της μεταποίησης έχει μειωθεί σε πραγματικούς όρους, ο τομέας αυτός παραμένει η τρίτη μεγαλύτερη πηγή απασχόλησης της Ελλάδος σε σχέση με άλλους παραγωγικούς τομείς. Η κάμψη αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αδυναμία να εκσυγχρονισθεί η ασκούμενη βιομηχανική πολιτική εστιάζοντας σε κάθετες αλυσίδες αξίας και στο ρόλο της καινοτομίας και των συναφών δραστηριοτήτων κατά μήκος των αλυσίδων αξίας, από την Ε.Τ.Α.Κ μέχρι τις εξαγωγές. Ο τομέας της μεταποίησης (manufacturing) παραμένει σημαντικός στην ελληνική οικονομία από την άποψη της συνεισφοράς στα φορολογικά έσοδα και στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Μεταξύ των διαφόρων παραγωγικών κλάδων της χώρας, η μεταποίηση περιλαμβάνει τον μεγαλύτερο αριθμό μεγάλων εταιρειών (> 100 εργαζόμενους). Επίσης ο κλάδος της μεταποίησης περιλαμβάνει αρκετές μεγάλης κλίμακας σύγχρονες μονάδες διεθνώς ανταγωνιστικών εταιρειών με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

1.1. Έννοια και χαρακτηριστικά του εμπορίου

Οι εμπορικές επιχειρήσεις απευθύνονται σε άτομα (λιανικό εμπόριο) αλλά και σε επιχειρήσεις (χονδρικό εμπόριο). Τα βασικά χαρακτηριστικά τους είναι η διεξαγωγή διαδικασιών ανταλλαγής, η παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών και η περιορισμένη επεξεργασία των προϊόντων ή και ακόμη η εξολοκλήρου δημιουργία των προϊόντων. Οι επιχειρήσεις παρεμβάλλονται μεταξύ μονάδων με μονάδων μεταποίησης και τελικής κατανάλωσης ή μεταξύ χονδρικού εμπορίου και τελικής κατανάλωσης και προάγουν την πώληση αγαθών στον τελικό καταναλωτή. Οι επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου μπορεί να παρεμβάλλονται μεταξύ πρωτογενούς παραγωγής και μονάδων μεταποίησης ή μεταξύ διαφορετικών μονάδων μεταποίησης ή τέλος μεταξύ μονάδων μεταποίησης και λιανικού εμπορίου. Δηλαδή προάγουν την πώληση εμπορευμάτων σε αγοραστές που θα τα μεταπωλήσουν, θα τα επεξεργαστούν ή θα τα καταναλώσουν σε μεγάλες ποσότητες. Η σημερινή εξέλιξη της δομής του εμπορίου έχει ως αποτέλεσμα την κυριαρχία επιχειρήσεων που διατηρούν καταστήματα, την ανάπτυξη καταστημάτων με μεγάλη ποικιλία εμπορευμάτων, την αύξηση ανταγωνισμού, την αύξηση της συγκέντρωσης του κλάδου και τέλος την διεθνοποίηση (Dullien & Schwarzer, 2009).

1.2. Χονδρικό εμπόριο και χαρακτηριστικά

Το χονδρικό εμπόριο παρεμβάλλεται μεταξύ του παραγωγού και του λιανοπωλητή με αποτέλεσμα να επιτυγχάνει οικονομικές εξειδικεύσεις, οικονομίες κλίμακας και οικονομίες συναλλαγών. Απλουστεύει τις πολύπλοκες συναλλαγές μεταξύ του κάθε παραγωγού με πληθώρα λιανέμπορων και του κάθε λιανέμπορου με πληθώρα παραγωγών. Η προσφορά του στους παραγωγούς είναι ευρεία κάλυψη της αγοράς και η διανομή των προϊόντων, η διαχείριση και διατήρηση των αποθεμάτων, η ανάληψη κινδύνου, η επεξεργασία και διεκπεραίωση των παραγγελιών η πληροφόρηση και η υποστήριξη στους αγοραστές. Η προσφορά του στους λιανικούς

εμπόρους είναι οι υπηρεσίες φυσικής διανομής η δημιουργία συλλογής εμπορευμάτων, η διάσπαση της υποχρεωτικής αγοράς μεγάλων ποσοτήτων, οι υπηρεσίες επεξεργασίας, η πίστωση και η χρηματοδότηση, η απορρόφηση του κόστους των αποθεμάτων, η υποστήριξη σε τεχνικά θέματα μάρκετινγκ κτλ. Και τέλος η διαχείριση πληροφοριών και δεδομένων (Beetsma & Vermeylen, 2007).

Το χονδρικό εμπόριο χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη συμμετοχή της κατηγορίας των μισθωτών στο δυναμικό του, με τα 3/4 των απασχολούμενων του κλάδου να ανήκουν σε αυτή την κατηγορία (75,0%), το 12,7% να είναι αυτοαπασχολούμενοι, το 9,2% να είναι εργοδότες και τέλος το 3,1% να ανήκει στην κατηγορία των συμβοηθούτων και μη αμειβόμενων μελών (Feyrer & Shambaugh, 2009).

Πάνω από τα 2/3 των απασχολούμενων στον κλάδο είναι άνδρες (η αναλογία ανδρών/γυναικών είναι 71/29), τα ποσοστά της μερικής και της προσωρινής απασχόλησης είναι χαμηλά (2,4% και 4,1% αντίστοιχα), ενώ οι νέοι μέχρι 29 ετών αποτελούν λιγότερο από το 13,8% των απασχολούμενων του κλάδου. Οι 6 περίπου στους 10 απασχολούμενους του κλάδου εργάζονται σε επιχειρήσεις με μικρό μέγεθος απασχόλησης (μέχρι 10 άτομα) αναλογία που μεταφράζεται σε 94.000 άτομα. Είναι ο μόνος από τους κλάδους του τομέα του οποίου η απασχόληση σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο αυξήθηκε κατά 1.400 άτομα (μόνο άνδρες) και ποσοστό 0,9%. Καθώς η απασχόληση των νέων ανδρών και γυναικών μέχρι 29 ετών μειώνεται, η αύξηση της απασχόλησης του κλάδου οφείλεται αποκλειστικά στις μεταβολές της απασχόλησης της ηλικιακής ομάδας άνω των 30 ετών (Abbas, et al, 2010).

1.3. Λιανικό εμπόριο και χαρακτηριστικά

Ο τελευταίος αποδέκτης του προϊόντος πριν αυτό φτάσει στο τελικό καταναλωτή, είναι ο λιανοπωλητής. Ο λιανοπωλητής είναι ίσως το σημαντικότερο στοιχείο στο εμπορικό κύκλωμα και αποτελεί την κυρίαρχη φιγούρα στα εμπορικά κανάλια (κανάλια διανομής). Το λιανικό εμπόριο, αν και έχει τις ρίζες του στους αρχαίους χρόνους, μόλις κατά τον 19ο αιώνα άρχισε να δείχνει εξελικτικές τάσεις ακολουθώντας την τεχνολογική εξέλιξη. Οι σύγχρονες επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου δεν προσφέρουν μόνο ποικιλία προϊόντων και διευκολύνσεις για αγορές, αλλά και την

ικανοποίηση που αναμένει ο καταναλωτής. Η σύγχρονη αντίληψη για την πώληση στο λιανικό κατάστημα είναι ότι η πώληση σημαίνει εξυπηρέτηση του πελάτη. Κάθε πώληση έχει σαν τελικό σκοπό όχι την παραχώρηση ενός προϊόντος, αλλά την κάλυψη μιας ανάγκης ή μιας επιθυμίας του καταναλωτή. Οι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου μπορούν να ταξινομηθούν με βάση το κριτήριο της εμπορικής στρατηγικής τους σε : Καταστήματα ευκολίας (convenience stores), Εξειδικευμένα καταστήματα (specialty stores), Καταστήματα ποικιλίας προϊόντων (variety stores), Σούπερ μάρκετ, Πολυκαταστήματα (department stores), Γενικά εκπτώτικα καταστήματα (discount stores), Εξειδικευμένα εκπτώτικα καταστήματα (category killers), Καταστήματα-αποθήκες καταλόγου (catalogue showrooms) (Corsetti & Muller, 2006).

Ο κλάδος του λιανικού εμπορίου αποκτά μία διαρκώς πιο παγκοσμιοποιημένη και ανταγωνιστική διάσταση, καθώς μεγάλοι παίκτες διεθνώς, επωφελούνται από τα πλεονεκτήματα των διευρυμένων προμηθευτικών αλυσίδων και των οικονομιών κλίμακας, οι οποίες προκύπτουν από τη λειτουργία μεγάλων επιχειρησιακών μονάδων. Οι προκλήσεις που δημιουργούνται από την παγκοσμιοποιημένη πλέον αγορά, μεταφράζονται σε αυξημένες απαιτήσεις για τους συμμετέχοντες σε αυτήν.

Προκειμένου να λειτουργήσουν επιτυχώς, οι συμμετέχοντες στην αγορά του παγκόσμιου λιανικού εμπορίου θα πρέπει να επιδείξουν δυνατότητα χειρισμού συναλλαγματικών διακυμάνσεων, αιφνίδιων πολιτικών αλλαγών, αυξήσεων στην τιμή του πετρελαίου και τροποποιήσεις στις κατά τόπους φορολογικές νομοθεσίες. Συγκριτικό πλεονέκτημα εμφανίζουν εταιρείες που αφενός στηρίζονται στο μέγεθος και τις δυνατότητες που απορρέουν από αυτό (διαπραγματευτική ικανότητα έναντι προμηθευτών, ελεγχόμενα λειτουργικά κόστη σε σχέση με τον τζίρο), αφετέρου στην επικοινωνιακή πολιτική τους (έμφαση στην επωνυμία, στην παροχή πρόσθετων υπηρεσιών, στην ευέλικτη και άμεση ανταπόκριση στις εξελισσόμενες προτιμήσεις των καταναλωτών). Επιπρόσθετα, ξεχωρίζουν όσοι, έχοντας αντίληψη των τοπικών χαρακτηριστικών, αναγκών και ανταγωνιστικών δυνάμεων, καταφέρνουν να ενεργούν επιλεκτικά και στην κατάλληλη περίοδο (Briotti, 2005).

Μία ακόμα, πρόσφατη, τάση περιλαμβάνει τη μέριμνα των επιχειρήσεων για εφαρμογή πολιτικών κοινωνικής ευθύνης και προστασίας του περιβάλλοντος. Παράλληλα το τοπίο αλλάζει χάρη στην προσαρμογή των διαφόρων κλάδων σε σύγχρονα λιανικά μοντέλα, στα οποία η τιμή δεν είναι παρά η δύναμη που θα

προσελκύσει τους πελάτες στο κατάστημα. Στη συνέχεια, έμφαση δίνεται σε στοιχεία που θα προσελκύσουν τον καταναλωτή και θα διατηρήσουν την προσοχή του, όπως η ατμόσφαιρα των καταστημάτων, η κατανομή των προϊόντων, αλλά και η συνδυασμένη δυνατότητα αγορών και διασκέδασης. Ακόμη, εντείνεται παγκοσμίως η επέκταση μέσω της χρήσης του franchising, κατευθυνόμενη από τη μεριά των κολοσσών του λιανικού εμπορίου κυρίως προς την περιοχή της Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων. Επιπλέον, η διευρυμένη χρήση του Ecommerce, μέσω της ταχείας εξάπλωσης του Internet, και η πολυκάναλη πια παραδοσιακή διανομή προϊόντων και υπηρεσιών έχουν αλλάξει ριζικά το τοπίο του ανταγωνισμού (Hemmking, et al, 2002).

Το λιανικό εμπόριο χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη συμμετοχή της κατηγορίας των αυτοαπασχολούμενων στο δυναμικό του. Οι 3 στους 10 απασχολούμενους (30,1%) στον κλάδο ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, εργοδότες είναι το 11,3%, συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη είναι το 9,1% και τέλος το ήμισυ σχεδόν των απασχολούμενων του κλάδου είναι μισθωτοί (49,5%). Πάνω από το ήμισυ των απασχολούμενων στον κλάδο είναι γυναίκες (η αναλογία ανδρών/γυναικών είναι 49/51), το ποσοστό της μερικής απασχόλησης ανέρχεται στο 7,1%, το ποσοστό της προσωρινής διαμορφώνεται στο 9,6% των μισθωτών του κλάδου και οι νέοι μέχρι 29 ετών αποτελούν το 18,7% των απασχολούμενων (Kim & Roubini, 2008).

1.4. Σημασία του εμπορικού ισοζυγίου για την οικονομία.

Τα στοιχεία που προκύπτουν από τις εμπορικές συναλλαγές προσδιορίζουν σε σημαντικό βαθμό μιας οικονομίας και την γενικότερη ανάπτυξη μιας χώρας. Οι τρέχουσες ροές εμπορευμάτων και πληρωμών για ένα οικονομικό έτος προσδιορίζονται από το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Το άθροισμα του εμπορικού ισοζυγίου και του ισοζυγίου εισοδημάτων καθορίζουν το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (Dullien & Schwarzer, 2009).

Μέσα από την εξίσωση που χαρακτηρίζει τα παραπάνω προκύπτει ότι οι καθαρές ξένες επενδύσεις προσδιορίζουν τελείως διαφορετικά αποτελέσματα και συμπεράσματα, αν και σχετίζονται στενά με το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Το γεγονός αυτό δείχνει πως όσο περισσότερα κεφάλαια δανείζει ένα κράτος σε ένα άλλο

τόσο πιο πολύ καταναλώνει το κράτος δανειστής και ως αποτέλεσμα αυτού είναι να αυξάνονται οι εξαγωγές του μέσα από την δημιουργία προϋποθέσεων για περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομία του (Dhont & Heylen, 2008).

Στο ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών περιέχονται όλες οι ροές κεφαλαίων οι οποίες δεν μπορούν να προσδιοριστούν ως ροές για μια δεδομένη χρονική περίοδο. Αποτελείται στο μεγαλύτερο βαθμό, από επενδύσεις σε περιουσιακά στοιχεία και χρεόγραφα, τα οποία λαμβάνουν χωρά σε ένα κράτος ή έχουν κατεύθυνση μια χώρα. Το συγκεκριμένο ισοζύγιο έχει σημαντική επίδραση στις οικονομίες. Το γεγονός ότι είναι πολλαπλάσιο από το αντίστοιχο του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και η διαρκής κίνηση των κεφαλαίων στην παγκόσμια οικονομία, μέσα από αυτές τις επενδυτικές διαδικασίες του ισοζυγίου, έχει την δυνατότητα να προκαλέσει αναταραχές στην οικονομία μιας χώρας η οποία μπορεί να αποτελεί στόχο των διαχειριστών των κεφαλαίων αυτών.

Ένα τέτοιο έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών έχει ως αποτέλεσμα την εκροή ξένων κεφαλαίων, γεγονός το οποίο επιδεινώνει την καθαρή επενδυτική θέση της χώρας. Όταν υπάρχει έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών τότε η χώρα αυτή που το παρουσιάζει δείχνει να καταναλώνει περισσότερα από αυτά που έχει την δυνατότητα να παράγει (Girardi & Paesani, 2007).

Μέσα από αυτή την λογική θα πρέπει να βρεθούν οι αντίστοιχοι πόροι να χρηματοδοτηθούν αυτές ανάγκες. Για ένα κράτος που βρίσκεται σε αυτή την θέση με την χρήση του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών, μπορεί να επιλέξει είτε να δανειστεί από το εξωτερικό, είτε να κάνει χρήση των καταθέσεων που έχει σε συναλλαγματικά αποθέματα. Υπάρχει βεβαία και η τελευταία καταφυγή της πώληση κάποιων περιουσιακών της στοιχείων που ανήκουν στο δημόσιο. Το ζήτημα που προκύπτει σε αυτές τις περιπτώσεις είναι ότι η παραπάνω πηγές άντληση ρευστότητας χαρακτηρίζονται ως περιορισμένοι πόροι. Διότι οι καταθέσεις της χώρας και ιδιαίτερα τα συναλλαγματικά της αποθέματα δεν είναι άπειρα και υπόκεινται σε περιορισμούς. Τα περιουσιακά της στοιχεία είναι πεπερασμένα και τέλος όσο πιο μεγάλος είναι ο δανεισμός της και κατά συνέπεια το κρατικό χρέος, τόσο μεγαλύτερα είναι τα επιτόκια και τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος που αναλαμβάνουν οι δανειστές. Αυτό λειτουργεί ως αποτρεπτικός παράγοντας για την παροχή και άλλων δάνειων στην εν' λόγο χώρα. Στην περίπτωση που η χώρα έχει στην διάθεση της το εργαλείο της

νομισματικής πολιτικής κάποια στιγμή θα καταφύγει σε αυτό ώστε να δώσει ώθηση στην εξαγωγική της δραστηριότητα. Σε περιπτώσεις όπως στην ΟΝΕ που αυτό δεν είναι εφικτό διακρίνονται προβλήματα παρόμοια με της Ελλάδας, από το 2009 (Βαρουφάκης, et al, 2014).

Ακόμη μια συνέπεια των εμπορικών ελλειμμάτων είναι ότι στην διάρκεια των οικονομικών κύκλων που παρουσιάζονται σε μια οικονομία, τόσο η παραγωγή όσο και το ΑΕΠ μεταβάλλονται υπό την επίδραση της ύφεσης ή της ανάπτυξης. Αποτέλεσμα αυτού, είναι οι δημόσιες δαπάνες και τα δημοσία έσοδα να εμφανίζουν κάποιες μεταβολές οι οποίες προσδιορίζονται από το σημείο του οικονομικού κύκλου στο οποίο βρίσκετε η οικονομία της χώρα στην οποία γίνεται αναφορά. Σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης οι κυβερνήσεις, διαπιστώνοντας πως η οικονομία βρίσκεται σε άνθηση αποφασίζει κάποια αναγκαία μέτρα, προκειμένου να περιορίσει τις δημόσιες δαπάνες, με σκοπό να περιοριστεί η ζήτηση στοιχείο που θα συμβάλει στον περιορισμό του πληθωρισμούς, ο οποίος δημιουργείται από την μη επαρκή κάλυψη της ζήτησης από την προσφορά. Ακόμα στην οικονομική φάση της ανάπτυξης ένα κράτος έχει αυξημένα φορολογικά έσοδα λόγω της αύξησης των εισοδημάτων και της παραγωγής. Με βάση τα παραπάνω ένα κράτος, μπορεί να οδηγηθεί σε πλεονασματικό προϋπολογισμό. Επίσης λόγω των αυξημένων εισοδημάτων, το κράτος δεν χρειάζεται να πραγματοποιήσει μεταβιβαστικές πληρωμές, με αποτέλεσμα να περιορίζει τις παροχές και τα επιδόματα τα οποία χορηγεί στους πολίτες του. Αποτέλεσμα είναι η βελτίωση της κρατικής αποταμίευσης, ώστε να μην επιβαρύνεται τόσο πολύ ο κρατικός προϋπολογισμός (Βαρουφάκης, et al, 2013).

Στην περίπτωση που ένα κράτος περιέλθει στην φάση της ύφεσης, τα εισοδήματα, η παραγωγή και το ΑΕΠ περιορίζονται. Στην περίπτωση αυτή η κυβέρνηση θα πρέπει να επιβαρύνει τον προϋπολογισμό και να λάβει μέτρα ώστε να συμβάλει στους οικονομικά ασθενέστερους πολίτες της, διογκώνοντας τις μεταβιβαστικές πληρωμές. Μέσα από αυτήν την διαδικασία δαπανώντας χρήματα κατά κύριο λόγο σε επενδυτικά προγράμματα τα οποία θα συμβάλουν στους τομείς της οικονομίας που έχουν σημαντικές επιπτώσεις και επιδρούν άμεσα στην ανάπτυξη, έτσι ώστε να διαχυθεί σε όλη την οικονομία. Σε τέτοιες καταστάσεις (ύφεσης), το κράτος θα πρέπει να εκμεταλλευτεί είτε τα πλεονάσματα τα οποία είχε στην φάση της ανάπτυξης, είτε να δανειστεί ώστε να συμβάλει στην οικονομία να επέλθει το

συντομότερο δυνατό γρήγορα από την φάση της ύφεσης στην φάση της ανάπτυξης. Τα κυκλικά ελλείμματα ή πλεονάσματα στα οποία έγινε αναφορά μόλις πιο θα πρέπει να μεταξύ τους κατά την διάρκεια ενός ολόκληρου οικονομικού κύκλου να ισοσκελίζονται. Παρόλα αυτά αυτό σπάνια συμβαίνει και ελλείμματα τα οποία δεν ισοσκελίζονται συνεχίζουν να εμφανίζονται ακόμα και κατά την φάση της ανάπτυξης, άλλα ακόμα πιο έντονα και κατά την διάρκεια την ύφεσης. Τα ελλείμματα αυτά χαρακτηρίζεται δομικά και όταν εμφανίζονται προσδιορίζουν άσχημα αποτελέσματα για το μέλλον της οικονομία μιας χώρας. Θα πρέπει να βρίσκονται πάντα πόροι προκειμένου να καλύπτονται. Μια χώρα η οποία εμφανίζει δομικά ελλείμματα θα πρέπει να ακολουθήσει πολιτική κατάλληλων ενεργειών και να κάνει τις απαραίτητες διορθωτικές κινήσεις πριν υπάρξουν συνέπειες και φυσικά πριν το κοινωνικό και οικονομικό κόστος διογκωθεί, ώστε να έχει την δυνατότητα να εξαλείψει το δημόσιο χρέος το οποίο θα έχει συσσωρευτεί (Κότιος & Παυλίδης, 2012).

Κάθε κυβέρνηση κάθε χρόνο συντάσσει τον προϋπολογισμό του κράτους και τον θέτει προ ψήφιση, ο οποίος περιλαμβάνει τα έσοδα και τις δαπάνες τα οποία υπολογίζεται ότι θα υπάρξουν το επόμενο οικονομικό έτος για το κράτος. Λόγω όμως του γεγονότος ότι στην κυβέρνηση επιδρά η διαχείριση που έκαναν οι προηγούμενες κυβερνήσεις, θα πρέπει για κάθε χρήση να συμπεριλαμβάνει και το ποσό των εσόδων τα οποία θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των τόκων τα όποια έχουν προκύψει από προηγούμενες χρήσεις που πιθανόν και να μην τα έχει δημιουργήσει η ίδια. Αποτέλεσμα αυτού του κύκλου το κράτος να έχει λιγότερους διαθέσιμους πόρους για την πραγματοποίηση επενδύσεων ή άλλων προγραμμάτων που θα παρέχουν ώθηση στην οικονομία και θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της (Dullien & Schwarzer, 2009).

Το δημόσιο χρέος και το σύνολο των οφειλών ενός έθνους, αποτελείται από το διαχρονικό άθροισμα των ελλειμμάτων ή των πλεονασμάτων που έχει στην οικονομία του κάθε κράτος. Το δημόσιο χρέος για να ανατροφοδοτείτε ώστε να μην προκύψουν ληξιπρόθεσμες οφειλές ή ακόμα χειρότερα να προκληθεί αθέτηση πληρωμών θα πρέπει το κράτος να δανειστεί από τις χρηματαγορές ή να θέσει προς πώληση κάποιο από τα περιουσιακά του στοιχεία που στην ουσία είναι χρήση του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών. Παρόλα αυτά η ύπαρξη δημόσιου χρέους δεν σημαίνει δεσμευτικά κακό στοιχείο για την οικονομία. Βασική παράμετρο αποτελεί ο

λόγος του χρέους προς το ΑΕΠ καθώς και το πώς αυτός ο λόγος επηρεάζεται από τις μεταβολές του κρατικού χρέους. Στην περίπτωση ύπαρξης δημόσιου χρέους, το κράτος χρησιμοποιεί τους πόρους που έχει αντλήσει από τις αγορές, για να μπορέσει να καλύψει πληρωμές και επενδύσεις. Εδώ όμως επιβάλλεται να γίνει μια διάκριση, στο ότι οι επενδύσεις σε μελλοντικό χρόνο αναμένεται να αυξήσουν το ΑΕΠ καθώς δημιουργούνται καλύτερες προϋποθέσεις για την διενέργεια επενδύσεων από τους ιδιώτες. Το κράτος μέσω των επενδύσεων, συμβάλει στην ανάπτυξη κάτι που στηρίζει την προσπάθεια της κυβέρνησης ώστε να αυξηθεί το διαθέσιμο εισόδημα των πολιτών, στοιχείο που θα συντελέσει και θα υποβοηθήσει σημαντικά στην γρήγορη έξοδο της χώρας από την ύφεσης. Ακολούθως τα αυξημένα εισοδήματα των πολιτών, στις επόμενες περιόδους, θα επιφέρουν επιπλέον φόρους. Ακόμα η ανάπτυξη λειτουργεί και ως ψυχολογικός παράγοντας για κάποιες επιχειρήσεις, οι οποίες θα επιλέξουν να εγκατασταθούν στην συγκεκριμένη χώρα και να φορολογηθούν για τα προϊόντα τα οποία παράγουν εκεί. Αποτέλεσμα αυτού, τα έσοδα θα αυξηθούν για την συγκεκριμένη χώρα και θα δοθεί η δυνατότητα στην χώρα αυτή να αποπληρώσει το χρέος της (Buti, et al, 2009).

Από την άλλη πλευρά, σε αυτή δηλαδή που ο λόγος του κρατικού χρέους προς το ΑΕΠ αυξηθεί, κάτι που προσδιορίζει την μη συνετή διαχείριση των χρωμάτων. Αποτέλεσμα αυτού είναι οι δανειστές να δεχτούν ότι αυξάνονται σημαντικά οι πιθανότητες, το συγκεκριμένο κράτος να μην έχει την δυνατότητα να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, με αποτέλεσμα να απαιτηθεί επιπλέον απόδοση μέσω επιτοκίων ή ακόμη και περιορισμούς στην χρηματοδότησης. Έτσι συντελείται μια διαδικασία που συμβάλει ευεργετικά τόσο για τους αγοραστές των ομολόγων όσο και για τους πολίτες της χώρας, δημιουργώντας ένα κλίμα συνετή διαχείριση των πόρων πριν το οικονομικό και κοινωνικό κόστος γίνει μη διαχωρίσιμο. Οι προαναφερθέντες λόγοι συντέλεσαν στο διαχωρισμό του κρατικού χρέους σε καταναλωτικό και σε παραγωγικό, όπου σε αυτές τις κατηγορίες καταχωρείται ο σκοπός που τα χρήματα δαπανώνται (Βαρουφάκης, et al, 2014).

Τα δάνεια που συνάπτει ένα κράτος αποτελούν χρέος των μελλοντικών γενεών που είναι αναγκασμένες να ξεπληρώσουν ή να αναχρηματοδοτήσουν στο μέλλον, κάτι που γίνεται μέσα από την φορολογία. Στοιχείο που αποτελεί μεταβίβαση πόρων από τις μελλοντικές γενιές στους δανειστές του κράτους, σε αυτούς που διαθέτουν αυτά τα

κρατικά ομόλογα. Ο Lerner υποστηρίζει όταν το κράτος δανείζεται από τους πολίτες του, έχουμε να κάνουμε με εσωτερικό χρέος. Στην περίπτωση αυτή οι πολίτες της χώρας, στο σύνολό τους, δεν αντιμετωπίζουν και δεν αντιλαμβάνονται κάποια μείωση στα εισοδήματά τους, αλλά μόνο μια μεταβίβαση αγοραστικής δύναμης από τους φορολογούμενους στους κατόχους των ομολόγων. Κάτι που δεν ισχύει στην περίπτωση που τα ομόλογα μιας χώρας βρίσκονται στα χεδιά ξένων επενδυτών, δηλαδή υπάρχει εξωτερικό χρέος. Στα περίπτωση αυτή, τα χρήματα που δανείζεται το κράτος αναμένεται να γίνει χρήση τους είτε για κατανάλωση είτε επενδύσεις. Στην πρώτη περίπτωση, η μελλοντική γενιά λαμβάνει ένα βάρος και τα χρήματα αυτά θα περιορίσουν την αγοραστική της δύναμη. Στην άλλη περίπτωση που τα χρήματα προωθηθούν για επενδύσεις τότε πρέπει να μελετηθεί η αποδοτικότητα του προγράμματος των επενδύσεων αυτών. Στην περίπτωση που η οριακή απόδοση είναι μεγαλύτερη από το οριακό κόστος των κεφαλαίων τότε είναι προφανές ότι η μελλοντική γενιά είναι σε πλεονεκτικότερη θέση. Σε κάθε άλλη περίπτωση είναι σε χειρότερη θέση καθώς τα έσοδα από τις επενδύσεις που έλαβαν χώρα σε προγενέστερο χρόνο είναι λιγότερα από το ποσό των φόρων που υποχρεούνται να πληρώσουν οι πολίτες. Όμως όλες οι γενιές δεν συνυπάρχουν ταυτόχρονα την ίδια στιγμή. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να επηρεάζονται οι μελλοντικές γενιές, για δάνεια που το κράτος έχει πραγματοποιήσει νωρίτερα. Όμως η γενιά των πολιτών που φορολογείται και είναι ενεργή κατά το χρονικό διάστημα που λαμβάνει χώρα ο δανεισμός, δεν νοιώθει τις επιπτώσεις στο εισόδημά της, καθώς το ποσό του δανείου αναμένεται να αποπληρωθεί από τις μελλοντικές γενιές (Feyrer & Shambaugh, 2009).

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών συσχετίζεται με τις μεταβλητές της επένδυσης και η αποταμίευσης. Η οικονομική πολιτική που ασκείται σε ένα κράτος μπορεί να επιφέρει-συμβάλει στις μεταβολές αυτών των μεταβλητών. Για παράδειγμα μια αύξηση των δημόσιων δαπανών θα τείνει να περιορίσει την εθνική αποταμίευση. Η μείωση όμως της αποταμίευσης μας οδηγεί στην μεταβολή του εμπορικού ισοζυγίου αφού επηρεάζεται από την σχέση κατανάλωση - επένδυση. Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και στην περίπτωση της μεταβολή στους φορολογικούς συντελεστές, γεγονός που θα αυξήσει την κατανάλωση και κατά συνέπεια θα μειώσει την αποταμίευση. Από πλευράς επενδύσεων μεγάλη σημασία έχει το μέγεθος της χώρας την οποία εξετάζουμε στην παγκόσμια οικονομία. Από την μία πλευρά, στην

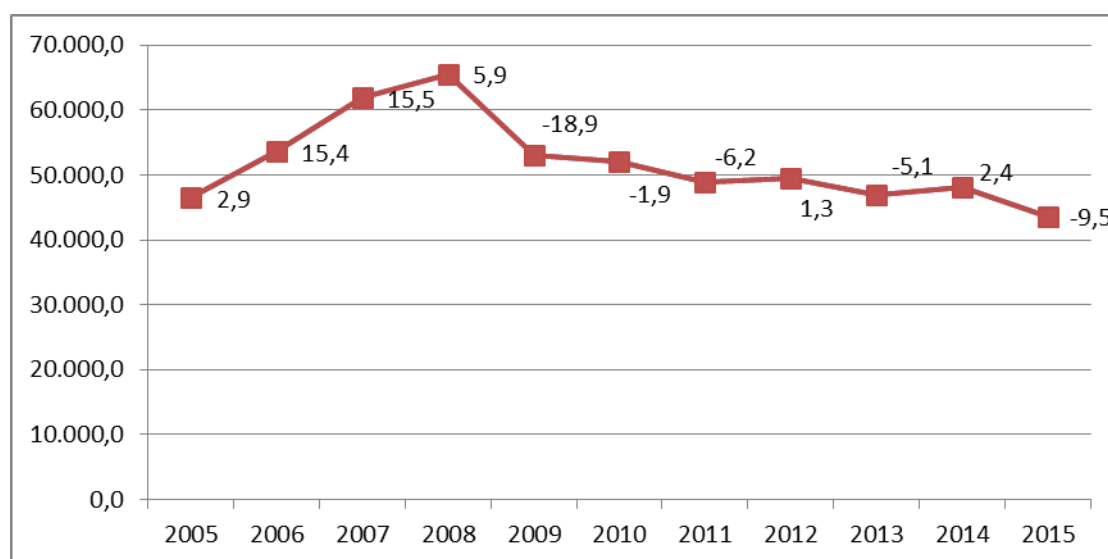
περίπτωση μιας μικρής χώρας έχουμε ως δεδομένο το επιτόκιο, το οποίο διαμορφώνεται από την αλληλοεπίδραση των χωρών. Επομένως μια αύξηση του διεθνούς επιτοκίου θα τείνει στον περιορισμό των εσωτερικών επενδύσεων και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών θα λάβει θετικό πρόσημο καθώς οι πλεονάζουσες αποταμιεύσεις θα δανειστούν στο εξωτερικό, ενώ μια μείωση του διεθνούς επιτοκίου θα οδηγήσει σε ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Στην περίπτωση αυτή, που βρίσκει εφαρμογή σε μια μεγάλη χώρα, οι αποφάσεις αυτές για την οικονομική πολιτική διακρίνονται από σημαντικό αντίκτυπο στα παγκόσμια επιτόκια. Ο λόγος αυτός είναι που μας οδηγεί στο αποτέλεσμα να συμπεράνουμε πως το επιτόκιο δεν αποτελεί εξωγενής μεταβλητή (Gong, et al, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20: ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

2.1. Στοιχεία ελληνικού εμπορικού ισοζυγίου

Σε αυτήν την ενότητα θα προσδιοριστούν στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν τις Ελληνικές εμπορικές εξαγωγές για το χρονικό διάστημα από το 2005 έως και το 2015. Αρχικά γίνεται μια περιγραφή των στοιχείων που αφορούν τις Ελληνικές εισαγωγές, ενώ εν συνεχεία γίνεται επέκταση και στις Ελληνικές εξαγωγές. Το υποκεφάλαιο ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των εμπορικών μεταβολών στο ισοζύγιο για το προαναφερθέν χρονικό διάστημα.

Διάγραμμα 1. Ελληνικές εμπορικές εισαγωγές 2005-2015

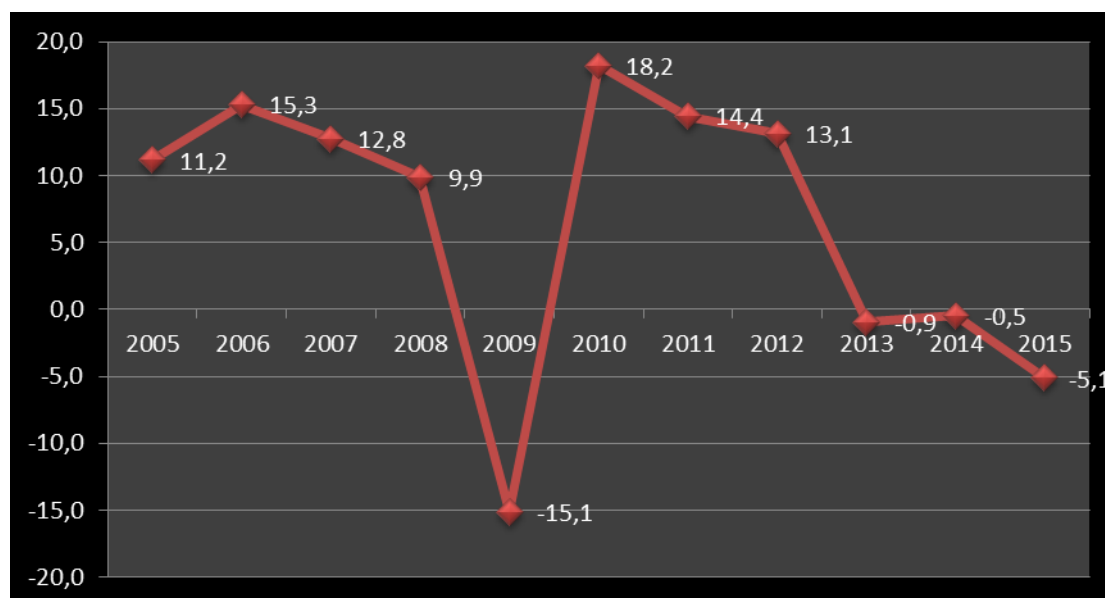

Πηγή: <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFC02/>

Στο παραπάνω διάγραμμα καταγράφεται από το 2005 έως και το 2015 η εμπορική εισαγωγική δραστηριότητα της Ελλάδος. Με την κόκκινη γραμμή προσδιορίζεται η ποσοστιαία μεταβολή συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, ενώ υπάρχουν και τα αντίστοιχα ποσά που δαπανήθηκαν σε εκατομμύρια ευρώ. Από το 2005 παρατηρείται μια διαρκής αύξηση των εμπορικών εισαγωγών για την Ελλάδα, αν και την πρώτη χρονιά ήταν μικρή, της τάξεως του 2,9%. Την αμέσως επομένη χρονιά

έχουμε μια εκτόξευση των εμπορικών εισαγωγών που φτάνει το 15,4%, ενώ αντίστοιχη είναι η αύξηση και για την επομένη χρόνια (2007), αφού η αύξηση έφτασε το 15,5%. Το 2008 αντίθετα διακρίνεται μια αύξηση, αλλά είναι σχετικά περιορισμένη συγκριτικά με τα δυο προηγούμενα χρόνια, αφού ήταν μόλις στο 5,9%. Η επόμενη χρονιά είναι καταλυτική για την εισαγωγική δραστηριότητα της Ελλάδας, καθώς και για την οικονομία της γενικότερα. Η χώρα το 2009 κατέγραψε τεράστια πτώση στις εμπορικές της εισαγωγές της τάξης του 18,9% συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά, ενώ την αμέσως επομένη διακρίνεται μια ακόμα μικρή πτώση της τάξης του 1,9%. Το 2011 αυτή η πτώση θα συνεχιστεί και θα είναι της τάξης του 6,2%, ενώ το 2012 καταγράφεται μικρή αύξηση των εξαγωγών της τάξεως του 1,3%. Παρ' όλα αυτά την επόμενη χρόνια (2013) έχουμε εκ' νέου πτώση κατά 5,1%, η οποία δεν διατηρήθηκε το 2014 όπου παρατηρήθηκε αύξηση 2,4%. Τέλος στο αρνητικό πρόσημο επέστρεψαν οι Ελληνικές εξαγωγές το 2015 που έφτασαν στο -9,5%.

Διάγραμμα 2. Ελληνικές εμπορικές εξαγωγές 2005-2015

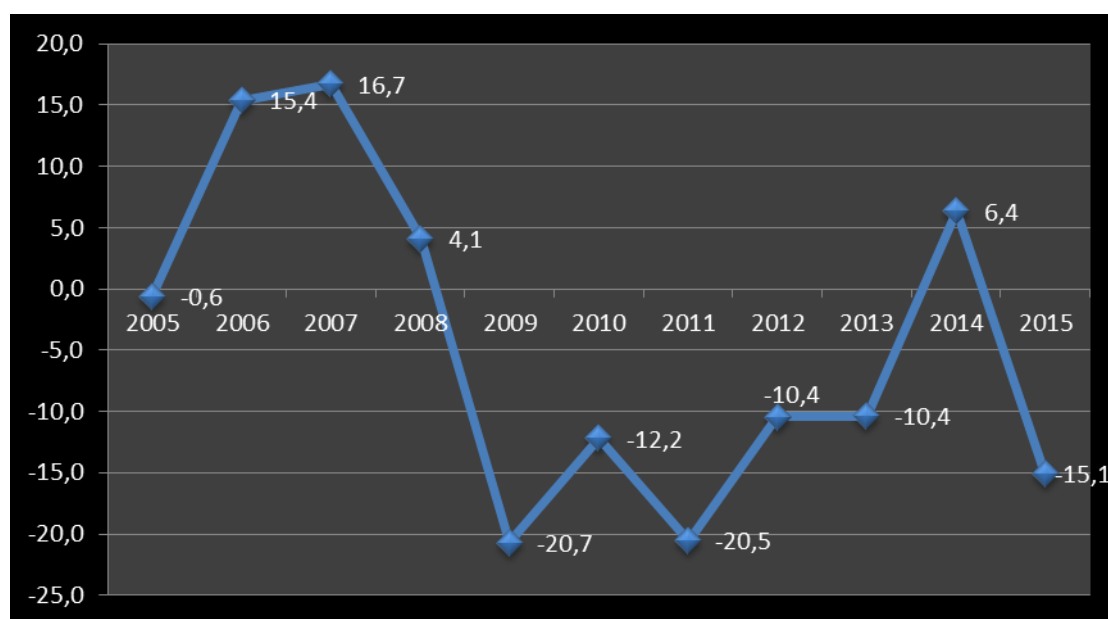

Πηγή: <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFC02/>

Στο παραπάνω διάγραμμα καταγράφονται οι διακυμάνσεις των Ελληνικών εμπορικών εξαγωγών από το 2005 έως και το 2015. Για το 2005 τα στοιχεία δείχνουν μια αύξηση συγκριτικά με την προηγούμενη χρόνια των εμπορικών εξαγωγών, κατά

11,2%. Αυτή η αύξηση διατηρήθηκε και το 2006 με ακόμα μεγαλύτερα ποσοστά της τάξεως του 15,3%, ενώ τον επόμενο χρόνο (2007) η αύξηση ήταν στο 12,8%. Το 2008 παρουσιάστηκε μείωση συγκριτικά με την προηγούμενη χρόνια κατά 9,9%. Το 2009 οι εξαγωγές της Ελλάδας ακολούθησαν τα γενικότερα οικονομικά στοιχεία εκείνης της περιόδου, με αποτέλεσμα να καταγράψουν τεράστια μείωση της τάξεως του -15,1%. Αντίστροφη σχεδόν πορεία είχαν οι Ελληνικές εξαγωγές την επόμενη χρόνια (2010) που αυξήθηκαν κατά 18,2%. Σε θετικό πρόσημο ήταν και οι δυο επόμενες χρόνιες για την εμπορική εξαγωγική δραστηριότητα, αφού το 2011 παρατηρήθηκε μια αύξηση κατά 14,4% και το 2012 κατά 13,1%. Το 2013 διακρίνεται μια ανεπαίσθητη πτώση της τάξεως του -0,9%, ενώ το 2014 αυτή η πτώση προσδιορίστηκε στο 0,5%. Τέλος, το 2015 η πτώση των Ελληνικών εμπορικών εξαγωγικών έφτασε στο 5,1%.

Διάγραμμα 3. Εμπορικό ισοζύγιο 2005-2015

Πηγή: <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFC02/>

Στο παραπάνω διάγραμμα (διάγραμμα 4) προσδιορίζονται οι μεταβολές του Ελληνικού εμπορικού ισοζυγίου. Ξεκινώντας από το 2005 παρατηρείται μια αρνητική τιμή της τάξεως του 0,5%, ενώ το 2006 το Ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο καταγράφει μια σημαντική θετική μεταβολή που αγγίζει το 15,4%. Η μεταβολή θα διατηρηθεί και το 2007 και θα είναι της τάξης του 16,7%, ενώ την επόμενη χρόνια η μεταβολή να μην είναι θετική αλλά με μικρότερες τιμές, αφού φτάνει το 4,1%. Η επόμενη χρόνια (2009) ακολουθεί και σε αυτή την περίπτωση την γενικότερη αρνητική οικονομική

κατάσταση, με αποτέλεσμα το εμπορικό Ελληνικό ισοζύγιο να καταγράψει τεράστια αρνητική μεταβολή που έφτασε το 20,7%. Αυτό το αρνητικό πρόσημο διατηρήθηκε και τις επόμενες χρονιές, αφού για το 2010 ήταν στο 12,2%, για το 2011 στο 20,5% και για το 2012 και 2013 ήταν στο 10,4%. Την επόμενη χρονιά παρουσιάστηκε θετικό πρόσημο για το Ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο, της τάξεως του 6,4%. Τέλος, το 2015 η Ελλάδα επέστρεψε στα αρνητικά αποτελέσματα με μια πτώση της τάξεως του 15,1%.

2.2. Διαχρονικές μεταβολές εμπορικού ισοζυγίου

Η συμμετοχή της Ελλάδας στους ευρωπαϊκούς θεσμούς και την νομισματική ένωση διακρίνεται από έναν μεσοπρόθεσμο στόχο της οικονομικής πολιτικής, που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της Ελληνικής οικονομίας. Αυτή η προσπάθεια αφορούσε την βελτίωση των παραγόντων που συμβάλουν στην αύξηση του πληθωρισμού, τον περιορισμό των δημοσίων ελλειμμάτων και του μοναδιαίου εργασιακού κόστους (Βαρουφάκης, et al, 2014).

Η πλήρης απελευθέρωση της κινητικότητας των κεφαλαίων, με την είσοδο συναλλαγματικών ισοτιμιών στον μηχανισμό, καθώς και η είσοδος στην νομισματική ένωση, εντάσσονται στην περίοδο μετά το 1992. Τα παραπάνω δεδομένα όμως δεν έπρεπε να αποτελούν δικαιολογία για εφησυχασμό, διότι η Ελλάδα όφειλε την δεδομένη χρονική στιγμή να προσαρμόσει την οικονομία της όσο το δυνατόν πιο κατάλληλα, ώστε να έχει την δυνατότητα να ανταπεξέλθει στον ανταγωνισμό και στο βάρος της πλήρους απελευθέρωσης, χωρίς σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία της. Με βάση τα προαναφερθέντα, δόθηκε μεγάλη προσοχή από την Ελληνική οικονομική πολιτική, ώστε το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα να μειωθούν δραστικά τα ελλείμματα στον δημόσιο τομέα, να μειωθεί το εξωτερικό δημόσιο χρέος της χώρας και να διατηρηθεί σε όσο το δυνατόν πιο ικανοποιητικά επίπεδα η ανταγωνιστικότητα των κλάδων της οικονομίας, που παρήγαγαν διεθνώς εμπορεύσιμα προϊόντα. Τα εργαλεία για την επίτευξη αυτών των στόχων, είναι η μακροοικονομική και η γενικότερη αναπτυξιακή πολιτική. Συγκεκριμένα, η συναλλαγματική πολιτική σχετίζεται άμεσα με την μακροοικονομική πολιτική και συμβάλει έντονα στην

ανταγωνιστικότητα των κλάδων της οικονομίας, οι οποίοι είναι εκτεθειμένοι στον διεθνή ανταγωνισμό. Θα πρέπει όμως η χρήση αυτού του εργαλείου να γίνεται με σύνεση διότι η μακροοικονομική πολιτική είναι πολύ επεκτατική, με αποτέλεσμα να δημιουργεί σημαντικές διαφορές, τόσο στους ρυθμούς αύξησης των τιμών, όσο και στο κατά μονάδα κόστος παραγωγής ανάμεσα στην Ελλάδα και τους κυριότερους ανταγωνιστές της (Κότιος & Παυλίδης, 2012).

Η συναλλαγματική πολιτική θεωρείται λιγότερο αποτελεσματική στην μείωση του κόστους του εξωτερικού δανεισμού, τόσο σε σχέση με τη δημοσιονομική πολιτική, όσο και σε σχέση με την επίδραση της ίδιας της συναλλαγματικής πολιτικής στα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη του εξωτερικού. Έτσι, η συναλλαγματική πολιτική προκαλεί μικρή άνοδο του επιτοκίου του εξωτερικού δανεισμού, κατά το πρώτο και δεύτερο έτος κάθε περιόδου. Η άνοδος αυτή εξουδετερώνεται σχεδόν πλήρως από την πτώση του επιτοκίου κατά την διάρκεια του τρίτου έτους, ενώ από το τέταρτο έτος και μετά αποκλίνει ελάχιστα από το επιτόκιο αναφοράς. Το αποτέλεσμα αυτό οφείλεται σε δυο βασικούς παράγοντες: Ο πρώτος είναι το άμεσο αποτέλεσμα της επιδείνωσης του δείκτη δανειακής επιβάρυνσης της οικονομίας, κατά το πρώτο έτος της περιόδου και της βελτίωσης του μετέπειτα. Ο δεύτερος είναι το έμμεσο αποτέλεσμα που επιδρά μέσω της ανόδου των τιμών του καταναλωτή.

Τον Οκτώβριο του 1985 εφαρμόστηκε στην Ελληνική οικονομία ένα σταθεροποιητικό πρόγραμμα. Μέσω αυτού σημειώθηκε μια σημαντική βελτίωση στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της χώρας, που στηριζόταν στους τρεις δείκτες πραγματικής σταθμισμένης ισοτιμίας της δραχμής.

Την επομένη χρόνια, βασικό χαρακτηριστικό της συναλλαγματικής πολιτικής ήταν η προσπάθεια να διατηρηθεί σε σταθερή βάση το κατά μονάδα κόστος εργασίας της βιομηχανίας. Στο δεδομένο χρονικό σημείο, η εισοδηματική πολιτική της χώρας ήταν πολύ περιορισμένη και συνέβαλε τα μέγιστα στην υποτίμηση της δραχμής (Κότιος & Παυλίδης, 2012).

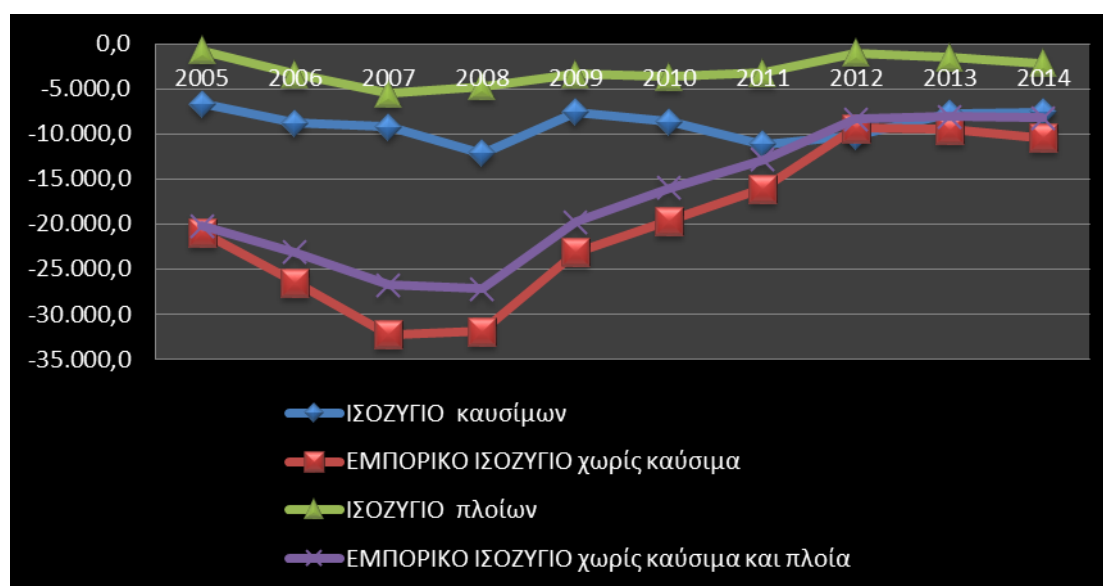
Την περίοδο 1988 – 1990, παρατηρείται μια σημαντική μεταβολή στην νομισματική πολιτική που εφάρμοζε η Ελλάδα μέχρι την συγκεκριμένη χρονική στιγμή, αφού αρχίζει να παρουσιάζει πιο επεκτατικά χαρακτηριστικά. Το 1988, η αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, υπερέιχε κατά 18,8 ποσοστιαίες μονάδες της αντίστοιχης μέσης αύξησης του κόστους εργασίας σε ανταγωνιστικές, προς την

Ελλάδα, χώρες. Η διαφορά αυτή δεν περιορίστηκε σχεδόν καθόλου από τη διολίσθηση της μέσης σταθμικής συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής, η οποία δεν ξεπερνούσε το 9,6%.

Η δραχμή ανατιμήθηκε σε πραγματικούς όρους μετά από το 1987, αν και η άνοδος της πραγματικής ισοτιμίας αποτελεί σύνηθες φαινόμενο σε χώρες που επιχειρούν μακροοικονομική σταθεροποίηση. Όταν η εισοδηματική πολιτική έγινε περισσότερο επεκτατική, η συναλλαγματική πολιτική έπαψε να επιδιώκει τη σταθερότητα του δείκτη μονάδας κόστους εργασίας της βιομηχανίας. Η συναλλαγματική πολιτική στην Ελλάδα μέχρι τη δεκαετία του '90 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί παραδοσιακά 'συντηρητική'. Ειδικότερα, τη διετία 1988 - 1990, η συναλλαγματική πολιτική της Ελλάδος είχε ξεφύγει σε σημαντικό βαθμό από τους στόχους που αφορούσαν την διατήρηση ή και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τομέων της οικονομίας, όπου παράγονταν εμπορεύσιμα προϊόντα. Ήδη βέβαια η μείωση της ανταγωνιστικότητας είχε συμβάλει σημαντικά στην χειροτέρευση του ισοζυγίου πληρωμών κατά την περίοδο 1989 - 1990 (Βαρουφάκης, et al, 2013).

Ειδικότερα η συναλλαγματική πολιτική που θα επιβαλλόταν από το 1990 και μετά, θα είχε ως κύριους στόχους την διατήρηση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Οι διαφορές πληθωρισμού και οι διαφορές στην εξέλιξη των βασικών στοιχείων του κόστους ανάμεσα στην Ελλάδα και τους εμπορικούς εταίρους, ή τους ανταγωνιστές της, εξακολουθούσαν να υφίστανται, με αποτέλεσμα η χώρα να μην μπορεί να εξετάσει την εισαγωγή της δραχμής στο μηχανισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών του ΕΝΣ. Τις δυο προηγούμενες δεκαετίες, ο μικρός βαθμός ανεξαρτησίας στην άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής, ο οποίος μετά την είσοδο της Ελλάδας στην ΟΝΕ έπαψε να υφίσταται, αποτέλεσε το σημαντικότερο μέτρο της μακροοικονομικής πολιτικής που είχε απομείνει στα χέρια της Ελληνικής κυβέρνησης. Το συγκεκριμένο μέτρο ήταν ιδιαίτερα αναγκαίο την περίοδο που η Ελλάδα προσπαθούσε να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις της ενωμένης ευρωπαϊκής αγοράς (Βαρουφάκης, et al, 2013).

Διάγραμμα 4. Αναλυτικότερο διάγραμμα για το ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο

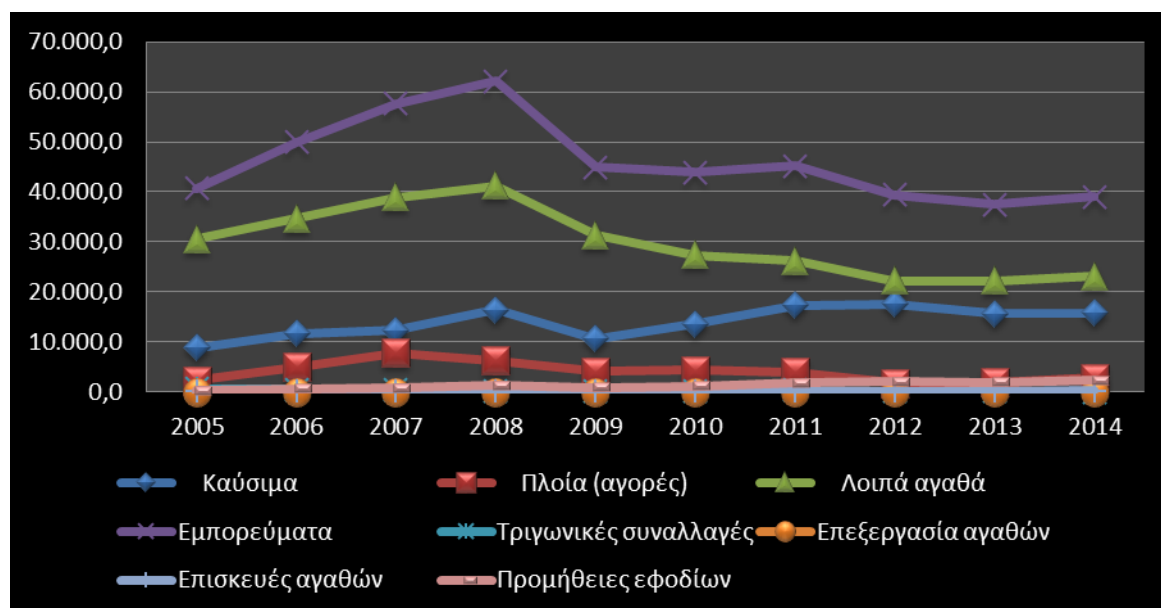
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Στο παραπάνω διάγραμμα (διάγραμμα 5) προσδιορίζεται η ανάλυση του εμπορικού ισοζυγίου στις βασικότερες κατηγορίες που το αποτελούν. Στα χαμηλότερα επίπεδα παρατηρείται ότι βρίσκεται το ισοζύγιο που αφορά τα «εμπορεύματα χωρίς καύσιμο», ενώ έπεται το ισοζύγιο «χωρίς καύσιμα και πλοία». Χαμηλότερα ελλείμματα παρουσιάζει το ισοζύγιο «των καυσίμων», ενώ το πιο χαμηλό έλλειμμα το παρουσιάζει το ισοζύγιο «των πλοίων». Χαρακτηριστικό στοιχείο επίσης είναι ότι για τις χρονιές 2007 και 2008, τα εμπορικά ισοζύγια «χωρίς καύσιμα» και «χωρίς καύσιμα και πλοία», παρουσιάζουν ταυτόχρονη πτώση. Τέλος, το εμπορικό ισοζύγιο που περιγράφει το ισοζύγιο «καυσίμων», παρουσιάζει μία έντονη πτώση το 2008 (Βαρουφάκης, et al, 2013).

2.3. Εισαγωγικά στοιχεία του ελληνικού εμπορίου

Στο ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζονται ανά κατηγορία τα εισαγωγικά στοιχεία που περιγράφουν τις Ελληνικές εισαγωγές. Η μέτρηση γίνεται σε εκατ. Ευρώ.

Διάγραμμα 5. Στοιχεία εισαγωγών ανά κατηγορία

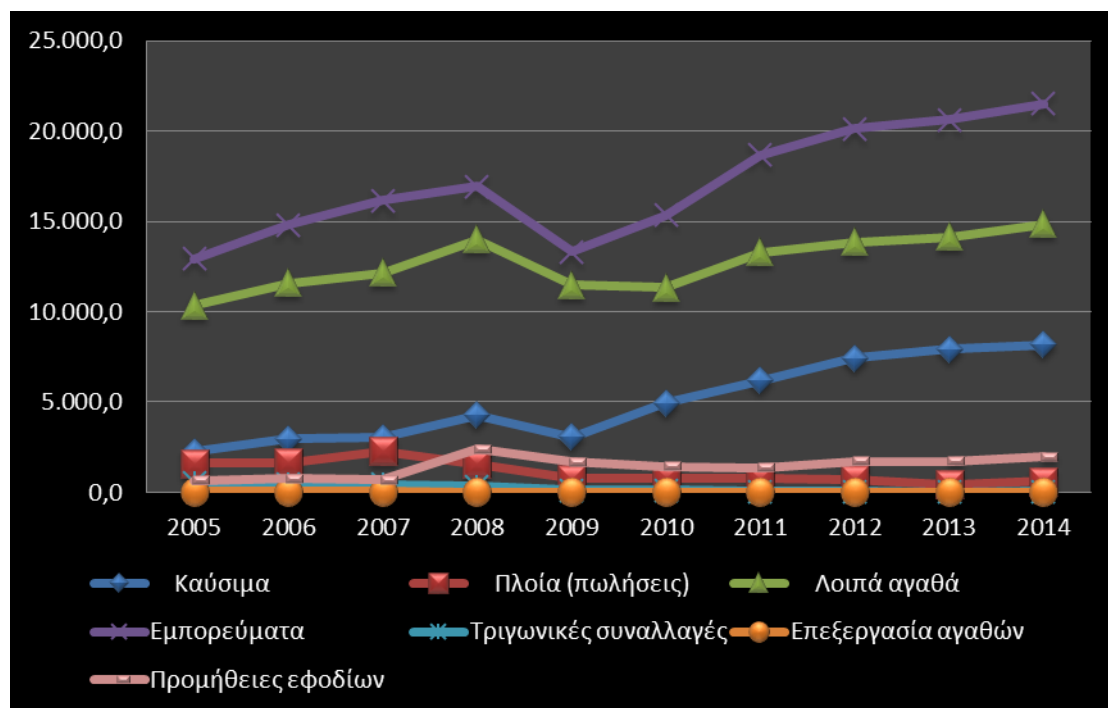

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρείται ότι τα πιο ισοσκελισμένα στοιχεία είναι αυτά των επεξεργασμένων αγαθών και των επισκευών αγαθών. Τα στοιχεία που αποτελούν την κατηγορία των προμηθειών εφοδίων, από το 2010 και μετά διαγράφουν μια μικρή, αλλά παρ' όλα αυτά αυξητική τάση. Οι αγορές που αφορούν τα πλοία, κατέγραψαν αυξητική τάση το 2007, αλλά εν συνεχεία εμφάνισαν σχεδόν ισοσκελισμένα αποτελέσματα. Τα στοιχεία που περιγράφουν τα καύσιμα, κατέγραψαν μια μικρή μείωση το 2009, κυρίως λόγω της οικονομικής συγκυρίας στην Ελλάδα εκείνη την περίοδο, αν και τα τελευταία χρόνια διακρίνεται μια πιο ισοσκελισμένη κατάσταση. Όσον αφορά τα λοιπά αγαθά, μέχρι το 2008 καταγράφουν αυξητική τάση, έπειτα όμως διακρίνεται μια διαρκής μείωσή τους, με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν ένα πιο ισοσκελισμένο ισοζύγιο. Παρόμοια διαδρομή με τα λοιπά αγαθά ακολουθούν και τα στοιχεία που περιγράφουν τα εμπορεύματα, τα οποία καταγράφουν αυξητικές τάσεις μέχρι και το 2008. Το 2009 καταγράφεται μια πτωτική τάση προς ένα πιο ισοσκελισμένο ισοζύγιο, ενώ από την συγκεκριμένη χρονία και μετά διακρίνονται σταθεροποιητικές τάσεις, με αποτέλεσμα από το 2012 και έπειτα ο δείκτης εμπορευμάτων να παρουσιάζει πτώση κάτω από τα 40.000 εκατ. ευρώ (Βαρουφάκης, et al, 2013).

2.4. Εξαγωγικά στοιχεία του Ελληνικού εμπορίου

Παρακάτω παρουσιάζονται σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος τα εξαγωγικά στοιχεία του Ελληνικού εμπορίου:

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2016*

(Σε εκατ. ευρώ)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ		%	% ΣΥΝΘΕΣΗ	
	2016	2015	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 16/15	2016	2015
ΚΟΣΜΟΣ	3.549,8	3.859,5	-8,0%	100,0%	100,0%
ΟΟΣΑ	2.093,5	2.156,1	-2,9%	59,0%	55,9%
Ε.Ε. (28)	2.111,7	2.116,5	-0,2%	59,5%	54,8%
Ευρωζώνη	1.509,7	1.487,6	1,5%	42,5%	38,5%
G7	1.196,2	1.165,5	2,6%	33,7%	30,2%
Βόρεια Αμερική	205,0	187,1	9,6%	5,8%	4,8%
Χώρες BRICS	82,0	69,2	18,6%	2,3%	1,8%
Μ. Ανατολή & Β. Αφρική	494,0	542,9	-9,0%	13,9%	14,1%
Χώρες ΟΡΕC	198,0	199,3	-0,6%	5,6%	5,2%
Χώρες του Κόλπου (Συμβούλιο Συνεργασίας Κόλπου)	123,4	131,2	-5,9%	3,5%	3,4%
Οικονομική Συνεργασία Μαύρης Θάλασσας (Ο.Σ.Ε.Π.)	532,9	736,3	-27,6%	15,0%	19,1%
Ευρασιατική Οικονομική Ένωση	24,1	27,8	-13,4%	0,7%	0,7%
Βόρεια Αφρική	196,0	240,7	-18,6%	5,5%	6,2%
Χώρες Υποσαχάριας Αφρικής	30,7	32,3	-4,9%	0,9%	0,8%

Χώρες MERCOSUR	33,0	11,7	182,3%	0,9%	0,3%
Εφοδιασμοί πλοίων	0,4	60,7	-99,4%	0,0%	1,6%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΟΥ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

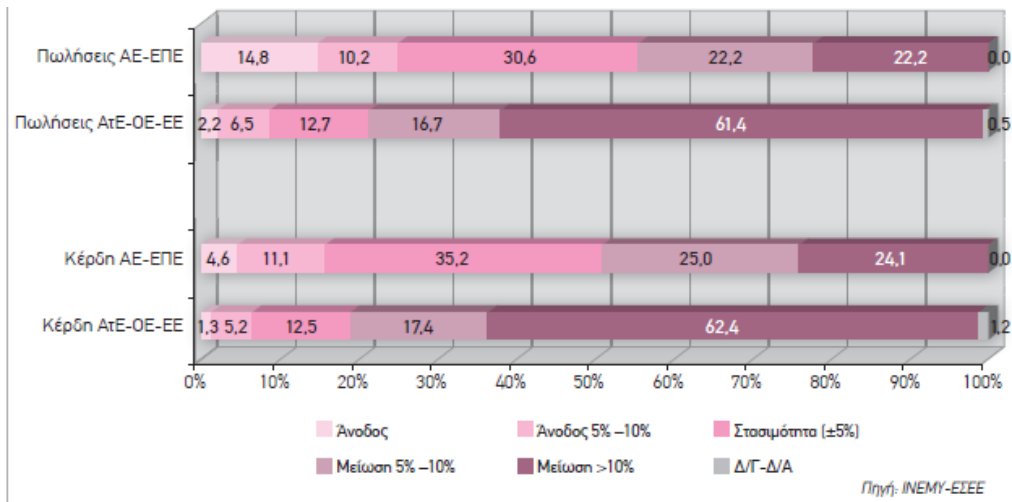
3.1. Το χονδρικό εμπόριο στην Ελλάδα

Από το ξεκίνημα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και έπειτα, η χώρα μας λειτουργεί κάθε χρόνο υπό καθεστώς έντονης ύφεσης, με αποτέλεσμα να επηρεάζονται έντονα οι επιδόσεις και η λειτουργία των επιχειρήσεων στην εγχώρια αγορά. Οι προσπάθειες δημοσιονομικής προσαρμογής έχουν προσφέρει κατά καιρούς μία μικρή αύξηση στο πρωτογενές πλεόνασμα του εθνικού ΑΕΠ, παρόλο που κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να έχει σημαντικό αντίκρυσμα στους επαγγελματίες και τα νοικοκυριά της Ελλάδας. Η υποχώρηση της ζήτησης και η μείωση των εισοδημάτων εξακολουθεί να υφίσταται, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται αρνητικά το σύνολο του εμπορικού κλάδου, είτε μιλάμε για λιανικό, είτε για χονδρικό εμπόριο (Βαρουφάκης, et al, 2013).

Παρόλο που οι ζημίες εξακολουθούσαν να συσσωρεύονται υπήρξαν και κάποιες απρόσμενες θετικές εξελίξεις, αφού για παράδειγμα το 2013 είχαμε επάνοδο στην κερδοφορία αρκετών επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου, λόγω της μεταστροφής των αρνητικών επιπτώσεων της ύφεσης. Βέβαια η εξέλιξη των οικονομικών αποτελεσμάτων, παρουσιάζεται πολύ δυσμενής και ειδικά όταν αναφερόμαστε στις μικρές οικονομικά εμπορικές εταιρείες (Βαρουφάκης, et al, 2014).

Μέσα από την δειγματοληπτική έρευνα του INEMY, προέκυψε ότι τουλάχιστον 6 στις 10 εταιρείες παρουσίασαν μείωση των κερδών και των πωλήσεών τους, σε ποσοστό που ξεπερνούσε το 10%, ενώ 8 στις 10 δήλωσε μικρότερη μείωση, με αποτέλεσμα να μιλάμε σχεδόν για απόλυτη πλειοψηφία. Λίγες ήταν οι εταιρείες που απλά δήλωσαν στάσιμες και ακόμη λιγότερες αυτές που είδαν αύξηση σε κέρδη και πωλήσεις, αν και οι τελευταίες ήταν κυρίως ΑΕ και ΕΠΕ (Κότιος & Παυλίδης, 2012).

Γράφημα 1. Πωλήσεις και κέρδη των επιχειρήσεων του Ελληνικού εμπορίου (% ποσοστά επιχειρήσεων)

Βάση των δημοσιευμένων ισολογισμών, οι αρνητικές εξελίξεις φαίνεται να αμβλύνονται ακόμη περισσότερο χρόνο με το χρόνο, απεικονίζοντας πλήρως τις επιδόσεις των Ελληνικών επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου. Χάρη στα ενοποιημένα αποτελέσματα, προκύπτουν υποχωρήσεις στους κύκλους εργασιών αν και κατά καιρούς βλέπουμε μία σχετική επιβράδυνση του ρυθμού υποχώρησης. Οι πωλήσεις μειώνονται, αν και παρουσιάζουν μικρότερη ένταση στην πτωτική τους πορεία.

Σε επίπεδο μικτών κερδών, παρατηρείται μείωση, αλλά με ρυθμό μικρότερο σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν. Η επάνοδος της λειτουργικής κερδοφορίας έχει επιτευχθεί ως ένα βαθμό με τον σημαντικό περιορισμό των χρεωστικών τόκων και των δαπανών, με αποτέλεσμα να παρατηρείται και αύξηση του επιπέδου των καθαρών αποτελεσμάτων.

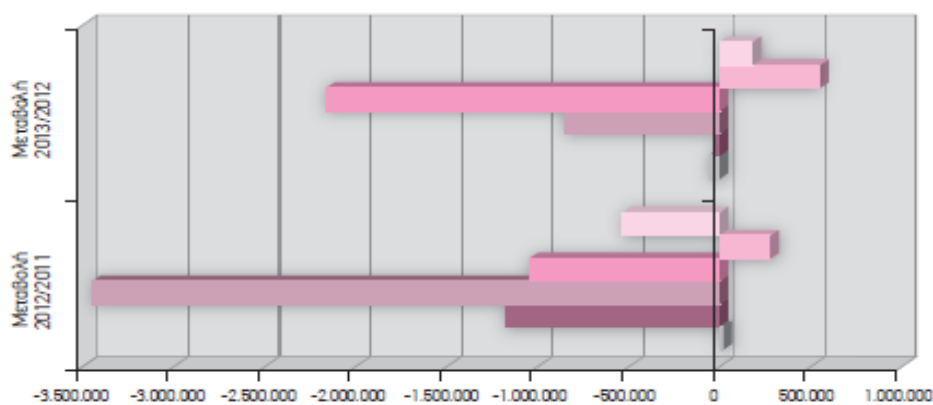
Σε αρκετές επιχειρήσεις του κλάδου επιβεβαιώθηκε το γεγονός της έλλειψης επενδύσεων, λόγω των περιορισμένων κερδών και κεφαλαίων. Πράγματι, χάρη στην απουσία επενδύσεων προκαλείται σημαντική κάμψη στην επενδυτική δραστηριότητα, αν και προστέθηκαν καινούρια πάγια που μπορεί να οδηγήσουν σε μία μελλοντική ανάκαμψη του κλάδου. Κάτι τέτοιο όμως θα πρέπει να επιβεβαιωθεί στις επόμενες χρήσεις.

Σημαντική εξέλιξη θεωρείται και η πτώση του ρυθμού μείωσης του συνολικού ενεργητικού. Φυσικά μιλάμε για ένα μέγεθος που παρουσιάζει πτώση και

επιβράδυνση από το 2009 και παίζει τον ρόλο του στην επιχειρηματικότητα των επιχειρήσεων χονδρικής, αφού οδηγεί τα συνολικά κεφάλαια σε περαιτέρω πτώση. Αυτή η σημαντική μείωση του ενεργητικού, οφείλεται κατά κύριο λόγο στον περιορισμό της αξίας των παγίων, αλλά και στην σημαντική συρρίκνωση του κυκλοφορούντος. Σύμφωνα με έρευνες, το τμήμα του κυκλοφορούντος που φαίνεται να έχει το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι αυτό που αφορά τις βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και πιο συγκεκριμένα τις απαιτήσεις απέναντι σε πελάτες και τα γραμμάτια εισπρακτέα. Αντίθετα το τμήμα που φαίνεται να παρουσιάζει μία σχετική άνοδο είναι αυτό των ρευστών διαθεσίμων.

Η πτώση των συνολικών υποχρεώσεων, που ξεκίνησε από την μείωση του βραχυπρόθεσμου χρέους και ιδιαίτερα λόγω της βραχυπρόθεσμης τραπεζικής χρηματοδότησης, οδήγησε στο να μειωθεί το συνολικό ενεργητικό. Για να αντισταθμιστεί αυτή η σημαντική πτώση, πραγματοποιήθηκε ταυτόχρονη αύξηση των ιδίων κεφαλαίων.

Γράφημα 2. Χρηματοδότηση της αύξησης του ενεργητικού επιχειρήσεων

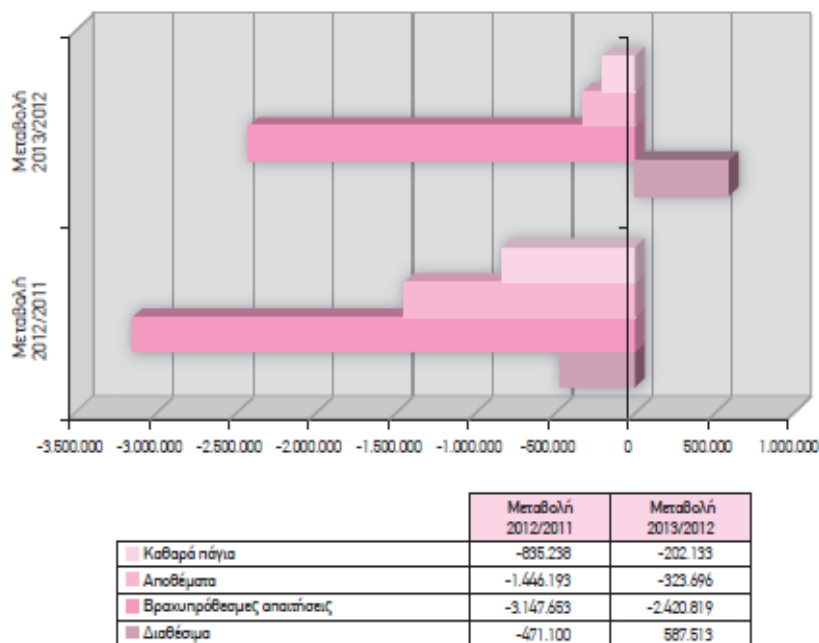
	Μεταβολή 2012/2011	Μεταβολή 2013/2012
Μετοχικά κεφάλαια	-533.138	181.968
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	278.278	549.714
Βραχυπρόθεσμες τραπεζικές υποχρεώσεις	-1.044.904	-2.161.172
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	-3.443.773	-853.208
Μακροπρόθεσμες τραπεζικές υποχρεώσεις	-1.176.620	-17.211
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	19.973	-59.226

Πηγή: ICAP DATABANK

Σύμφωνα με τα παραπάνω κατανοούμε πως η περικοπή των χρηματοδοτήσεων, σε συνδυασμό με την μείωση της εμπορικής δραστηριότητας από την ύφεση που

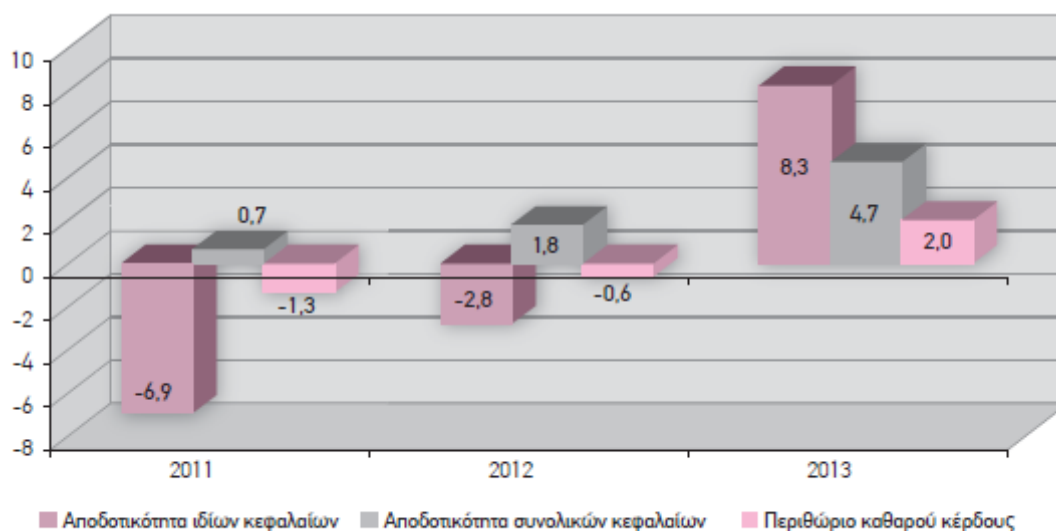
εξακολουθεί να υφίσταται, αποτέλεσαν σημαντικό εμπόδιο για την πορεία ανάκαμψης του χονδρικού εμπορίου της χώρας.

Γράφημα 3. Αύξηση του ενεργητικού των εμπορικών επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου

Πηγή: ICAP DATABANK

Γράφημα 4. Αποδοτικότητα ιδίων και συνολικών κεφαλαίων και ποσοστό καθαρού κέρδους επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου

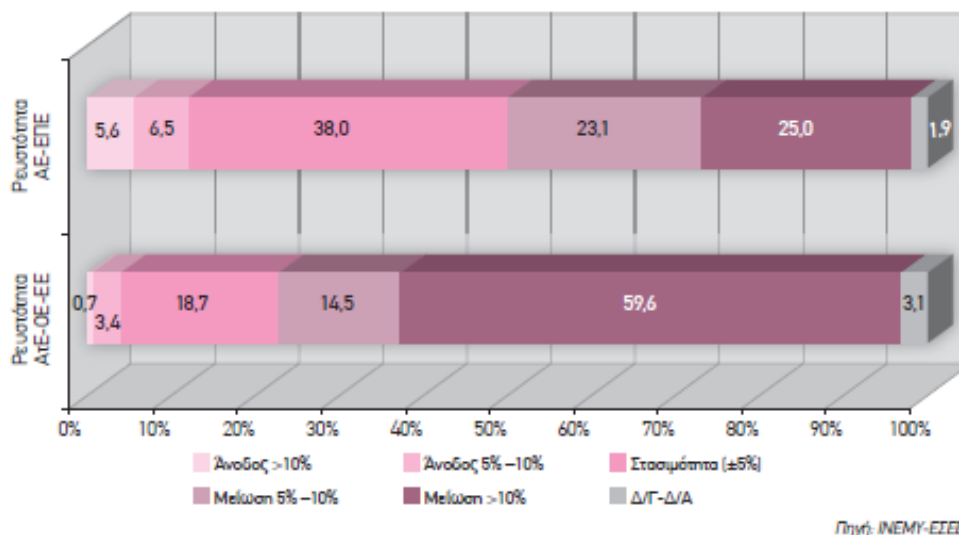

Πηγή: ICAP DATABANK

Σύμφωνα με έρευνες, περίπου οι μισές από τις εμπορικές επιχειρήσεις δηλώνουν σταθερή ρευστότητα κατά τα τελευταία χρόνια αν και αναφέρουν πως είναι

σημαντικά περιορισμένη. Υπάρχει όμως η αίσθηση πως στο άμεσο μέλλον θα υπάρξει επιδείνωση της γενικής ρευστότητας, ενώ ταυτόχρονα μειώνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα η επάρκεια των επιχειρήσεων χονδρικής σε κεφάλαιο κίνησης.

Γράφημα 5. Η ρευστότητα των επιχειρήσεων του Ελληνικού εμπορίου (% ποσοστά επιχειρήσεων)

Εάν επεξεργαστούμε τα αποτελέσματα χρήσης, προκύπτει ότι ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων υποχωρεί, αν και ο ρυθμός αυτός είναι σχετικά μειούμενος. Χαμηλό θεωρείται επίσης το επίπεδο των πωλήσεων, αν και η ένταση της πτώσης είναι μικρότερη σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Το χονδρικό εμπόριο της χώρας φαίνεται να αντιμετωπίζει το μεγαλύτερο πρόβλημα, εάν συγκριθεί με τα αντίστοιχα επίπεδα του λιανικού εμπορίου ή με τα επίπεδα χονδρικής των ετών προ - κρίσης.

Ο παρακάτω πίνακας είναι ενδεικτικός:

Πίνακας 1. Σύγκριση πωλήσεων εμπορικών κλάδων

**Οι πωλήσεις των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2013-2011 –
Κατανομή κατά τομέα και κλάδο ('000 €)**

Κλάδος	2013	2012	2011	Μεταβολή 2013/2012	Μεταβολή 2012/2011
Αυτοκίνητα	2.055.402	2.112.394	3.420.953	-2,7%	-38,3%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	1.354.016	1.236.879	1.217.718	9,5%	1,6%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	3.409.418	3.349.273	4.638.671	1,8%	-27,8%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	763.780	782.604	853.387	-2,4%	-8,3%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	5.891.885	5.830.594	6.525.918	1,1%	-10,7%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	10.689.507	11.410.235	13.524.741	-6,3%	-15,6%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	12.117.575	13.914.524	15.102.119	-12,9%	-7,9%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	2.076.699	2.302.948	2.850.342	-9,8%	-19,2%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	4.173.630	4.451.485	5.105.739	-6,2%	-12,8%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	1.154.635	1.211.256	1.607.847	-4,7%	-24,7%
Χονδρικό εμπόριο	36.867.711	39.903.645	45.570.092	-7,6%	-12,4%
Γενικό λιανικό εμπόριο	7.721.402	8.262.327	8.844.366	-6,5%	-6,6%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	111.531	103.518	108.963	7,7%	-5,0%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	1.148.725	904.692	1.247.438	27,0%	-27,5%
Λ/Ε καλλυντικών	358.702	363.830	433.198	-1,4%	-16,0%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	1.048.320	1.112.877	990.384	-5,8%	12,4%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	2.186.920	1.886.860	2.316.995	15,9%	-18,6%
Λιανικό εμπόριο	12.575.599	12.634.105	13.941.345	-0,5%	-9,4%
Γενικό σύνολο	52.852.727	55.887.023	64.150.109	-5,4%	-12,9%

Πηγή: ICAP DATABANK

Το επίπεδο των μεικτών κερδών ακολουθεί εκείνο των πωλήσεων, αφού συνεχίζεται η μείωση που είχε καταγραφεί τα προηγούμενα χρόνια, αν και παρατηρείται μία μικρή μείωση της εντάσεως. Βέβαια, η ποσοστιαία μείωση των μεικτών κερδών είναι μικρότερη από την ποσοστιαία μείωση των πωλήσεων, που απ ό τι φαίνεται επιτεύχθηκε χάρη στην προσπάθεια περιορισμού του κόστους πωληθέντων. Το χονδρικό εμπόριο φαίνεται να έχει απώλειες στα μεικτά κέρδη, αν και σε ορισμένες περιπτώσεις καταγράφεται μία μικρή βελτίωση της κερδοφορίας.

Πίνακας 2. Σύγκριση μεικτών κερδών εμπορικών κλάδων

Τα μεικτά κέρδη των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2013-2011 – Κατανομή κατά τομέα και κλάδο ('000 €)

Κλάδος	2013	2012	2011	Μεταβολή 2013/2012	Μεταβολή 2012/2011
Αυτοκίνητα	347.223	340.487	498.755	2,0%	-31,7%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	206.792	197.790	219.155	4,6%	-9,7%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	554.014	538.277	717.911	2,9%	-25,0%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	147.683	158.326	170.238	-6,7%	-7,0%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1.046.293	1.092.444	1.230.558	-4,2%	-11,2%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	3.086.184	3.375.940	3.836.138	-8,6%	-12,0%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	649.594	689.444	805.025	-5,8%	-14,4%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	372.982	396.355	529.985	-5,9%	-25,2%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	916.790	898.788	1.023.613	2,0%	-12,2%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	195.846	211.508	272.644	-7,4%	-22,4%
Χονδρικό εμπόριο	6.415.371	6.822.804	7.868.202	-6,0%	-13,3%
Γενικό λιανικό εμπόριο	1.689.592	1.949.139	2.070.527	-13,3%	-5,9%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	28.943	26.484	26.821	9,3%	-1,3%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	500.910	378.756	538.563	32,3%	-29,7%
Λ/Ε καλλυντικών	108.061	110.426	133.990	-2,1%	-17,6%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	260.643	282.730	287.508	-7,8%	-1,7%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	721.774	549.697	669.739	31,3%	-17,9%
Λιανικό εμπόριο	3.309.924	3.297.232	3.727.148	0,4%	-11,5%
Γενικό σύνολο	10.279.309	10.658.314	12.313.261	-3,6%	-13,4%

Πηγή: ICAP DATABANK

Σε ότι αφορά το ποσοστό μεικτού κέρδους, το χονδρικό εμπόριο παρουσιάζει μία αξιόλογη αύξηση στις τελευταίες μετρήσεις.

Πίνακας 3. Σύγκριση ποσοστών μεικτών κερδών εμπορικών κλάδων

Ποσοστό μεικτού κέρδους των ΑΕ και ΕΠΕ κατά τομέα και κλάδο: 2013-2011

Κλάδος	2013	2012	2011
Αυτοκίνητα	16,9%	16,1%	14,6%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	15,3%	16,0%	18,0%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	16,2%	16,1%	15,5%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	19,3%	20,2%	19,9%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	17,8%	18,7%	18,9%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	28,9%	29,6%	28,4%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	5,4%	5,0%	5,3%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	18,0%	17,2%	18,6%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	22,0%	20,2%	20,0%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	17,0%	17,5%	17,0%
Χονδρικό εμπόριο	17,4%	17,1%	17,3%
Γενικό λιανικό εμπόριο	21,9%	23,6%	23,4%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	26,0%	25,6%	24,6%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	43,6%	41,9%	43,2%
Λ/Ε καλλυντικών	30,1%	30,4%	30,9%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	24,9%	25,4%	29,0%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	33,0%	29,1%	28,9%
Λιανικό εμπόριο	26,3%	26,1%	26,7%
Γενικό σύνολο	19,4%	19,1%	19,2%

Πηγή: ICAP DATABANK

Σε επίπεδο λειτουργικής κερδοφορίας, τα στοιχεία που προκύπτουν είναι θετικά. Η θεαματική βελτίωση που παρατηρείται στο χονδρικό εμπόριο, οφείλεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στα είδη οικιακής χρήσης, ένδυσης και υπόδησης.

Πίνακας 4. Σύγκριση λειτουργικών κερδών εμπορικών κλάδων

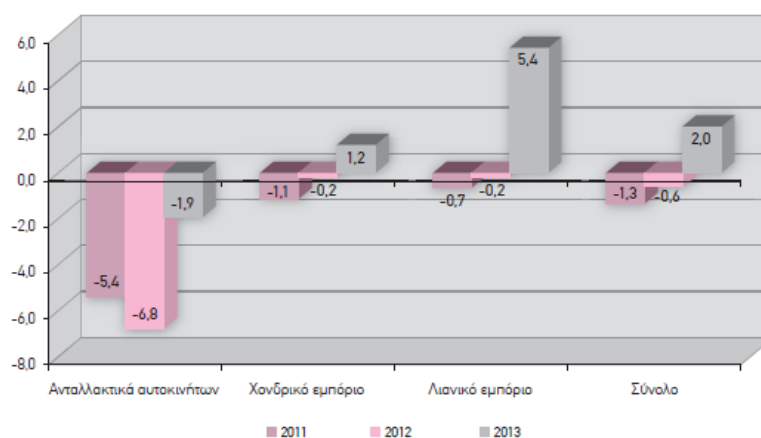
Τα λειτουργικά κέρδη των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2013-2011 – Κατανομή κατά τομέα και κλάδο ('000 €)

Κλάδος	2013	2012	2011	Μεταβολή 2013/2012	Μεταβολή 2012/2011
Αυτοκίνητα	-78.098	-207.737	-233.103	62,4%	10,9%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	13.968	2.751	2.998	407,7%	-8,2%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	-64.129	-204.986	-230.105	68,7%	10,9%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	33.985	21.232	28.502	60,1%	-25,5%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	127.222	90.130	119.235	41,2%	-24,4%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	195.976	32.614	-247.343	500,9%	113,2%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	-18.567	-33.194	26.158	44,1%	-226,9%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	-10.595	-41.196	-17.479	74,3%	-135,7%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	92.435	25.620	-32.396	260,8%	179,1%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	9.094	1.817	14.358	400,4%	-87,3%
Χονδρικό εμπόριο	429.550	97.023	-108.966	342,7%	189,0%
Γενικό λιανικό εμπόριο	155.520	133.354	81.929	16,6%	62,8%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	2.300	627	-1.103	267,1%	156,8%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	480.196	-84.869	-99.542	665,8%	14,7%
Λ/Ε καλλυντικών	-360	-7.631	-1.750	95,3%	-336,2%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	-33.871	-52.674	-44.015	35,7%	-19,7%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	168.198	81.354	51.418	106,7%	58,2%
Λιανικό εμπόριο	771.984	70.160	-13.061	1000,3%	637,2%
Γενικό σύνολο	1.137.404	-37.803	-352.133	3108,8%	89,3%

Πηγή: ICAP DATABANK

Αρκετά θετική μπορεί να χαρακτηριστεί η εικόνα των ενοποιημένων αποτελεσμάτων των εμπορικών επιχειρήσεων, αφού σε επίπεδο καθαρών αποτελεσμάτων το εμπόριο επανήλθε σε επίπεδα κερδοφορίας, αφήνοντας πίσω τα ζημιογόνα αποτελέσματα των προηγούμενων ετών:

Γράφημα 6. Ποσοστό καθαρού κέρδους

Πηγή: ICAP DATABANK

Στην κατηγορία του ποσοστού καθαρού κέρδους, το χονδρικό εμπόριο παρουσιάζει εκ νέου θετικούς δείκτες, ακολουθώντας την γενικότερη άνοδο που παρατηρήθηκε και σε άλλους εμπορικούς κλάδους, όπως εκείνον του λιανικού εμπορίου.

Πίνακας 5. Σύγκριση προ φόρου κερδών εμπορικών κλάδων

Τα προ φόρου κέρδη των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2013-2011 – Κατανομή κατά τομέα και κλάδο ('000 €)

Κλάδος	2013	2012	2011	Μεταβολή 2013/2012	Μεταβολή 2012/2011
Αυτοκίνητα	-73.688	-205.369	-244.761	64,1%	16,1%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	7.380	-21.321	-5.450	134,6%	-291,2%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	-66.308	-226.690	-250.211	70,7%	9,4%
Χ/Ε προϊόντων πρωταγενούς παραγωγής	31.359	15.324	16.194	104,6%	-5,4%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	110.404	65.568	93.828	68,4%	-30,1%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	298.347	-59.253	-505.300	603,5%	88,3%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	-34.626	-44.993	-5.343	23,0%	-742,1%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	-46.679	-59.354	-32.946	21,4%	-80,2%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	78.058	1.473	-95.684	5200,9%	101,5%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	8.854	-7.068	10.448	225,3%	-167,7%
Χονδρικό εμπόριο	445.717	-88.303	-518.805	604,8%	83,0%
Γενικό λιανικό εμπόριο	124.771	100.116	25.407	24,6%	294,0%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	2.087	361	-87	477,7%	513,8%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	474.653	-124.401	-114.125	481,6%	-9,0%
Λ/Ε καλλυντικών	8.894	-6.607	1.436	234,6%	-560,1%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	-73.390	-61.848	-46.013	-18,7%	-34,4%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	146.736	68.185	41.899	115,2%	62,7%
Λιανικό εμπόριο	683.751	-24.193	-91.482	2926,2%	73,6%
Γενικό σύνολο	1.063.160	-339.187	-860.498	413,4%	60,6%

Πηγή: ICAP DATABANK

Όσον αφορά την ανάπτυξη του ενεργητικού και τα επίπεδα κεφαλαιουχικής διάρθρωσης, παρατηρείται καθοδική πορεία, αφού τα συνολικά κεφάλαια καταγράφουν πτώσεις που συρρικνώνουν το κυκλοφορούν, περιορίζουν την αξία των παγίων και ατονούν την τάση αποεπένδυσης. Στο χονδρικό εμπόριο η μείωση φτάνει το -8,8%.

Πίνακας 6. Σύγκριση ρυθμού μεγέθυνσης του ενεργητικού εμπορικών κλάδων

Πίνακας 7. Σύγκριση ρυθμού μεγέθυνσης του ενεργητικού εμπορικών κλάδων

Ο ρυθμός μεγέθυνσης του ενεργητικού των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2013/2012 και 2012/2011 – Ανάλυση κατά τομέα και κλάδο

Κλάδος	2013/2012	2012/2011
Αυτοκίνητα	-10,5%	-21,8%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	2,4%	-11,9%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	-8,0%	-20,1%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	-14,5%	-7,2%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	-11,6%	-17,2%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	-10,5%	-13,1%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	-4,4%	-10,0%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	-3,5%	-14,9%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	-7,8%	-10,9%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	-11,5%	-17,3%
Χονδρικό εμπόριο	-8,8%	-13,1%
Γενικό λιανικό εμπόριο	-18,4%	-0,3%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	3,6%	-11,5%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	81,9%	-29,9%
Λ/Ε καλλυντικών	42,0%	-19,2%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	-11,6%	17,6%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	40,4%	-14,4%
Λιανικό εμπόριο	4,9%	-6,2%
Γενικό σύνολο	-5,6%	-12,2%

Πηγή: ICAP DATABANK

Πίνακας 8. Ενεργητικό ανά εταιρεία εμπορικών κλάδων

Ενεργητικό ανά εταιρεία: 2013-2011 – Ανάλυση κατά τομέα και κλάδο ('000 €)

Κλάδος	Μέσο ενεργητικό 2013	Μέσο ενεργητικό 2012	Μέσο ενεργητικό 2011	% Μεταβολή 2013/2012	% Μεταβολή 2012/2011
Αυτοκίνητα	5.909	6.949	7.134	-15,0	-2,6
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	2.889	3.024	3.087	-4,5	-2,0
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	4.841	5.577	5.822	-13,2	-4,2
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	2.101	2.784	2.979	-24,5	-6,5
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	4.099	4.631	5.332	-11,5	-13,1
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	7.038	8.274	8.275	-14,9	0,0
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	12.008	12.600	13.588	-4,7	-7,3
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	3.819	4.245	4.362	-10,0	-2,7
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	3.984	4.391	4.690	-9,3	-6,4
Άλλο χονδρικό εμπόριο	2.977	3.670	3.781	-18,9	-2,9
Χονδρικό εμπόριο	5.202	5.940	6.235	-12,4	-4,7
Γενικό λιανικό εμπόριο	32.862	39.686	37.680	-17,2	5,3
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1.081	1.120	1.454	-3,5	-22,9
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	5.665	3.741	4.352	51,5	-14,0
Λ/Ε καλλυντικών	8.812	7.549	8.035	16,7	-6,0
Λ/Ε οικιακών συσκευών	4.163	4.686	3.360	-11,2	39,5
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	5.525	4.243	4.236	30,2	0,2
Λιανικό εμπόριο	8.378	8.645	7.973	-3,1	8,4
Γενικό σύνολο	5.725	6.367	6.500	-10,1	-2,0

Πηγή: ICAP DATABANK

Η αποεπένδυση χαρακτηρίζει έντονα τον κλάδο του χονδρικού εμπορίου της χώρας μας, η μείωση δηλαδή του παγίου ενεργητικού. Δυστυχώς δεν υπάρχει κανένα

στοιχείο αναστροφής της συγκεκριμένης κατάστασης, αφού μιλάμε για ένα φαινόμενο που παραμένει ισχυρό για την πλειοψηφία των επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου.

Πίνακας 9. Σύγκριση επενδύσεων παγίων κεφαλαίων εμπορικών κλάδων

Οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου* των ΑΕ και ΕΠΕ το 2013-2011 – Κατανομή κατά τομέα και κλάδο ('000 €)

Κλάδος	Μεικτά πάγια 2013	Μεικτά πάγια 2012	Μεικτά πάγια 2011	Επενδύσεις 2013	Επενδύσεις 2012
Αυτοκίνητα	1.896.394	1.923.293	2.311.909	-26.899	-388.616
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	319.722	290.684	300.487	29.038	-9.803
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	2.216.116	2.213.977	2.612.396	2.139	-398.420
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	250.635	300.809	293.136	-50.174	7.673
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1.400.491	1.621.705	1.740.421	-221.215	-118.716
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	4.289.375	4.398.567	4.453.144	-109.192	-54.577
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	2.193.034	2.196.616	1.824.503	-3.582	372.112
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	1.609.561	1.560.033	1.622.005	49.528	-61.972
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	2.249.768	2.406.567	2.351.270	-156.799	55.298
Άλλο χονδρικό εμπόριο	473.847	516.471	536.454	-42.623	-19.983
Χονδρικό εμπόριο	12.466.711	13.000.767	12.820.932	-534.057	179.835
Γενικό λιανικό εμπόριο	3.916.463	4.664.327	4.510.749	-747.864	153.578
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	45.035	35.294	37.277	9.742	-1.983
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	1.437.287	915.639	1.121.157	521.648	-205.518
Λ/Ε καλλυντικών	367.219	243.929	261.373	123.290	-17.444
Λ/Ε οικιακών συσκευιών	738.328	774.782	579.054	-36.454	195.728
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	1.944.734	1.247.575	1.256.654	697.160	-9.080
Λιανικό εμπόριο	8.449.067	7.881.545	7.766.264	567.522	115.281
Γενικό σύνολο	23.131.894	23.096.289	23.199.593	35.605	-103.303

* Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου = Ετήσια μεταβολή ακαθόριστων παγίων

Πηγή: ICAP DATABANK

Από την άλλη μεριά, αν και τα ίδια κεφάλαια διευρύνθηκαν ως ένα βαθμό, περιορίστηκε το συνολικό χρέος, κάτι που οδήγησε στο να περιοριστεί και η δανειακή επιβάρυνση. Ο περιορισμός του βραχυπρόθεσμου χρέους, βοήθησε στο να συρρικνωθούν οι υποχρεώσεις πολλών επιχειρήσεων του κλάδου, ενώ ταυτόχρονα παρατηρήθηκε πτώση του μεσομακροπρόθεσμου χρέους.

Η πτωτική πορεία έγινε πραγματικότητα εξαιτίας της ελάττωσης των υποχρεώσεων προς προμηθευτές, επιταγές και γραμμάτια πληρωτέα, καθώς και από την μείωση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τις τράπεζες. Στο τελευταίο βοήθησε και η ανύπαρκτη σχεδόν χρηματοδότηση και δανειοδότηση από την πλευρά των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Πίνακας 10. Σύγκριση δεικτών δανειακής επιβάρυνσης εμπορικών κλάδων

Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης* των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2013-2011 – Ανάλυση κατά τομέα και κλάδο

Κλάδος	Δανειακή επιβάρυνση 2013	Δανειακή επιβάρυνση 2012	Δανειακή επιβάρυνση 2011
Αυτοκίνητα	81,8%	79,9%	80,6%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	71,8%	72,0%	71,2%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	79,7%	78,4%	79,0%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	64,3%	75,6%	76,6%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	68,4%	69,7%	73,4%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	72,0%	76,2%	78,9%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	71,0%	70,8%	72,9%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	58,8%	58,8%	60,9%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	62,9%	63,4%	67,7%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	67,7%	72,3%	71,3%
Χονδρικό εμπόριο	68,1%	70,6%	73,4%
Γενικό λιανικό εμπόριο	69,6%	74,5%	80,9%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	69,3%	70,4%	67,4%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	51,6%	79,0%	75,9%
Λ/Ε καλλυντικών	65,9%	89,0%	86,9%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	70,3%	70,9%	71,9%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	56,6%	54,3%	60,1%
Λιανικό εμπόριο	63,3%	71,0%	75,3%
Γενικό σύνολο	67,8%	71,3%	74,3%

* Υποχρεώσεις προς σύνολο παθητικού

Πηγή: ICAP DATABANK

Πίνακας 11. Σύγκριση τραπεζικής επιβάρυνσης εμπορικών κλάδων

Τραπεζική επιβάρυνση* των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2013-2011 – Ανάλυση κατά τομέα και κλάδο

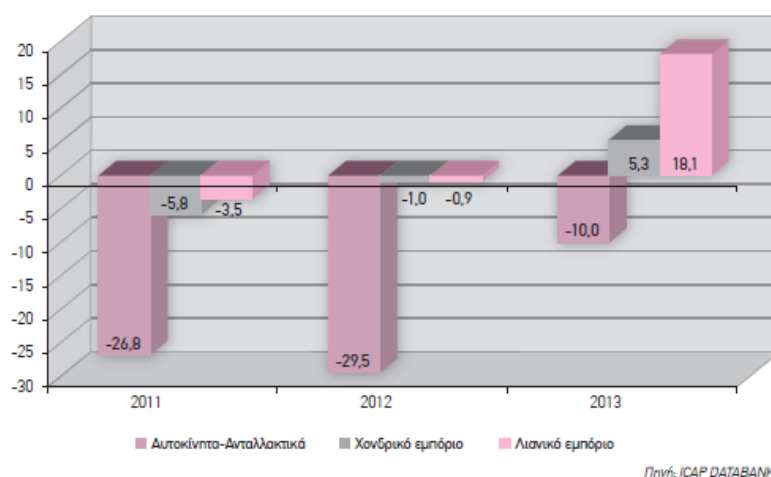
Κλάδος	2013	2012	2011
Αυτοκίνητα	64,8%	65,4%	62,2%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	39,2%	40,4%	42,7%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	60,0%	61,0%	59,2%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	38,7%	46,8%	46,3%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	32,3%	33,3%	32,0%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	38,8%	43,8%	43,3%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	53,9%	54,3%	51,2%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	58,5%	58,9%	53,9%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	37,6%	42,5%	40,0%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	33,8%	37,3%	36,8%
Χονδρικό εμπόριο	41,6%	44,8%	43,0%
Γενικό λιανικό εμπόριο	32,7%	45,2%	43,3%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	19,5%	22,1%	23,8%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	47,7%	39,0%	46,3%
Λ/Ε καλλυντικών	31,1%	33,9%	43,3%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	29,5%	27,1%	37,0%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	55,6%	44,9%	45,0%
Λιανικό εμπόριο	39,5%	42,2%	43,4%
Γενικό σύνολο	42,9%	45,7%	44,7%

* Τραπεζικές προς συνολικές υποχρεώσεις

Πηγή: ICAP DATABANK

Λόγω της παρατεταμένης ύφεσης που πλήττει την οικονομία της χώρας μας, ο κλάδος του χονδρικού εμπορίου φαινόταν να έχει ζημιές. Από το 2013 και έπειτα, επανήλθε μία μικρή κερδοφορία, ενώ ταυτόχρονα είχαμε την ανάκαμψη του δείκτη αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων.

Γράφημα 7. Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων εμπορικών επιχειρήσεων

Η ταυτότητα Du Pont μπορεί να μας δείξει τα αίτια ανάκαμψης του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων. Ο σημαντικότερος παράγοντας λοιπόν ήταν η βελτίωση σε πολύ μεγάλο βαθμό του περιθωρίου καθαρού κέρδους, αφού ο λόγος πωλήσεων προς συνολικό ενεργητικό ήταν αμετάβλητος και δεν παρατηρήθηκε σημαντική επιβράδυνση της κυκλοφοριακής ταχύτητας. Ο πίνακας που ακολουθεί είναι χαρακτηριστικός σχετικά με το φαινόμενο:

Πίνακας 12. Ταυτότητα Du Pont εμπορικών κλάδων

Η ταυτότητα Du Pont των τομέων και των κλάδων των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2013-2011 – Κατανομή κατά τομέα και κλάδο (%)

Κλάδος	Περιθώριο καθαρού κέρδους			Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού			Ενεργητικό προς ίδια			Αποδοτικότητα ιδίων		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Αυτοκίνητα	-3,6	-9,7	-7,2	0,8	0,7	0,9	5,5	5,0	5,2	-15,7	-35,4	-34,3
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	0,5	-1,7	-0,4	2,0	1,8	1,6	3,5	3,6	3,5	3,8	-11,3	-2,5
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	-1,9	-6,8	-5,4	1,0	0,9	1,0	4,9	4,6	4,8	-10,0	-29,5	-26,8
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	4,1	2,0	1,9	1,2	1,1	1,1	2,8	4,1	4,3	14,0	8,5	8,7
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1,9	1,1	1,4	1,8	1,6	1,5	3,2	3,3	3,8	10,8	5,9	8,0
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	2,8	-0,5	-3,7	1,0	0,9	1,0	3,6	4,2	4,8	9,9	-2,1	-17,4
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	-0,3	-0,3	0,0	3,4	3,7	3,7	3,4	3,4	3,7	-3,4	-4,1	-0,5
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	-2,2	-2,6	-1,2	0,7	0,8	0,8	2,4	2,4	2,6	-4,0	-4,9	-2,4
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	1,9	0,0	-1,9	0,9	0,9	0,9	2,7	2,7	3,1	4,6	0,1	-5,3
Άλλο χονδρικό εμπόριο	0,8	-0,6	0,6	1,5	1,4	1,5	3,1	3,6	3,5	3,5	-2,9	3,4
Χονδρικό εμπόριο	1,2	-0,2	-1,1	1,4	1,4	1,4	3,1	3,4	3,8	5,3	-1,0	-5,8
Γενικό λιανικό εμπόριο	1,6	1,2	0,3	1,7	1,5	1,6	3,3	3,9	5,2	8,9	6,9	2,3
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1,9	0,3	-0,1	1,8	1,7	1,6	3,3	3,4	3,1	10,8	2,0	-0,4
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	41,3	-13,8	-9,1	0,7	1,0	1,0	2,1	4,8	4,1	59,1	-64,9	-36,4
Λ/Ε καλλυντικών	2,5	-1,8	0,3	0,9	1,3	1,3	2,9	9,1	7,6	6,6	-21,5	3,2
Λ/Ε οικιακών συσκευών	-7,0	-5,6	-4,6	1,2	1,1	1,2	3,4	3,4	3,6	-28,4	-21,6	-19,6
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	6,7	3,6	1,8	0,8	1,0	1,0	2,3	2,2	2,5	12,7	7,9	4,8
Λιανικό εμπόριο	5,4	-0,2	-0,7	1,2	1,3	1,3	2,7	3,5	4,0	18,1	-0,9	-3,5
Γενικό σύνολο	2,0	-0,6	-1,3	1,3	1,3	1,3	3,1	3,5	3,9	8,3	-2,8	-6,9

Πηγή: ICAP DATABANK

Ακολουθως, έχουμε την αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων που μας δείχνει το όφελος προ φόρου, που αποκομίζεται από τους δανειστές και τους μετόχους των επιχειρήσεων. Μιλάμε φυσικά για το άθροισμα των χρηματοοικονομικών δαπανών και των κερδών με την μορφή ποσοστού του συνολικού ενεργητικού.

Πίνακας 13. Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων εμπορικών κλάδων

Η αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2013-2011 – Κατανομή κατά τομέα και κλάδο

Κλάδος	2013	2012	2011
Αυτοκίνητα	0,1%	-3,5%	-3,3%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	3,6%	-0,4%	2,0%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	0,8%	-2,9%	-2,4%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	7,2%	4,9%	4,8%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	6,0%	4,2%	4,2%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	5,0%	2,9%	-0,4%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	2,0%	1,5%	1,9%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	0,5%	0,4%	1,4%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	3,3%	1,9%	0,1%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	3,3%	1,4%	3,4%
Χονδρικό εμπόριο	4,0%	2,5%	1,0%
Γενικό λιανικό εμπόριο	3,4%	3,3%	2,0%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	4,2%	1,8%	1,6%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	29,6%	-11,2%	-6,8%
Λ/Ε καλλυντικών	3,8%	0,0%	2,4%
Λ/Ε οικιακών συσκευιών	-5,9%	-4,1%	-3,0%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	7,1%	5,1%	3,4%
Λιανικό εμπόριο	7,8%	1,5%	0,8%
Γενικό σύνολο	4,7%	1,8%	0,7%

Πηγή: ICAP DATABANK

Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθούν και τα αποτελέσματα των αριθμοδεικτών της ρευστότητας, του κεφαλαίου κίνησης και των χρηματικών διαθεσίμων. Σύμφωνα λοιπόν με τους ισολογισμούς, οι πιέσεις στο κεφάλαιο κίνησης αμβλύθηκαν με αποτέλεσμα να παρουσιαστεί βελτίωση στον δείκτη ρευστότητας. Κατά αυτό τον τρόπο η ρευστότητα αυξήθηκε αισθητά στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου, όπως θα δούμε και στον συγκεντρωτικό πίνακα:

Πίνακας 14. Αριθμοδείκτης άμεσης ρευστότητας εμπορικών κλάδων

**Αριθμοδείκτης άμεσης ρευστότητας: 2013, 2012 και 2011 –
Ανάλυση κατά τομέα, κλάδο και κερδοφορία**

Κλάδος	Κερδοφόρες			Ζημιογόνες			Σύνολο		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Αυτοκίνητα	1,16	1,06	0,82	0,54	0,52	0,50	0,65	0,59	0,56
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	0,87	0,89	0,74	0,58	0,65	0,71	0,74	0,76	0,72
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	1,02	0,98	0,79	0,55	0,54	0,53	0,67	0,62	0,59
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	1,09	1,12	1,07	0,71	0,53	0,54	1,01	0,85	0,85
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1,06	1,02	0,94	0,63	0,69	0,60	0,97	0,92	0,84
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	1,09	1,11	1,00	0,60	0,72	0,81	0,92	0,90	0,89
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	1,19	1,11	0,98	0,72	0,60	0,66	0,88	0,73	0,82
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	1,35	1,18	1,00	0,71	0,84	0,77	0,94	0,97	0,89
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	1,03	1,02	0,82	0,78	0,78	0,72	0,94	0,91	0,77
Άλλο χονδρικό εμπόριο	0,94	0,87	0,85	0,41	0,57	0,56	0,73	0,72	0,71
Χονδρικό εμπόριο	1,09	1,08	0,96	0,66	0,70	0,74	0,92	0,88	0,85
Γενικό λιανικό εμπόριο	0,26	0,29	0,24	0,09	0,17	0,16	0,23	0,25	0,21
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	0,80	0,72	0,49	0,34	0,62	0,37	0,60	0,67	0,43
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	0,76	0,44	0,46	0,28	0,25	0,29	0,59	0,31	0,33
Λ/Ε καλλυντικών	0,25	0,27	0,30	0,26	0,15	0,21	0,25	0,22	0,27
Λ/Ε οικιακών συσκευών	0,55	0,59	0,50	0,52	0,43	0,28	0,53	0,47	0,36
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	0,60	0,85	0,84	0,33	0,42	0,37	0,50	0,65	0,61
Λιανικό εμπόριο	0,41	0,39	0,37	0,29	0,28	0,23	0,37	0,34	0,30
Γενικό σύνολο	0,91	0,90	0,83	0,58	0,61	0,61	0,78	0,75	0,72

* Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και διαθέσιμα προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

Πηγή: ICAP DATABANK

Ακολουθούν οι αναλύσεις των αριθμοδεικτών κεφαλαίου κίνησης και των χρηματικών διαθεσίμων:

Πίνακας 15. Αριθμοδείκτης χρηματικών διαθεσίμων εμπορικών κλάδων

**Αριθμοδείκτης χρηματικών διαθεσίμων: 2013, 2012 και 2011 –
Ανάλυση κατά τομέα, κλάδο και κερδοφορία**

Κλάδος	Κερδοφόρες			Ζημιογόνες			Σύνολο		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Αυτοκίνητα	0,41	0,31	0,24	0,10	0,09	0,09	0,16	0,12	0,12
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	0,27	0,24	0,12	0,11	0,13	0,14	0,20	0,19	0,13
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	0,34	0,28	0,20	0,11	0,09	0,10	0,17	0,13	0,12
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	0,25	0,22	0,23	0,10	0,06	0,07	0,22	0,15	0,16
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	0,19	0,16	0,14	0,07	0,08	0,06	0,16	0,13	0,11
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	0,24	0,16	0,20	0,13	0,12	0,21	0,20	0,14	0,21
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	0,23	0,20	0,12	0,22	0,18	0,36	0,22	0,18	0,24
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	0,30	0,23	0,15	0,12	0,15	0,16	0,18	0,18	0,15
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	0,34	0,33	0,20	0,10	0,09	0,13	0,26	0,22	0,16
Άλλο χονδρικό εμπόριο	0,19	0,22	0,20	0,07	0,06	0,07	0,14	0,14	0,14
Χονδρικό εμπόριο	0,25	0,20	0,17	0,14	0,13	0,19	0,20	0,16	0,18
Γενικό λιανικό εμπόριο	0,18	0,17	0,14	0,04	0,05	0,06	0,15	0,13	0,10
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	0,45	0,48	0,36	0,14	0,14	0,09	0,31	0,31	0,21
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	0,47	0,24	0,26	0,10	0,10	0,10	0,34	0,14	0,14
Λ/Ε καλλυντικών	0,13	0,14	0,15	0,11	0,06	0,11	0,13	0,11	0,14
Λ/Ε οικιακών συσκευών	0,21	0,26	0,21	0,20	0,18	0,12	0,20	0,19	0,15
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου, λοιπό Λ/Ε	0,37	0,42	0,48	0,11	0,15	0,11	0,28	0,30	0,30
Λιανικό εμπόριο	0,26	0,21	0,21	0,11	0,10	0,08	0,21	0,16	0,15
Γενικό σύνολο	0,25	0,20	0,18	0,13	0,12	0,16	0,20	0,16	0,17

* Χρηματικά διαθέσιμα προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

Πηγή: ICAP DATABANK

3.2. Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ

Η διάκριση μεταξύ λιανικών και χονδρικών εμπορικών επιχειρήσεων αποτελεί πολύ συχνά μία δύσκολη περίπτωση, αφού πολλές από τις εταιρείες παρουσιάζουν μικτή δραστηριότητα. Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Εταιρεία οι βασικές μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας που περιλαμβάνονται στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου είναι (Βαρουφάκης, et al, 2014):

- Οι εμπορικοί χονδρέμποροι, αυτοί δηλαδή που προσθέτουν την επωνυμία τους στα προϊόντα που πωλούν, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με τους εμπόρους χονδρικού εμπορίου, τους μεσάζοντες και τους αντιπροσώπους
- Οι εξαγωγείς
- Οι βιομηχανικοί διαμονείς
- Οι εισαγωγείς
- Τα γραφεία και τα τμήματα πωλήσεων, που αποσκοπούν στην εμπορική προώθηση των εμπορευμάτων τους
- Οι ενώσεις συνεταιριστικών αγορών

Στον κλάδο συμπεριλαμβάνονται επίσης οι εμπορικές δραστηριότητες των ενώσεων αγοραστών, των συνεταιριστικών ενώσεων και των εξουσιοδοτημένων πρακτόρων, εμπόρων και συναρμολογητών, που δραστηριοποιούνται στην προώθηση αγροτικών προϊόντων. Από τον κλάδο αυτό εξαιρούνται το εμπόριο χονδρικής εξαρτημάτων μηχανοκίνητων οχημάτων και το χονδρικό εμπόριο αυτοκινήτων και μοτοσικλετών.

Στις βάσεις δεδομένων της Ελληνικής οικονομίας, οι εταιρείες που πρωταγωνιστούν στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου είναι οι επιχειρήσεις εμπορίας φαρμάκων και πετρελαιοειδών, ενώ ακολουθούν οι εταιρείες εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής, πώλησης τροφίμων, προϊόντων ένδυσης και υπόδησης, οικιακών ηλεκτρικών συσκευών, μετάλλων και μεταλλευμάτων, ηλεκτρολογικού εξοπλισμού και ειδών οικιακής χρήσης.

Σύμφωνα με το μητρώο επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ, το 2014 λειτουργούσαν στον κλάδο του εμπορίου χονδρικής 77.140 εταιρείες. Από την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων προέκυψε ότι το χονδρικό εμπόριο ως κλάδος παρουσιάζει μεγάλο μέσο

μέγεθος επιχειρήσεων και μεσαίο βαθμό συγκέντρωσης, την ώρα που ο μέσος όρος του τζίρου ανά εταιρεία αγγίζει τις 904.187 €.

Από την γενικότερη κατανομή των εταιρειών που παρατηρείται στον κλάδο, το 60% επί του συνόλου των επιχειρήσεων αφορά μικρότερες εταιρείες, που όμως τους αντιστοιχεί ένα πολύ μικρό ποσοστό επί του συνολικού τζίρου, που αγγίζει μόλις το 2,4%. Στο συγκεκριμένο κλάδο από την άλλη μεριά, δραστηριοποιούνται και κάποιες μεγάλες επιχειρήσεις, με τζίρο άνω των 100 εκατομμυρίων € το χρόνο, που λαμβάνουν την μερίδα του λέοντος και τους αντιστοιχεί το 25% του συνολικού τζίρου του κλάδου. Στις ενδιάμεσες τάξεις μεγεθών, ο τζίρος παρουσιάζει περισσότερο ισομερή διασπορά.

Από τα στοιχεία τόσο της ΕΛΣΤΑΤ, όσο και της ICAP A.E. παρατηρήθηκε πως οι 4 οικονομικά μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου του χονδρικού εμπορίου ασχολούνται αποκλειστικά με το εμπόριο πετρελαιοειδών και έλαβαν το 13% του συνολικού κύκλου εργασιών για το έτος 2014. Αυτές οι εταιρείες ήταν, η Shell Hellas A.E., η ΕΚΟ Α.Ε.Β.Ε. η AVINOIL A.E. και η BP Hellas A.E.

Ο δείκτης μέτρησης του βαθμού συγκέντρωσης, προκύπτει από το αθροιστικό μερίδιο των παραπάνω τεσσάρων εταιρειών και παρουσιάζει την σχετική ισοτιμία που υπάρχει μεταξύ των επιχειρήσεων σχετικά με τα μερίδια της αγοράς που έχουν στην κατοχή τους. Με αυτόν τον δείκτη επίσης, παρουσιάζεται η λειτουργία του κλάδου χονδρικού εμπορίου σε συνθήκες απόλυτου ανταγωνισμού. Αυτό το συμπέρασμα βέβαια, δεν υφίσταται απόλυτα, αφού σύμφωνα με τις πραγματικές συνθήκες που επικρατούν τόσο σε αυτόν, όσο και σε όλους τους κλάδους της εμπορικής δραστηριότητας, έχουμε την διάκριση σε πολλούς υπομέρους κλάδους και αγορές, που παρουσιάζουν εντελώς διαφοροποιημένα δεδομένα σχετικά με την ένταση του ανταγωνισμού και τον βαθμό συγκέντρωσης.

Ένα παράδειγμα που μπορεί να αναφερθεί είναι αυτό της εμπορίας φαρμάκων, όπου έχει διαπιστωθεί ότι ένας μικρός αριθμός επιχειρήσεων ελέγχει ένα κυρίαρχο μερίδιο της αγοράς, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται φαινόμενα ολιγοπωλιακής δραστηριότητας.

Η σύγκριση των μεγεθών των ετών 2007 και 2014 παρουσιάζει μία αυξητική τάση της συγκέντρωσης των μεγαλύτερων εταιρειών του κλάδου, δηλαδή αυτών που παρουσιάζουν ετήσιο τζίρο άνω των 100 εκατ., τόσο σε μερίδια επί του συνόλου του κύκλου εργασιών, όσο και σε όρους ποσοστού επιχειρήσεων. Παράλληλα υπήρξε αποδυνάμωση της μικρότερης τάξης οικονομικών μεγεθών με ταυτόχρονη μείωση του ποσοστού και του τζίρου τους.

Στην δημοσίευση της ΕΛΣΤΑΤ περί Ετήσιων Διαρθρωτικών Ερευνών Εμπορίου παρουσιάστηκαν τα στοιχεία του επιχειρηματικού κλάδου χονδρικού εμπορίου, βάση του μεγέθους απασχόλησης και παρουσιάστηκε εμφανέστατα η σμίκρυνση της μικρότερης τάξης μεγεθών, τόσο σε αριθμό επιχειρήσεων, όσο και σε κύκλο εργασιών, αλλά και της μεγαλύτερης τάξης με απασχολούμενους που ξεπερνούσαν τους 250 εργαζομένους. Αντίθετα, παρουσιάστηκαν ενισχυμένες οι εταιρείες των ενδιάμεσων τάξεων, αφού λάμβαναν πλέον υψηλά ποσοστά επί του συνολικού τζίρου.

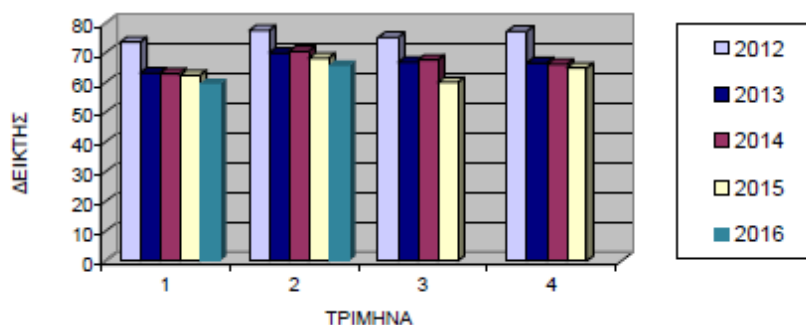
Το 2014, είχαμε αντιστροφή αυτών των τάσεων, αφού παρατηρήθηκε σημαντική διεύρυνση του μεριδίου των μεγαλύτερων επιχειρήσεων του κλάδου, έναντι των μικρότερων. Ο πίνακας που ακολουθεί είναι ξεκάθαρος για τα όσα προηγήθηκαν:

Πίνακας 16. Ετήσιες Διαρθρωτικές Έρευνες Εμπορίου ετών 2007, 2013, 2014 της ΕΛΣΤΑΤ

Τάξεις μεγέθους απασχόλησης					
Μεγέθη κλάδου	Έτος	<10	10 - 49	50 – 249	>250
Αριθμός επιχειρήσεων	2007	93,2%	6,1%	0,6%	0,1%
	2013	91,8%	7,3%	0,9%	0,04%
	2014	92,1%	7,0%	0,8%	0,1%
Απασχολούμενοι	2007	55,0%	25,4%	13,7%	5,9%
	2013	49,7%	28,0%	17,4%	4,9%
	2014	49,5%	27,0%	16,5%	7,1%
Κύκλος Εργασιών	2007	37,5%	31,6%	19,5%	11,4%
	2013	33,0%	36,8%	21,1%	9,1%
	2014	35,8%	31,7%	20,6%	11,9%

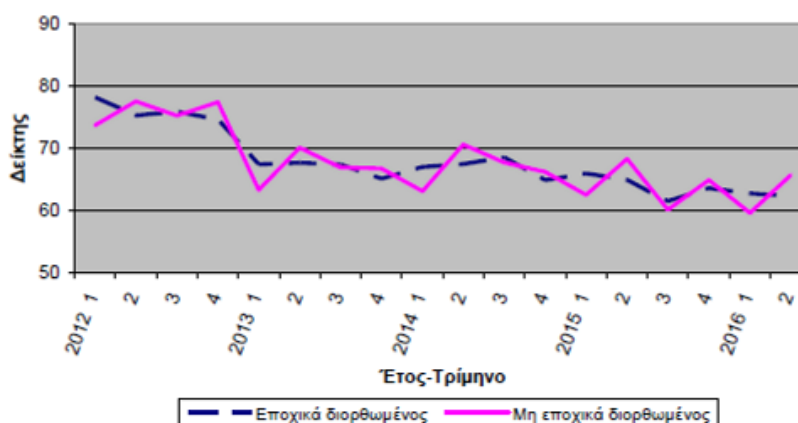
Ο ανταγωνισμός στον κλάδο παρατηρείται κυρίως στην προσπάθεια της μεγαλύτερης γεωγραφικής κάλυψης, στην επέκταση των αποθηκών, στον εφοδιασμό της αγοράς με ποικιλία εμπορευμάτων, στην εφαρμογή σύγχρονων logistics συστημάτων και στην ανανέωση του στόλου των μεταφορικών μέσων. Τέλος, ένα ακόμη χαρακτηριστικό του κλάδου του χονδρικού εμπορίου, είναι ότι συμπεριλαμβάνονται πολλές θυγατρικές πολυεθνικών ομίλων, στο εσωτερικό των κυρίαρχων εταιρειών. Είναι ακόμη νωρίς για να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα των ετών 2014 – 2015 αφού τα στοιχεία ακόμη δεν έχουν δημοσιοποιηθεί. Σύμφωνα όμως με τις ανακοινώσεις της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής – ΕΛΣΤΑΤ, έχουμε κάποια νέα διαγράμματα σχετικά με τους δείκτες κύκλου εργασιών του χονδρικού εμπορίου για την χώρα μας. Πιο συγκεκριμένα:

Γράφημα 8. Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών στο χονδρικό εμπόριο - Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ακολούθως, παρουσιάζεται η εποχική και μη εποχική εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών χονδρικού εμπορίου:

Γράφημα 9. Εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών χονδρικού εμπορίου

Τέλος, έχουμε τους παρακάτω πίνακες, που αφορούν την εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών χονδρικού εμπορίου:

Πίνακας 17. Εξέλιξη Δείκτη Κύκλου Εργασιών χονδρικού εμπορίου

Έτος βάσης: 2010=100,0

Έτος- Τρίμηνο	Δείκτης	Ετήσια μεταβολή (%)	Τριμηνιαία μεταβολή (%)
2012 1	73,7	-17,4	-10,4
2	77,6	-15,3	5,3
3	75,3	-9,1	-3,0
4	77,4	-5,9	2,9
<i>Μέσος ετήσιος</i>	<i>76,0</i>	<i>-12,1</i>	
2013 1	63,3	-14,2	-18,3
2	70,1	-9,6	10,8
3	66,9	-11,1	-4,6
4	66,8	-13,8	-0,2
<i>Μέσος ετήσιος</i>	<i>66,8</i>	<i>-12,1</i>	
2014 1	63,1	-0,3	-5,5
2	70,6	0,7	11,9
3	67,7	1,2	-4,1
4	66,2	-0,9	-2,2
<i>Μέσος ετήσιος</i>	<i>66,9</i>	<i>0,1</i>	
2015 1	62,5	-1,0	-5,6
2	68,3	-3,3	9,3
3	60,1	-11,2	-12,0
4	64,9	-2,0	8,0
<i>Μέσος ετήσιος</i>	<i>63,9</i>	<i>-4,5</i>	
2016 1	59,6	-4,6	-8,2
*2	65,7	-3,8	10,2

* Προσωρινά στοιχεία

Πίνακας 18. Εξέλιξη του εποχικά διορθωμένου Δείκτη Κύκλου Εργασιών χονδρικού εμπορίου

Έτος βάσης 2010=100,0

Έτος- Τρίμηνο	Δείκτης	Τριμηνιαία μεταβολή (%)
2012 1	78,2	-1,0
2	75,3	-3,7
3	75,9	0,8
4	74,7	-1,6
<i>Μέσος ετήσιος</i>	<i>76,0</i>	
2013 1	67,4	-9,7
2	67,7	0,3
3	67,4	-0,4
4	65,1	-3,5
<i>Μέσος ετήσιος</i>	<i>66,9</i>	
2014 1	67,0	3,0
2	67,5	0,7
3	68,6	1,6
4	64,9	-5,4
<i>Μέσος ετήσιος</i>	<i>67,0</i>	
2015 1	66,0	1,7
2	64,9	-1,6
3	61,5	-5,4
4	63,6	3,4
<i>Μέσος ετήσιος</i>	<i>64,0</i>	
2016 1	62,7	-1,3
2	62,3	-0,7

3.3. Στοιχεία εμπορίου από την Eurostat για τις ευρωπαϊκές χώρες

Στο σημείο αυτό παρατίθενται πίνακες από τα στοιχεία που διαθέτει η Eurostat για την εξέλιξη του εμπορίου στην Ευρωζώνη.

Πίνακας 19. Αριθμός επιχειρήσεων

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	297.45	291.53	286.10	260.63	260.25	251.41	251.73	-	-16.65%
A	0	6	1	8	1	3	4		
Ε.Ε.	6230,0	6154,8	6087,4	5845,6	5712,6	5642,5	5269,8		-16.70%
	12	97	98	23	35	83	54		

Πηγή: Eurostat

Στον παραπάνω πίνακα που προέκυψε έπειτα από προσωπική επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων που παρέχονται από την Eurostat και αφορά τον αριθμό των επιχειρήσεων του κλάδου, πριν, κατά την διάρκεια και μετά την κρίση τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ευρωπαϊκή ένωση παρατηρείται ότι στην περίπτωση της Ελλάδας η μεγαλύτερη διαφοροποίηση στον αριθμό των επιχειρήσεων – που μάλιστα σημειώνει μεγάλη πτώση – είναι μεταξύ των ετών 2010 και 2011 όπου από 286101 επιχειρήσεις ο αριθμός μειώνεται σε 260638. Στο σύνολο της η μείωση των επιχειρήσεων από το 2008 όπου σημειώθηκε η έναρξη της κρίσης μέχρι και το 2014 οπότε και σημειώνονται οι τελευταίες μετρήσεις της Eurostat είναι 16,65%, ποσοστό αντίστοιχο περίπου με την μείωση την οποία υπέστησαν οι επιχειρήσεις στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου παρατηρείται και εκεί μείωση κατά 16,7%. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης παρατηρείται στην Ε.Ε. μεταξύ των ετών 2010 και 2011, που παρουσιάζει αντιστοιχία με την περίπτωση της Ελλάδας, αλλά και μεταξύ των ετών 2013 και 2014 που παρατηρείται ότι είναι ακόμη μεγαλύτερη.

Πίνακας 20. Κύκλος εργασιών ή ακαθάριστα εισπραχθέντα

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	1.710,379	160.267,7	149.624,7	137.935,8	120.155,4	114.426,1	118.818,9	116.666,3	-37,79%
Ε.Ε.	9238.579,4	9072.429,7	8554.776,5	8145.267,1	7987.536,4	7654.178,1	7452187,9	6954873,5	-28,21%

Πηγή: Eurostat

Ο πίνακας που παρατίθεται παραπάνω, προέρχεται και αυτός από τα στοιχεία των εκθέσεων της Eurostat και αφορά τον κύκλο εργασιών ή τα ακαθάριστα εισπραχθέντα από τις επιχειρήσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως στον πίνακα της προηγούμενης σελίδας. Όπως είναι σαφές με την μείωση των επιχειρήσεων τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ομοίως μειώνεται και ο κύκλος εργασιών που παρουσιάζεται στατιστικά. Έτσι θα δούμε μια εξαιρετικά μεγάλη μείωση του κύκλου εργασιών σε επίπεδα Ελλάδας προ και μετά κρίσης με τα ακαθάριστα εισπραχθέντα να είναι 171030,9 το 2008 και 116666,3 το 2015 σημειώνοντας πτώση 37,79% στο σύνολο. Αυτό επεξηγείται πλήρως δεδομένης της αντίστοιχα μεγάλης μείωσης των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο. Η μείωση αυτή είναι γενική και ισχύει και για τα δεδομένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου ωστόσο, αν και εδώ βλέπουμε πολύ μεγαλύτερα νούμερα, το ποσοστό της μείωσης από το 2008 μέχρι το 2015 είναι μικρότερο και συγκεκριμένα ορίζεται σε 28,21%. Αν μπορούσαμε να διευκρινίσουμε τους λόγους θα λέγαμε ότι, υπάρχει η διάκριση του πλούσιου Βορρά και του φτωχού Νότου, όπου οι νότιες χώρες και ιδίως οι χώρες τις Μεσογείου παρουσιάζουν σημαντική πτώση στον κύκλο εργασιών που δεν καλύπτεται από την παρ' αυτά σημαντική αύξηση σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Γαλλία και η Ελβετία.

Πίνακας 21. Αξία παραγωγής

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	47.400,3	44.884,6	41.819,2	36.682,4	31.771,7	30.636,9	31.144	-	-41,4%

Ε.Ε.	2285285,6	2170683,4	2126978,2	2084536,1	2021.475,3	1945235,1	1884521,5	-	-19,22%
-------------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------	-----------	-----------	---	---------

Πηγή: Eurostat

Στο παραπάνω πίνακα φαίνεται η αξία παραγωγής για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με στοιχεία της Eurostat για πριν και μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Εδώ, σε αντίθεση με τους προηγούμενους πίνακες, αν και παρατηρείται σημαντική μείωση τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ε.Ε., τα ποσοστά της μείωσης της αξίας παραγωγής για την Ελλάδα είναι υπερδιπλάσια των αντίστοιχων ποσοστών για την Ε.Ε. Στην Ελλάδα παρατηρείται ότι η αξία παραγωγής των επιχειρήσεων το 2008 προσμετράται σε 47400,3 ενώ το 2014 σε 31144, παρουσιάζοντας μείωση της τάξης του 41,4%, σε σύγκριση με την αντίστοιχη μείωση για την Ε.Ε. που προσμετράται σε 19,22%.

Πίνακας 22. Ακαθάριστο περιθώριο κέρδους για αγαθά προς μεταπώληση

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	44.768,9	42.897,1	39.562	34.215,3	30.229,6	28.841,2	29.010,5	-	-42,72%
Ε.Ε.	1905288,9	1863352,2	1842523,1	1804213,1	1765221,3	1722561,2	1695351,7	-	-11,66%

Πηγή: Eurostat

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζεται το ακαθάριστο περιθώριο κέρδους για τα αγαθά προς μεταπώληση από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για τα έτη από 2008 έως και 2014. Εδώ παρατηρείται ότι τα ποσοστά μείωσης στην Ελλάδα είναι σχεδόν τετραπλάσια σε σχέση με τα αντίστοιχα για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς η Ελλάδα όπως έχει γίνει σαφές είναι μια από τις χώρες που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση, ενώ την σημαντική διαφορά στην Ε.Ε. την κάνουν χώρες όπως η Γερμανία, η Γαλλία, η Ελβετία και το Ηνωμένο Βασίλειο όπου παρατηρείται αυξητική τάση. Έτσι θα δούμε αριθμητικά την Ελλάδα να έχει ακαθάριστο περιθώριο κέρδους για αγαθά προς μεταπώληση το 2008, 44768,9 και το 2014 29010,5 παρουσιάζοντας πτώση 42,72%, ενώ οι αντίστοιχοι αριθμοί για την Ε.Ε. είναι 1905288,9 και 1695351,7 σημειώνοντας πτώση 11,66%.

Πίνακας 23. Προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	24.778,8	23.454,5	21.627,6	18.933,9	15.154,4	14.053,1	14.772,3	-	-50,60%
Ε.Ε.	1168350,6	1191640,7	1215461,3	1256214	1267458,8	1254875,2	1295421,7	-	10,32%

Πηγή: Eurostat

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε την πορεία της προστιθέμενης αξίας σε τιμές κόστους συντελεστών, σύμφωνα με τα δεδομένα που παρέχει η Eurostat για τα έτη από το 2008 έως το 2014, τόσο για την Ελλάδα όσο και για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εδώ παρατηρείται μια σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με τους προηγούμενους πίνακες που είδαμε έως τώρα. Στην Ελλάδα παρατηρείται τεράστια μείωση της τάξης του 50,6%, που προκύπτει από την διαφορά των τιμών που παρατηρούνται το 2008 (24778,8) και το 2014 (14772,3). Ωστόσο, το ποσοστό για την Ε.Ε. είναι θετικό, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 10,32%, αφού από το 2008 έως το 2014 παρατηρήθηκε αύξηση στις τιμές, από 1168350,6 σε 1295421,7.

Πίνακας 24. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 0 ή 1 εργαζόμενους

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	132.185	139.164	126.060	104.784	111.172	11.162	110.157	-	-18,18%
Ε.Ε.	275534,5	327770,6	340044,8	354862,6	375410,2	384513,6	403256,9	-	37,63%

Πηγή: Eurostat

Όπως παρατηρούμε στον παραπάνω πίνακα, παρουσιάζεται ο αριθμός των επιχειρήσεων σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση που απασχολούν από 0 έως 1 εργαζόμενους. Και εδώ η παρατήρηση είναι ίδια με τον προηγούμενο πίνακα, δηλαδή

στην Ελλάδα σημειώνεται πτώση στον αριθμό των επιχειρήσεων από το 2008 έως το 2014 ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση αύξηση. Το ποσοστό της μείωσης στην Ελλάδα είναι 18,18% ενώ το ποσοστό της αύξησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι 37,63%. Το ποσοστό της μείωσης στην Ελλάδα, θα λέγαμε ότι οφείλεται στην σημαντική μείωση των επιχειρήσεων όπως είδαμε και σε πίνακα που προηγήθηκε, ενώ η αύξηση του ποσοστού στην Ευρώπη οφείλεται στην βιομηχανοποίηση της παραγωγής, στην είσοδο της τεχνολογίας αλλά και στην μείωση του προσωπικού των επιχειρήσεων.

Πίνακας 25. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 2 ή 9 εργαζόμενους

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	153.517	139.648	149.209	146.097	140.161	131.680	132.022	-	-15,06%
Ε.Ε.	237921,7	256169,4	252541,2	251230,2	248152,3	246257,8	221549,6	-	-7,13%

Πηγή: Eurostat

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζεται ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο και απασχολούν από 2 έως 9 εργαζόμενους, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ευρωπαϊκή Ένωση, για τα έτη από το 2008 έως το 2014. Εδώ παρατηρείται μείωση τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ευρωπαϊκή Ένωση, με ποσοστά 15,06% και ποσοστά 7,13% αντιστοίχως. Στην Ελλάδα το ποσοστό της μείωσης είναι διπλάσιο του αντίστοιχου της Ε.Ε., αφού από το 2008 που οι επιχειρήσεις αυτές ήταν 153517, έπεσαν σε 132022. Οι αντίστοιχοι αριθμοί για την Ε.Ε. το 2008 ήταν 2379217 και το 2014 ήταν 2215496.

Πίνακας 26. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 10 έως 19 εργαζόμενους

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	45.018	50.215	53.616	59.778	56.976	55.246	56.863	-	23.25%
Ε.Ε.	669.924	470.803	474.290	727.574	477.018	463.472	469.681	-	-35.14%

Πηγή: Eurostat

Στον παραπάνω πίνακα περιγράφεται ο αριθμός των επιχειρήσεων στο εμπόριο που απασχολούν από 10 έως 19 εργαζομένους, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για τα έτη από το 2008 έως το 2014. Εδώ παρατηρείται ένα φαινόμενο που δεν παρατηρήθηκε σε κανέναν από τους πίνακες που προηγήθηκαν και αφορά το ποσοστό αύξησης στην Ελλάδα σε αντίθεση με το ποσοστό μείωσης στην Ε.Ε. Έτσι θα δούμε ότι το ποσοστό αύξησης για την Ελλάδα είναι 23,25% σε αντίθεση με το ποσοστό μείωσης για την Ε.Ε. που είναι 35,14%. Ο μόνος τρόπος που θα μπορούσε να εξηγηθεί αυτό το φαινόμενο δεδομένου ότι στα χρόνια μετά την κρίση, οι ασφαλιστικές εισφορές έχουν ανέβει σε μεγάλο βαθμό κάνοντας το ολοένα και πιο δύσκολο για τις επιχειρήσεις να προσλάβουν επιπλέον άτομα, είναι οι επενδύσεις και ορισμένες πολυεθνικές που άνοιξαν καταστήματα στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να χρειάζονται περισσότερα άτομα να εργαστούν σε αυτές και να αυξάνουν τον αριθμό των συγκεκριμένων επιχειρήσεων, με την λογική ότι πλέον στην Ελλάδα οι μισθολογικές απαιτήσεις των εργαζομένων, λόγω της παρατεταμένης κρίσης αλλά και της συνεχώς αυξανόμενης ανεργίας, είναι πολύ περιορισμένες.

Πίνακας 27. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 20 έως 49 εργαζόμενους

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	22.281	26.996	28.844	32.520	29.996	28.578	30.370	-	30,73%
Ε.Ε.	323.505	236.138	221.456	202.145	198.564	196.542	194.251	-	-49,93%

Πηγή: Eurostat

Σύμφωνα με την Eurostat, στην περίπτωση των επιχειρήσεων στο εμπόριο που απασχολούν από 20 έως 49 εργαζομένους, οι αριθμοί που δίνει τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ευρωπαϊκή Ένωση, για τα έτη από το 2008 έως το 2014, είναι ενδεικτικοί της κατάστασης που παρουσιάστηκε στον πίνακα που προηγήθηκε. Και στην περίπτωση αυτή, οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις παρουσιάζουν αύξηση στην Ελλάδα κατά 30,73% ενώ στην Ε.Ε. μείωση κατά 49,93%. Εδώ φυσικά αναφερόμαστε για μικρά εργοστάσια και βιοτεχνίες, γεγονός που μας οδηγεί και πάλι στην σκέψη των επενδύσεων από μεγαλοεπιχειρηματίες της χώρας μας ή και του εξωτερικού.

Πίνακας 28. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με 50 έως 249 εργαζόμενους

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	8.006	12.867	12.831	13.658	12.974	11.389	11.643	-	37,02%
Ε.Ε.	118.166	93.352	89.564	14.0571	91.386	89.451	88.213	-	-29,03%

Πηγή: Eurostat

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζονται οι επιχειρήσεις στον κλάδο του εμπορίου που απασχολούν από 50 έως 249 εργαζόμενους, για τα έτη από 2008 έως 2014, τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat. Και εδώ, αν και ο αριθμός είναι γενικά μικρός, παρουσιάζεται αύξηση στην περίπτωση της Ελλάδας κατά 37,02% με τις επιχειρήσεις το 2008 να είναι 8006 και το 2014 να είναι 11643, ενώ για την Ευρωπαϊκή Ένωση σημειώνεται πτώση κατά 29,03%, με τις επιχειρήσεις το 2008 να είναι 118166 και το 2014 να είναι 88213. Εδώ, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2011 τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ε.Ε. παρουσιάζεται αύξηση των επιχειρήσεων αυτών σε σχέση με τα χρόνια που προηγούνται αλλά και τα χρόνια που έπονται, οπότε και παρατηρείται πιο σταδιακή μείωση στην περίπτωση της Ελλάδας και πιο ραγδαία στην περίπτωση της Ε.Ε.

Πίνακας 29. Επιχειρήσεις στο εμπόριο με πάνω από 250 εργαζόμενους

ΕΤΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΡΙΣΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	1.598	1.647	1.602	1.846	1.852	1.814	1.841	-	14,46%
Ε.Ε.	19.867	14.477	11.468	22.196	11.485	11.589	11.845	-	-50,59%

Πηγή: Eurostat

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζονται οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο εμπόριο και απασχολούν πάνω από 250 εργαζομένους τόσο στην Ελλάδα όσο και γενικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για τα έτη από 2008 έως 2015. Οι παρατηρήσεις στα ποσοστά συνεχίζουν να είναι θετικές για την Ελλάδα, όπου παρουσιάζεται αύξηση 14,46% στον αριθμό των επιχειρήσεων αυτών, σε αντίθεση με την Ε.Ε. όπου παρατηρείται μείωση της τάξης του 50,59%.

Τα τελευταία στοιχεία της έρευνας υπέδειξαν ότι οι λειτουργικές συνθήκες στον μεταποιητικό τομέα της Ελλάδας παρέμειναν αμετάβλητες. Παρότι ορισμένα μέλη του πάνελ ανέφεραν οριακές υποχωρήσεις στον όγκο παραγωγής και νέων παραγγελιών, η μείωση εξισορροπήθηκε με την ελαφρά αύξηση του αριθμού των εργαζομένων. Εν τω μεταξύ, οι τιμολογιακές πιέσεις εξασθένησαν τον Ιανουάριο, καθώς υποχώρησαν τόσο οι τιμές χρέωσης όσο και το κόστος εισροών.

Ο εποχικά προσαρμοσμένος Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών της Markit για τον τομέα μεταποίησης στην Ελλάδα (Purchasing Managers' Index® –PMI®) -ένας σύνθετος δείκτης ο οποίος έχει σχεδιαστεί για να μετρά την απόδοση της μεταποιητικής οικονομίας- έκλεισε στις 50.0 μονάδες τον πρώτο μήνα του 2016. Καταγράφοντας τιμή χαμηλότερη από τις 50.2 μονάδες του Δεκεμβρίου, ο δείκτης υπέδειξε σταθεροποίηση στον τομέα, έχοντας υποστεί απότομη κάμψη κατά τη διάρκεια του 2015.

Οι Έλληνες παραγωγοί αγαθών ανέφεραν οριακή υποχώρηση των επιπέδων παραγωγής κατά τη διάρκεια του Ιανουαρίου. Ανεπιβεβαίωτα στοιχεία υπέδειξαν ότι η μείωση της παραγωγής αποδόθηκε στην έλλειψη ρευστότητας στην αγορά. Η συρρίκνωση της παραγωγής ήταν αποτέλεσμα της περιορισμένης ποσότητας αποθεμάτων ετοιμών προϊόντων που διατηρούν οι κατασκευαστές.

Οι νέες παραγγελίες που έλαβαν οι εταιρείες μεταποίησης στην Ελλάδα μειώθηκαν περαιτέρω κατά τη διάρκεια του Ιανουαρίου. Ο ρυθμός μείωσης επιταχύνθηκε από τον Δεκέμβριο του 2015 παραμένοντας, ωστόσο, μέτριος σε γενικές γραμμές. Οι όγκοι νέων εργασιών υποχωρούν κάθε μήνα, αρχής γενομένης από τον Σεπτέμβριο του 2014. Οι νέες παραγγελίες εξαγωγών συρρικνώθηκαν επίσης στο ξεκίνημα του έτους.

Ωστόσο, ο ρυθμός με τον οποίο μειώθηκαν οι νέες εργασίες από το εξωτερικό εξασθένησε στον ηπιότερο που έχει καταγραφεί σε διάστημα 15 περιόδων της έρευνας.

Δεδομένου ότι τα επίπεδα νέων παραγγελιών υποχώρησαν περαιτέρω, οι Έλληνες παραγωγοί αγαθών εξακολούθησαν να μειώνουν τον όγκο αδιεκπεραίωτων εργασιών κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα. Μέλη του πάνελ συνέδεσαν εν μέρει τη μείωση του όγκου των ανεκτέλεστων εργασιών με την εξασθένηση του κατασκευαστικού τομέα. Παρ' όλα αυτά, η μείωση των εργασιών σε εκκρεμότητα δεν αποθάρρυνε τις εταιρείες να αυξήσουν τα επίπεδα προσωπικού, τα οποία παρουσίασαν άνοδο για δεύτερο συνεχή μήνα.

Επιπλέον, ο ρυθμός με τον οποίο αυξήθηκαν οι θέσεις εργασίας, μολονότι χαμηλός, ήταν ο ταχύτερος που έχει καταγραφεί από τον Ιούλιο του 2007. Η αγοραστική δραστηριότητα στον μεταποιητικό τομέα της Ελλάδας περιορίστηκε περαιτέρω τον Ιανουάριο. Ως εκ τούτου, τα αποθέματα προμηθειών μειώθηκαν. Τα επίπεδα αποθεμάτων αγορών υποχωρούν κάθε περίοδο της έρευνας από τον Αύγουστο του 2008.

Για πρώτη φορά σε διάστημα ενός έτους, οι τιμές εισροών υποχώρησαν στον μεταποιητικό τομέα της Ελλάδας. Ο ρυθμός με τον οποίο μειώθηκε η μέση επιβάρυνση κόστους επιταχύνθηκε στον ταχύτερο που έχει καταγραφεί από τον Απρίλιο του 2009. Δεδομένου ότι το κόστος εισροών υποχώρησε, οι παραγωγοί αγαθών έκαναν περαιτέρω περικοπές στις μέσες τιμές χρέωσης. Επιπλέον, ο ρυθμός μείωσης ήταν σταθερός.

Τέλος, οι μέσοι χρόνοι παράδοσης προμηθειών επιμηκύνθηκαν και πάλι τον Ιανουάριο, επεκτείνοντας την τρέχουσα διαδοχική περίοδο επιδείνωσης της απόδοσης των προμηθευτών σε 14 μήνες.

Οι εξελίξεις που σημειώθηκαν το 2014 στην Ελληνική οικονομία δημιούργησαν πολλές προσδοκίες, δεδομένου ότι καταγράφηκαν (για πρώτη φορά από την έναρξη της κρίσης) ενδείξεις ασθενούς ανάκαμψης στη χώρα. Η βελτίωση στα δημοσιονομικά μεγέθη συνεχίστηκε και στο Α' εξάμηνο του 2015, αλλά στη συνέχεια η ραγδαία

επιδείνωση που προήλθε από την επιβολή των capital controls, ανέτρεψε τη θετική πορεία οδηγώντας και πάλι σε καταγραφή (οριακά) αρνητικών ρυθμών μεταβολής του Α.Ε.Π. σε ετήσια βάση.

Από τα σχετικά δεδομένα προκύπτει ότι, στο επίπεδο του κύκλου εργασιών, η συνεχής πτωτική πορεία της προηγούμενης πενταετίας ανακόπηκε και το 2014 οι συνολικές πωλήσεις κατέγραψαν μικρή έστω αύξηση, γεγονός οπωσδήποτε θετικό. Εν τούτοις το συνολικό καθαρό αποτέλεσμα παρέμεινε για άλλη μία χρονιά ζημιογόνο, ωστόσο οι ζημίες συρρικνώθηκαν και πάλι. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι, τα αποτελέσματα ήταν ζημιογόνα στην πλειοψηφία των επί μέρους κλάδων.

Βασικά Οικονομικά Μεγέθη ανά Τομέα 2013-2014 (€ εκατ.)									
Κλάδος	Ενεργητικό			Κύκλος εργασιών			Κέρδη προ φόρου		
	2013	2014	%	2013	2014	%	2013	2014	%
Μη χρηματοπιστωτικός τομέας									
Γεωργία-αλιεία	2.264	2.192	-3,2	1.632	1.693	3,7	-242	-96	60,2
Ορυχεία-λατομεία	1.046	1.284	22,7	428	479	11,9	-3	-25	-815,9
Μεταποίηση	53.586	53.676	0,2	47.046	46.987	-0,1	-653	-244	62,7
Ενέργεια-ύδρευση	29.473	30.563	3,7	11.852	11.530	-2,7	396	267	-32,6
Κατασκευές	19.314	20.527	6,3	4.169	5.257	26,1	-497	-26	94,7
Εμπόριο	38.573	38.851	0,7	52.127	53.286	2,2	1.098	659	-40,0
Ξεν/χεία-εστ/ρια	13.311	13.412	0,8	3.181	3.588	12,8	-56	143	356,2
Μετ/ρέσ-επικ/νίες	40.451	40.139	-0,8	11.676	11.908	2,0	-162	-435	-168,2
Λοιπές υπηρεσίες	36.659	36.211	-1,2	13.369	14.154	5,9	-689	-709	-3,00
Σύνολο	234.676	236.856	0,9	145.481	148.881	2,3	-808	-467	42,2
Χρηματοπιστωτικός τομέας									
Τράπεζες	315.897	308.695	-2,3	10.658	10.796	1,3	1.289	-8.183	-734,7
Ασφάλειες	16.255	16.306	0,3	4.587	3.986	-13,1	525	453	-13,7
Λοιπές χρημ/τικές	19.875	19.609	-1,3	1.447	1.476	2,0	-799	-508	36,4
Σύνολο	352.027	344.610	-2,1	16.692	16.258	-2,6	1.015	-8.238	-911,6
Γενικό Σύνολο	586.703	581.466	-0,9	162.173	165.139	1,8	207	-8.705	-

Σχετικά με τους επί μέρους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, εξετάζοντας το Μη Χρηματοπιστωτικό Τομέα, προκύπτει ότι ο συνολικός κύκλος εργασιών αυξήθηκε κατά 2,3% το 2014, ανερχόμενος σε €148,9 δισ. περίπου. Αύξηση πωλήσεων εμφάνισαν οι επτά από τους εννέα ευρύτερους κλάδους του εταιρικού τομέα. Οι κλάδοι που εμφάνισαν την υψηλότερη αύξηση πωλήσεων (διψήφια ποσοστά) ήταν οι Κατασκευές, τα Ξενοδοχεία/Εστιατόρια και τα Ορυχεία-Λατομεία. Το συνολικό καθαρό (προ φόρων) αποτέλεσμα ήταν και πάλι ζημιογόνο, ωστόσο οι ζημίες συρρικνώθηκαν (-42,1% σε ετήσια βάση) σε €467,2 εκ. το 2014, κυμαινόμενες δηλαδή σε πολύ

χαμηλότερα επίπεδα συγκριτικά με τα πρώτα έτη της κρίσης. Επισημαίνεται ότι η πλειοψηφία των κλάδων του μη χρηματοπιστωτικού εταιρικού τομέα ήταν ζημιογόνοι. Οι μόνοι κερδοφόροι κλάδοι το 2014 ήταν το Εμπόριο (παρότι η κερδοφορία του κατέγραψε υποχώρηση), ο κλάδος της Ενέργειας/Υδρευσης και τα Ξενοδοχεία/Εστιατόρια. Ειδικότερα για τον τομέα της μεταποίησης, από την επεξεργασία των στοιχείων φαίνεται ότι ο τομέας εμφάνισε οριακή μόνο επιδείνωση σε επίπεδο κύκλου εργασιών (-0,13%), οι δε πωλήσεις διαμορφώθηκαν σε €47 δισ. περίπου. Ωστόσο, η συγκράτηση του κόστους πωλήσεων οδήγησε σε βελτίωση των μεικτών και λειτουργικών κερδών. Τελικά οι ζημίες του κλάδου συρρικνώθηκαν (-62,7%) και διαμορφώθηκαν σε €243,8 εκ. περίπου το 2014. Θετικά αξιολογείται το γεγονός ότι, οι κερδοφόρες μεταποιητικές επιχειρήσεις αυξήθηκαν και πάλι, με συνέπεια να καλύπτουν σχεδόν το 62% του συνόλου.

Βασικοί Χρηματοοικονομικοί Δείκτες 2013-2014 (Εξαιρουμένων των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών)								
Κλάδος	ΠΜΚ%		ΠΚΚ%		ΔΕ		ΓΡ	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Γεωργία-αλιεία	3,21	10,76	-14,84	-5,69	0,80	0,80	1,00	0,92
Ορυχεία-λατομεία	16,90	16,32	-0,65	-5,32	0,59	0,68	1,16	1,31
Μεταποίηση	14,28	14,78	-1,39	-0,52	0,62	0,63	1,15	1,17
Ενέργεια-ύδρευση	16,00	14,16	3,34	2,32	0,55	0,54	0,92	1,10
Κατασκευές	10,82	15,22	-11,91	-0,50	0,58	0,59	1,32	1,34
Εμπόριο	19,35	19,70	2,11	1,24	0,65	0,66	1,21	1,24
Ξεν/χεία-εστ/ρια	29,15	31,94	-1,76	3,99	0,50	0,49	0,82	0,84
Μετ/ρές-επιχ/νίες	37,72	36,85	-1,39	-3,66	0,66	0,67	0,61	0,61
Λοιπές υπηρεσίες	18,78	19,76	-5,15	-5,01	0,49	0,49	1,05	1,00
Σύνολο	18,64	19,12	-0,56	-0,31	0,59	0,60	1,05	1,07
ΠΜΚ Περιθώριο μικτού κέρδους ΠΚΚ Περιθώριο καθαρού κέρδους ΔΕ Δανειακή επιβάρυνση ΓΡ Γενική ρευστότητα								

Πέραν όμως των παραπάνω στοιχείων που αφορούν συνολικά τον εταιρικό τομέα (ευρύτεροι κλάδοι κατά NACE), στη συνέχεια αξιολογούνται και συγκρίνονται οι δείκτες που αφορούν μία στοχευμένη επιλογή κλάδων και υποκλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Από την επεξεργασία ορισμένων βασικών χρηματοοικονομικών δεικτών.

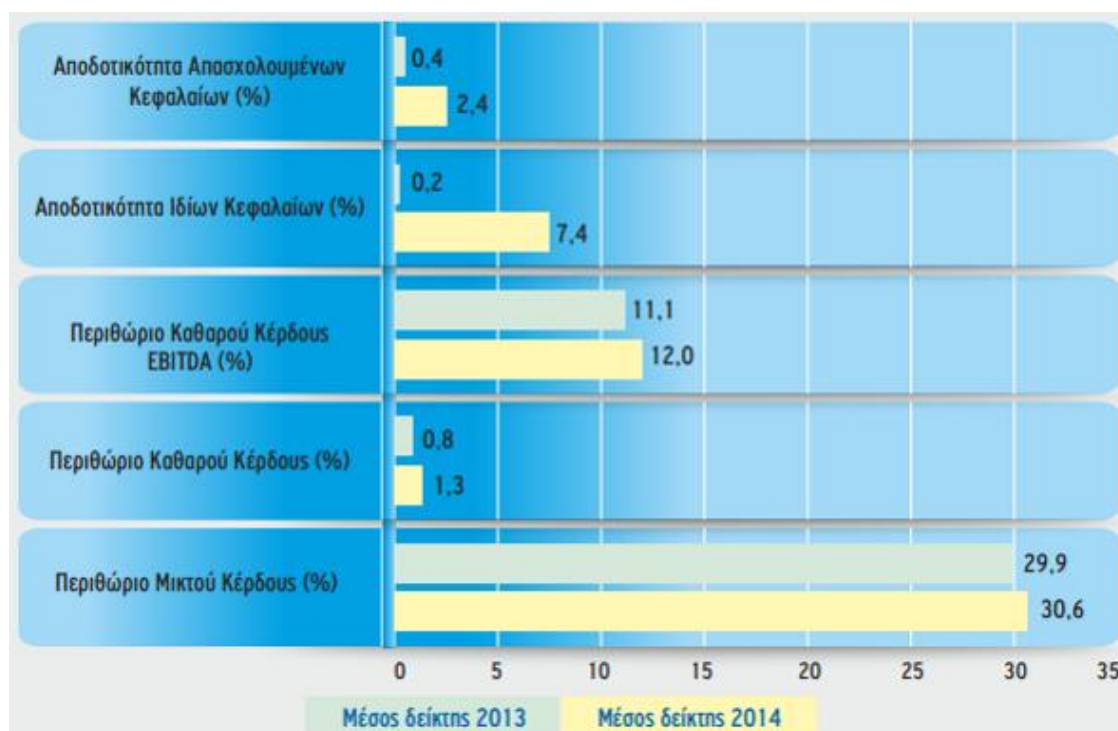
Η κορυφαία πεντάδα της κατάταξης με κριτήριο το περιθώριο μικτού κέρδους παρέμεινε στην πλειοψηφία της σταθερή όσον αφορά τους κλάδους που τη συγκροτούν, σε σχέση με πέρυσι αλλά και τα προηγούμενα έτη. Οι κλάδοι-υποκλάδοι με τους υψηλότερους δείκτες για το 2014 είναι οι εξής: Κινητή Τηλεφωνία (69,53%),

Ζυθοποιία (62,33%), Εκδόσεις Βιβλίων (56,75%), Καλλυντικά (53,46%), Καφές - Επεξεργασία (51,36%). η Με βάση το περιθώριο καθαρού κέρδους, κορυφαίοι κλάδοι το 2014 αναδείχθηκαν οι εξής: Τσιγάρα-Πούρα (15,35%), Μάρμαρα – Γρανίτες (10,80%), Καφές-εισαγωγή (10,46%), Οπτικά Είδη-Εισαγωγή (9,88%), Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις Α΄ Κατηγ. (8,88%). η Τέλος, με κριτήριο το περιθώριο καθαρού κέρδους EBITDA, οι υψηλότεροι δείκτες κατά το 2014 αντιστοιχούν στους κλάδους-υποκλάδους: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (43,91%), Ενοικιάσεις Αυτοκινήτων (42,66%), Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις Α΄ Κατηγ. (30,10%), Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις Πολυτελείας (27,64%), Κινητή Τηλεφωνία (24,53%). Σε γενικές γραμμές φαίνεται ότι οι επιδόσεις (των επιλεγμένων κλάδων) στο επίπεδο της κερδοφορίας παρουσιάζουν σχετική βελτίωση το 2014/2013, παράλληλα δε έχουν περιοριστεί και οι ζημιογόνοι κλάδοι. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι, μεταξύ των κλάδων της έκδοσης εκείνοι που εμφάνισαν αρνητικό δείκτη περιθωρίου καθαρού κέρδους περιορίστηκαν σε 10 το 2014 (έναντι 17 κλάδων στην περσινή έκδοση και 24 κλάδων στην αμέσως προηγούμενη).

Τους υψηλότερους δείκτες αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων το τελευταίο έτος εμφάνισαν οι κλάδοι-υποκλάδοι: Καφές-Εισαγωγή (50,24%), Ελεγκτικές Επιχειρήσεις (41,53%), Υπηρεσίες Ταχυμεταφοράς (29,82%), Καφές- Επεξεργασία (26,73%), Οπτικά Είδη-Εισαγωγή (25,90%). η Βάσει των δεικτών αποδοτικότητας απασχολούμενων κεφαλαίων τις καλύτερες επιδόσεις το 2014 εμφανίζουν οι κλάδοι-υποκλάδοι: Καφές-Εισαγωγή (19,21%), Ελεγκτικές Επιχειρήσεις (12,43%), Οπτικά Είδη-Εισαγωγή (9,66%), Τσιγάρα-Πούρα (9,02%), Καφές-Επεξεργασία (6,68%). Σχετικά με τους δείκτες αποδοτικότητας, παρατηρείται ότι περίπου το 25% των εμφανιζόμενων κλάδων/υποκλάδων, εμφανίζουν αρνητικούς δείκτες αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων το 2014.

Με κριτήριο τη σχέση ξένων προς ίδια κεφάλαια, τους χαμηλότερους δείκτες (ενδεικτικούς μικρότερης δανειακής επιβάρυνσης) είχαν οι κλάδοι: Ζυμαρικά (0,60), Εμφιαλωμένα νερά (0,69), Καλλυντικά (0,79) Ζυθοποιία (0,96), Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις Πολυτελείας (0,99). Όλοι αυτοί οι κλάδοι είχαν σχετικό δείκτη μικρότερο της μονάδας. Συνοψίζοντας, η επιχειρηματική δραστηριότητα υπέστη μεγάλες απώλειες στη διάρκεια της κρίσης, ωστόσο κατέβαλλε μεγάλες προσπάθειες

προκειμένου να προσαρμοστεί στις δυσμενείς συνθήκες και να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά της, γεγονός που επηρέασε (ως ένα βαθμό) και τα αποτελέσματα των επιχειρήσεων. Βέβαια, διαφορετική ήταν η ένταση των συνεπειών σε επί μέρους κλάδους, ορισμένοι εκ των οποίων επέδειξαν σημαντικές αντοχές και αξιόλογη βελτίωση επιδόσεων. Επισημαίνεται ότι, η γενική εικόνα για την εξέλιξη της κερδοφορίας (βάσει μέσου όρου δεικτών του συνόλου των κλάδων) είναι αισθητά βελτιωμένη το 2014 σε σχέση με το 2013, ιδιαίτερα σε επίπεδο αποδοτικότητας κεφαλαίων. Στις παρούσες συνθήκες το οικονομικό περιβάλλον κυριαρχείται και πάλι από αβεβαιότητα λόγω των παρατεταμένων διαπραγματεύσεων της Ελλάδας και των δανειστών – εταίρων της. Παράλληλα η οικονομία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρά εμπόδια με κυρίαρχο την σοβαρή έλλειψη ρευστότητας, γεγονός που δημιουργεί τεράστιες δυσχέρειες στην επιχειρηματική δραστηριότητα και παρατείνει την επενδυτική απραξία, ενώ παραμένει ανεκπλήρωτος ο στόχος της επιστροφής στην ανάπτυξη. Σε αυτά τα πλαίσια, οι ελληνικές επιχειρήσεις επιμένουν και επιχειρούν, στοχεύοντας στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας τους, παράγοντες που θα συμβάλουν τόσο στην ανάπτυξή τους, όσο και στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας γενικότερα.

Μεταποίηση
Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Διάρθρωσης Κεφαλαίων, Δραστηριότητας και Ρευστότητας των Κλάδων (2013-2014)

Κλάδος	Επιχειρήσεις		Βαθμός παγιοποίησης (%)		Ξένα προς ίδια κεφάλαια		Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων (ημέρες)		Μέσος όρος εισπραξιών απαιτήσεων (ημέρες)		Μέσος όρος εφόφθισης προμηθευτών (ημέρες)		Γενική ρευστότητα	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Τρόφιμα-ποτά	1.180	1.180	47,20	46,86	1,48	1,55	83	84	127	123	98	93	1,19	1,22
Προϊόντα καπνού	12	12	37,16	35,91	0,99	0,80	207	201	87	71	178	190	1,78	2,10
Κλωστοϋφαντουργία	126	126	57,57	59,11	1,14	1,20	163	155	161	149	100	102	1,27	1,16
Είδη ένδυσης	210	210	33,50	32,66	1,49	1,54	163	169	152	156	118	125	1,44	1,52
Δέρμα	40	40	44,31	45,13	1,09	1,04	120	137	219	223	112	125	1,45	1,49
Ίυλο	94	94	57,90	57,87	2,06	2,47	220	204	201	193	118	133	1,15	1,05
Χαρτί	123	123	44,98	44,44	1,90	1,96	71	70	135	130	96	92	1,12	1,21
Εκδόσεις-εκτυπώσεις	346	346	57,05	54,79	4,74	2,99	78	75	182	168	159	154	0,76	0,24
Προϊόντα διύλισης πετρελαίου	30	30	57,54	54,32	2,78	4,44	32	25	17	14	53	61	0,81	0,86
Χημικά	210	210	40,31	40,47	1,03	0,99	121	121	172	154	99	97	1,54	1,53
Φάρμακα	59	59	29,96	31,69	1,49	1,52	107	113	154	138	138	139	1,43	1,44
Ελαστικό-πλαστικές ύλες	229	229	49,14	48,93	0,91	0,94	84	87	128	122	80	83	1,50	1,49
Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά	352	352	70,29	66,56	1,07	0,88	150	139	148	141	120	121	1,27	1,21
Βασικά μέταλλα	68	68	58,59	57,81	2,72	2,66	92	96	88	79	81	93	1,06	1,06
Μεταλλικά προϊόντα	400	400	41,37	41,45	1,19	1,14	104	97	182	154	90	89	1,71	1,68
Μηχανήματα-εξοπλισμός	156	156	39,15	37,91	1,30	1,45	150	136	231	205	138	133	1,42	1,63
H/Y & λοιπά ηλεκτρονικά προϊόντα	61	61	45,10	46,61	1,22	1,07	197	189	167	151	96	89	1,20	1,26
Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	122	122	41,62	42,64	1,66	1,83	87	96	106	103	68	81	1,34	1,26
Αυτοκίνητα	29	29	34,79	33,14	2,60	2,92	162	150	265	220	107	110	1,12	1,78
Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	23	23	36,31	38,40	2,13	2,25	201	189	189	204	138	160	1,23	1,39
Έπιπλα	126	126	49,48	48,11	2,08	2,35	303	280	237	216	193	162	1,06	1,22
Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	171	171	33,43	32,07	7,33	9,07	375	498	157	165	118	149	0,91	0,77
Σύνολο	4.167	4.167	49,91	48,71	1,68	1,77	75	74	93	89	81	85	1,15	1,17

Μεταποίηση

Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Κερδοφορίας και Αποδοτικότητας των Κλάδων (2013-2014)

Κλάδος	Επιχειρήσεις		Περιθώριο μικτού κέρδους (%)		Περιθώριο λειτουργικού κέρδους (%)		Περιθώριο καθαρού κέρδους (%)		Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων (%)		Αποδοτικότητα απασχ. κεφαλαίων (%)	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Τρόφιμα-ποτά	1.180	1.180	24,98	25,58	1,24	2,52	0,30	1,13	0,70	2,46	2,24	2,79
Προϊόντα καπνού	12	12	28,72	31,57	8,99	14,52	8,01	17,69	9,06	18,71	5,56	10,55
Κλωστοϋφαντουργία	126	126	13,58	16,15	-4,94	-1,23	-6,70	-4,45	-5,85	-4,15	-1,34	-0,58
Είδη ένδυσης	210	210	27,27	29,14	2,07	1,24	1,73	1,92	2,94	3,50	4,01	4,06
Δέρμα	40	40	22,24	25,11	0,10	1,02	0,09	0,64	-0,64	0,70	2,26	2,91
Ψύλο	94	94	8,58	12,38	-21,32	-10,08	-23,11	-12,83	-19,88	-13,86	-4,76	-2,07
Χαρτί	123	123	19,95	21,32	2,08	3,47	1,40	1,46	3,58	3,96	3,94	3,97
Εκδόσεις-εκτυπώσεις	346	346	30,58	31,41	-4,70	-2,43	-10,22	-9,90	-25,91	-23,99	-3,34	-3,20
Προϊόντα διύλισης πετρελαίου	30	30	1,28	-0,20	-1,88	-3,08	-1,87	-3,11	-14,03	-27,96	-1,00	-3,48
Χημικά	210	210	29,64	30,13	6,72	6,16	5,35	7,41	7,80	10,98	5,64	7,06
Φάρμακα	59	59	30,94	33,05	3,94	4,99	3,57	3,13	8,70	7,24	4,36	3,82
Ελαστικό-πλαστικές ύλες	229	229	17,87	18,63	3,18	3,62	2,65	3,15	3,63	4,25	3,25	3,71
Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά	352	352	18,79	22,18	-14,07	-2,39	-8,52	1,24	-5,00	0,81	-0,25	2,62
Βασικά μέταλλα	68	68	3,05	7,24	-9,42	-4,90	-10,23	-6,20	-20,34	-13,85	-3,13	-1,03
Μεταλλικά προϊόντα	400	400	15,39	16,61	0,92	4,46	0,60	4,03	0,55	5,70	2,23	4,02
Μηχανήματα-εξοπλισμός	156	156	26,27	27,99	1,53	5,57	1,10	5,05	0,95	5,83	2,85	4,53
Η/Υ & λοιπά ηλεκτρονικά προϊόντα	61	61	15,98	22,39	-14,38	-3,75	-14,89	-3,86	-12,67	-3,73	-2,90	0,51
Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	122	122	13,71	13,89	-0,77	-3,38	-1,60	-4,27	-2,99	-10,76	1,40	-0,89
Αυτοκίνητα	29	29	23,19	19,84	-5,24	-1,19	-11,68	0,26	-28,87	0,59	-1,05	2,70
Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	23	23	20,18	20,94	0,46	-0,02	1,28	3,19	2,38	5,78	3,25	4,15
Έπιπλα	126	126	29,09	32,56	-9,46	-7,22	-11,74	-9,78	-11,52	-10,84	-0,85	-0,56
Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	171	171	29,35	29,50	3,76	8,19	2,52	7,52	11,60	24,83	2,89	3,92
Σύνολο	4.167	4.167	14,28	14,78	-0,94	0,09	-1,39	-0,52	-3,26	-1,26	1,00	1,57

Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Επιλεγμένων Κλάδων - 2014

	Α. Κερδοφορία			Β. Αποδοτικότητα		Γ. Χρηματοοικονομική Διάρθρωση
	Περιθώριο μίκτου κέρδους (%)	Περιθώριο κέρφου κέρδους (%)	Περιθώριο κέρφου κέρδους EBITDA (%)	Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων (%)	Αποδοτικότητα αποσολογμένων κεφαλαίων (%)	
Κλάδοι						
Super Markets	20.89	2.17	4.55	12.16	4.01	2.03
Αλκοολούχα Ποτά	38.76	0.77	4.48	2.92	0.83	2.54
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	33.44	-24.45	43.91	-6.7	-3.34	1.01
Αντιπροσωπείες Αυτοκινήτων	17.8	-2.53	4.35	-14.85	-2.14	5.93
Γαλακτομικά	23.01	-0.42	5.13	-1.17	-0.46	1.51
Γεωργικά Φάρμακα / Σπόροι	30.01	2.13	8.53	5.56	1.91	1.92
Εκδόσεις Βιβλίων	56.75	6.48	13.22	7.62	3.53	1.16
Ελαστικά - Ζάντες	20.55	0.76	3	15.62	1.16	12.5
Ελεγκτικές Επικερίσεις	21.97	8.41	9.67	41.53	12.43	2.34
Εμφαλωμένα Νερά	40.24	8.08	16.68	9.04	5.35	0.69
Ενοικιάσεις Αυτοκινήτων	22.25	6.25	42.66	9.42	2.44	2.86
Ζυθοποιία	62.33	4.17	12.5	8.58	4.39	0.96
Ζυμαρικά	34.56	6.08	9.51	9.26	5.79	0.6
Ηλεκτρικές Συσκευές (Λευκές)	24.51	0.43	3.78	1	0.47	1.13
Ιατροτεχνολογικά Προϊόντα	41.37	3.32	13.48	9.49	1.71	4.54
Ιδιωτικές Υπηρεσίες Ασφαλείας	22.04	4.43	6.8	15.52	6.33	1.45
Ιδιωτικές Υπηρεσίες Υγείας	8.16	-22.08	-0.27	-38.6	-7.81	3.94
Ιχθυοκαλλιέργειες	12.08	-13.06	2.82	-	-7.83	-
Καλλυντικά	53.46	5.23	10.32	8.69	4.85	0.79
Καφές - Εταιρείες Επεξεργασίας	51.36	5.7	12.39	26.73	6.68	3

Κλάδοι	Α. Κερδοφορία			Β. Αποδοτικότητα		Γ. Χρηματοοικονομική Διάρθρωση
	Περιθώριο μικτού κέρδους (%)	Περιθώριο καθαρού κέρδους (%)	Περιθώριο καθαρού κέρδους EBITDA (%)	Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων (%)	Αποδοτικότητα απασχολούμενων κεφαλαίων (%)	Σχέση Ξένων προς ίδια κεφάλαια (:1)
Καφές - Εισαγωγικές Εταιρείες	37.5	10.46	13.33	50.24	19.21	1.62
Κινητή Τηλεφωνία	69.53	-12.74	24.53	-10.75	-5.14	1.09
Λευκά Είδη	39.18	0.78	8.67	0.94	0.38	1.5
Λιπάσματα - Παραγωγή	15.90	3.48	11.65	9.28	3.71	1.5
Λογισμικό Η/Υ	31.09	4.04	14.48	8.7	2.2	2.95
Μάρμαρα - Γρανίτες	36.62	10.8	23.22	8.95	4.37	1.05
Μοτοσυκλέτες	23.46	3.72	7.11	10.65	5.19	1.05
Ξενοδοχεία - Α' Κατηγορίας	29.84	8.88	30.1	5.4	2.57	1.1
Ξενοδοχεία - Πολυτελείας	24.33	1.39	27.64	0.57	0.29	0.99
Οπτικά Είδη - Εισαγωγικές Εταιρείες	39.87	9.88	13.42	25.9	9.66	1.68
Ταγάρρα - Πούρα	35.33	15.35	16.5	20.29	9.02	1.25
Τυποποιημένα Κρουασάν	26.5	-15.25	1.85	-6.63	-2.94	1.26
Τυποποιημένα Μπισκότα	43.08	5.56	11.21	9.16	3.84	1.39
Τυροκομικά Προϊόντα	15.12	3.73	10.01	7.69	3.42	1.25
Υγρά και Λέξια Καύσιμα	4.12	-0.35	1.17	-6.16	-1.44	3.27
Υπηρεσίες Third Party Logistics	17.26	0.56	11.28	0.5	0.25	1
Υπηρεσίες Διαμεταφοράς	17.51	2.18	4.67	7.89	3.13	1.52
Υπηρεσίες Καθαρισμού Επαγγελματικών Κτιρίων	19.25	-7.53	8.09	-20.88	-8.78	1.38
Υπηρεσίες Ταχυμεταφοράς	20.26	3.12	6.9	29.82	5.8	4.14
Φαρμακαποθήκες	7.66	1.87	3.11	19.21	4.98	2.85
Φαρμακευτικές Εταιρείες	32.33	1.61	2.69	5.29	1.86	1.89
Χάρτινη Συσκευασία	19.1	1.96	9.51	4.68	1.69	1.76
Χυμοί - Αναψυκτικά	31.99	-1.86	3.5	-5.25	-2.15	1.44

**Στατιστικά Στοιχεία Ελληνικών Εξαγωγών
Εξαγωγές κατά Είδος
(σε εκατ. €)**

Κατηγορίες - Είδη	12/2012	12/2013	12/2014
Ζώα Ζωντανά	19,4	12,4	13,7
Τρόφιμα	2.214,0	2.334,5	2.203,9
Φρούτα & Λαχανικά	1.768,8	1.858,0	1.827,2
Ποτά	202,6	192,3	198,2
Καπνός	427,6	392,0	386,4
Ζωοτροφές	47,0	58,5	58,0
Πρώτες Ύλες & Ημικατ. Προϊόντα	616,3	550,4	461,8
Δέρματα	80,1	86,9	64,7
Ϋαλεία	8,4	9,7	9,8
Λοιπές	527,8	453,9	387,3
Ορυκτά & Μεταλλεύματα	557,9	505,5	479,0
Άνθρακας	3,2	2,1	1,6
Λοιπά	554,7	503,4	477,4
Πετρελαιοειδή	10.383,5	10.723,1	10.303,4
Βιομηχανικά & Βιοτεχνικά Προϊόντα	9.647,7	9.292,3	9.671,5
Κλωστοϋφαντουργικά	367,3	364,6	374,7
Χημικά	775,7	815,3	863,3
Φαρμακευτικά	958,2	1.051,4	1.043,3
Πλαστικές Ύλες	812,3	791,7	806,5
Μέταλλα & Προϊόντα	2.720,1	2.528,4	2.560,8
Μηχανήματα & Εξοπλισμός	701,6	676,6	742,2
Συσκευές & Όργανα	1.311,8	1.176,7	1.417,9
Μεταφορικά Μέσα	474,8	333,9	313,4
Έπιπλα & Είδη από Ϊύλο και Φελλό	107,4	95,2	93,2
Ενδύματα & Είδη Ταξιδιού	767,2	747,3	736,8
Υποδήματα	59,0	63,8	68,7
Γουναρικά - Δερμάτινα	61,1	64,7	44,5
Λοιπά	531,2	582,8	606,2
Λοιπά Είδη	1.475,1	1.382,9	1.612,4
Γενικό Σύνολο	27.360,0	27.302,0	27.215,6

Προσωρινά Στοιχεία

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Η βιομηχανία στην Ελλάδα παραμένει σημαντική για την εθνική οικονομία. Περιλαμβάνει το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων με περισσότερους από 100 εργαζόμενους, διαθέτει επιχειρήσεις σύγχρονες, ανταγωνιστικές και με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα. Όμως η μεγάλη από-επένδυση στα χρόνια της κρίσης, απειλεί τον παραγωγικό ιστό της χώρας και τις εναπομείνουσες θέσεις εργασίας. Οι επενδύσεις πλέον δεν επαρκούν ούτε για τη συντήρηση του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, με τις περίπου €-12δισ (αρνητικές) καθαρές επενδύσεις ετησίως (με στοιχεία 2014) να δυσχεραίνουν κάθε δυνατότητα στέρεας ανάκαμψης της παραγωγής. Σύμφωνα με μετριοπαθείς υπολογισμούς, η εξισορρόπηση της από-επένδυσης απαιτεί ένα επενδυτικό σοκ που ξεπερνά τα €100 δισ την επόμενη επταετία. Η τόνωση της εσωτερικής ζήτησης από μόνη της ούτε επαρκεί, ούτε αποτελεί αναπτυξιακό οδηγό. Ταυτόχρονα, η διαθέσιμη δημόσια χρηματοδότηση (πχ νέο ΕΣΠΑ, αναπτυξιακός νόμος, κτλ) δεν επαρκεί για την κάλυψη του επενδυτικού κενού. Ακόμα όμως και εάν οι δημόσιοι πόροι ήταν περισσότεροι, η αντίληψη ότι οι επιχορηγήσεις και οι αναπτυξιακοί νόμοι των τελευταίων 20 ετών δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα είναι διάχυτη. Οι περίπου 760 επενδύσεις και οι 5.700 θέσεις εργασίας το χρόνο (1982-2010), σε μια οικονομία με περίπου 1εκ. επιχειρήσεις και 4,5εκ. εργατικό δυναμικό, δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικό αποτέλεσμα διαχρονικά.

Η επιστροφή στην ανάπτυξη έχει έκδηλη ανάγκη υλοποίησης ευρύτατου πλέγματος πολιτικών που θα αλλάξουν τα δεδομένα στην ελληνική μεταποίηση. Για να επιταχυνθεί η παραγωγική επανεκκίνηση χρειαζόμαστε μια νέα λογική επενδυτικής κινητοποίησης και ένα αναπτυξιακό αντίδοτο στην υπερ-φορολόγηση, ώστε να ενθαρρύνουμε παραγωγικές δραστηριότητες που δημιουργούν δουλειές, εξωστρέφεια, εμπορεύσιμα προϊόντα, καινοτομία, συνέργιες μεταξύ μικρότερων και μεγαλύτερων επιχειρήσεων και βελτίωση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Οι πυλώνες αυτής της επενδυτικής κινητοποίησης πρέπει να είναι οι εξής:

- Δυναμική ενθάρρυνση παραγωγικών δραστηριοτήτων που δημιουργούν προστιθέμενη αξία. Μια «έξυπνη» φορολογική λογική πρέπει πλέον να ενθαρρύνει οριζόντια τις οικονομικά αποδοτικές επενδύσεις κάθε μεγέθους. Μια απλή αλλά ταυτόχρονα αποτελεσματική τακτική άμεσης και ταχείας

επενδυτικής κινητοποίησης, μπορεί να εστιάσει στην εκ των υστέρων επιβράβευση των παραγωγικών δαπανών που δημιουργούν κερδοφορία (άρα πρόσθετα φορολογικά έσοδα) και σταθερές θέσεις εργασίας. Βασικό εργαλείο είναι η μεταφερόμενη υπερ-απόσβεση (π.χ. στο 200%) που θα παρέχεται σε κεφαλαιακές δαπάνες (capex) καθώς και μειωμένος φορολογικός συντελεστής σε περίπτωση επανεπένδυσης κερδών.

- Επιτάχυνση επενδύσεων σε καινοτομία. Το χαμηλό τεχνολογικό περιεχόμενο των ελληνικών εξαγωγών μπορεί να βελτιωθεί μέσα από την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ μεταποιητικών επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων. Παράλληλα, ο μετασχηματισμός της καινοτομίας σε νέα προϊόντα, ανταγωνιστικότητα και θέσεις εργασίας μπορεί να επιταχυνθεί με κίνητρα επενδύσεων σε επιστημονική και τεχνολογική έρευνα, ώστε η Ελλάδα να προσεγγίσει επιτέλους τις πρώτες σε κατάταξη χώρες της ΕΕ. Έχει ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε ότι το φορολογικό όφελος σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες προσεγγίζει το 35% έναντι του μόλις 8,7% στην Ελλάδα σήμερα.
- Με αιχμή τη φορολογική προβλεψιμότητα. Η ενθάρρυνση εγκατάστασης στην Ελλάδα κέντρων καινοτομίας, επιχειρηματικής αριστείας, κέντρων logistics, μονάδων κοινών υπηρεσιών, κτλ., θα δώσει διέξοδο στην αιμορραγία στο εξωτερικό του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτει η Ελλάδα (καταλαμβάνοντας ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στις χώρες του ΟΟΣΑ).
- Οργανωμένες επιχειρήσεις και οικονομίες κλίμακας. Η επιβίωση και μεγέθυνση των μεταποιητικών ΜΜΕ ως στόχος δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί χωρίς την ενθάρρυνση συνεργατικών επιχειρηματικών σχημάτων, όπως οι αλυσίδες αξίας και τα παραγωγικά δίκτυα, ειδικά μεταξύ μικρότερων και μεγαλύτερων επιχειρήσεων. Η οργανική διασύνδεση των μεταποιητικών ΜΜΕ σε ένα ευρύτερο βιομηχανικό οικοσύστημα γύρω από μεγαλύτερες επιχειρήσεις, αποτελεί κρίσιμη αναπτυξιακή προϋπόθεση. Οι συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων όλων των μεγεθών και εξειδικεύσεων επιτρέπουν την αξιοποίηση νέων αγορών αλλά και μια νέα προσέγγιση στην περιφερειακή ανάπτυξη.

- Απλοποίηση επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Η άρση περιοριστικών παραγόντων είναι εξίσου σημαντική ειδικά όταν αφορά στη μείωση της επενδυτικής γραφειοκρατίας, στην ταχύτερη εκπλήρωση των υποχρεώσεων της δημόσιας διοίκησης (π.χ. η επιστροφή ή ο συμψηφισμός ΦΠΑ, κ.λπ.), στον εξορθολογισμό των μη εξυπηρετούμενων δανείων, στη βελτίωση της λειτουργίας των επιχειρηματικών πάρκων, στο ενεργειακό κόστος, κτλ. Επίσης, ο συντονισμός της δημόσιας χρηματοδότησης για αποφυγή επικαλύψεων θα επιτρέψει τη γρήγορη και αποδοτική αξιοποίηση των περιορισμένων ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Όλα αυτά μαζί μπορούν να αλλάξουν τα επενδυτικά δεδομένα στην Ελλάδα και να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για ταχύτερη ανάκαμψη της μεταποίησης και βιώσιμες θέσεις εργασίας. Μπορούν με άλλα λόγια να αποτελέσουν το αναπτυξιακό αντίδοτο στην υπερφορολόγηση. Ζητούμενο πλέον είναι η ενσωμάτωσή τους στο Εθνικό Αναπτυξιακό Σχέδιο, και φυσικά, η υλοποίησή τους, ώστε πολύ γρήγορα να προσεγγίσουμε με τους ευρωπαϊκούς στόχους στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής και του Industry 4.0.

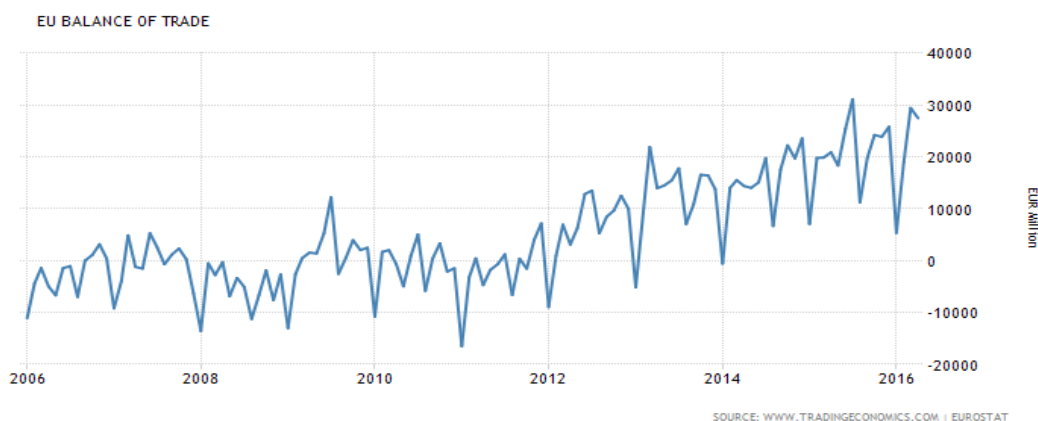
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

4.1. Στοιχεία εμπορικού ισοζυγίου χονδρικής για τις χώρες της ευρωζώνης

Το εμπορικό πλεόνασμα της Ευρωζώνης διευρύνθηκε από 31,5 τοις εκατό από έτος σε έτος, σε 27,5 δις € τον Απρίλιο του 2016. Πρόκειται για το υψηλότερο εμπορικό πλεόνασμα για μήνα Απρίλιο, αφού οι εισαγωγές μειώθηκαν με ταχύτερο ρυθμό από τις εξαγωγές, κυρίως λόγω της μείωσης των τιμών του πετρελαίου. Το εμπορικό ισοζύγιο της Ευρωζώνης ήταν κατά μέσο όρο 4.033,65 εκατομμύρια ευρώ από το 1999 μέχρι το 2016, φτάνοντας στο υψηλότερο σημείο όλων των εποχών, δηλαδή στα 31.122,70 εκατομμύρια ευρώ, τον Ιούλιο του 2015. Ένα χαμηλό ρεκόρ της τάξεως των -16.509,80 εκατομμυρίων ευρώ καταγράφηκε τον Ιανουάριο του 2011. Το εμπορικό ισοζύγιο στην Ευρωζώνη καταγράφηκε από την Eurostat ότι ήταν 57 δισεκατομμύρια ευρώ το 2013.

Το 2013, το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ο κορυφαίος συνεργάτης εξαγωγών για τις χώρες εκτός Ευρωζώνης, αντιπροσωπεύοντας το 12,6% του συνόλου των εξαγωγών, ακολουθούμενο από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Κίνα οδήγησε την κούρσα των εισαγωγών με 11,7% του συνόλου των εισαγωγών των ΕΑ-18, ακολουθούμενη από το Ηνωμένο Βασίλειο, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Ρωσία. Τόσο το εισαγωγικό όσο και το εξαγωγικό εμπόριο κυριαρχούνται από τα μηχανήματα και τα οχήματα, που ακολουθούνται από «άλλα βιομηχανικά προϊόντα». Το 2013, τα μηχανήματα και τα οχήματα αποτέλεσαν το 41% των εξαγωγών των ΕΑ-18 και το 28% των εισαγωγών των ΕΑ-18.

Διάγραμμα 6. Εμπορικό ισοζύγιο για τις χώρες της Ευρωζώνης

Στην Ευρωζώνη υπάρχουν τακτικά εμπορικά πλεονάσματα που οφείλονται κυρίως στις υψηλές εξαγωγές μεταποιημένων αγαθών, όπως τα μηχανήματα και τα οχήματα. Η Ευρωζώνη είναι καθαρός εισαγωγέας ενέργειας και πρώτων υλών. Η Γερμανία, η Ιταλία, η Γαλλία και η Ολλανδία αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μερίδιο των συνολικών εμπορικών συναλλαγών. Κύριοι εμπορικοί εταίροι είναι το Ηνωμένο Βασίλειο (12 τοις εκατό του συνόλου των εξαγωγών και 10 τοις εκατό των εισαγωγών) και οι Ηνωμένες Πολιτείες (13 τοις εκατό των εξαγωγών και 6 τοις εκατό των εισαγωγών).

Οι συνολικές εξαγωγές μειώθηκαν 0,9 τοις εκατό από έτος σε έτος σε 172,3 δις €, μετά από 2,3 τοις εκατό πτώση τον μήνα Μάρτιο. Οι εισαγωγές μειώθηκαν 5,3 τοις εκατό σε 144.800 εκατομμύρια €, μετά από μείωση κατά 8,4 τοις εκατό τον προηγούμενο μήνα. Λαμβάνοντας υπόψη τους πρώτους τέσσερις μήνες του έτους, οι πωλήσεις από την Ευρωζώνη μειώθηκαν 1 τοις εκατό σε 659 δισεκατομμύρια € και οι εισαγωγές υποχώρησαν ταχύτερα, με 3 τοις εκατό σε 577.700 εκατομμύρια €, ανεβάζοντας το εμπορικό πλεόνασμα μέχρι 81.300 εκατομμύρια € από 67,6 δισεκατομμύρια € που ήταν το προηγούμενο έτος.

Λαμβάνοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι εξαγωγές μειώθηκαν 6 τοις εκατό σε 146.9 δισεκατομμύρια € και οι εισαγωγές μειώθηκαν 4 τοις εκατό σε 141,3 δισεκατομμύρια €. Ως αποτέλεσμα, οι EU28 παρουσίασαν πλεόνασμα € 5,6 δισ έναντι

€ 8,2 δις ένα χρόνο νωρίτερα. Το ενδοκοινοτικό εμπόριο EU28 αυξήθηκε κατά 2 τοις εκατό σε 260.900 εκατομμύρια €.

Κατά τους πρώτους τέσσερις μήνες του έτους, οι εξαγωγές από την Ευρωπαϊκή Ένωση ανήλθαν σε 556.400.000.000 €, με μείωση κατά 5 τοις εκατό, και οι εισαγωγές ήταν σε 552.5 δισεκατομμύρια €, με μείωση κατά 4 τοις εκατό. Ως αποτέλεσμα, το εμπορικό πλεόνασμα των EU28 μειώθηκε σε 3,9 δις €, σε σύγκριση με τα € 4,7 δις που ήταν ένα χρόνο νωρίτερα.

Οι πωλήσεις ενέργειας κατέγραψαν τη μεγαλύτερη πτώση (-28 τοις εκατό), ακολουθούμενες από άλλα εμπορεύματα (-20 τοις εκατό), τις πρώτες ύλες (-8 τοις εκατό), τα μηχανήματα και τα οχήματα (-3 τοις εκατό) και τα χημικά προϊόντα (-2 τοις εκατό), ενώ οι αποστολές των τροφίμων ανέβηκαν 1 τοις εκατό. Μεταξύ των εμπορικών εταίρων, οι υψηλότερες μειώσεις αναφέρθηκαν για τη Νότια Κορέα (-10 τοις εκατό) και την Ελβετία (-8 τοις εκατό), τη Ρωσία (-6 τοις εκατό), την Ινδία (-5 τοις εκατό), τις ΗΠΑ (-3 τοις εκατό) και την Τουρκία (- 3 τοις εκατό).

Οι εισαγωγές πρωτογενών αγαθών υποχώρησαν 23 τοις εκατό, δηλαδή για την ενέργεια (-34 τοις εκατό), ενώ οι αγορές των βιομηχανικών προϊόντων (1 τοις εκατό) και για τα άλλα προϊόντα (61 τοις εκατό) αυξήθηκαν. Οι εισαγωγές από τη Νορβηγία μειώθηκαν κατά 24 τοις εκατό και από τη Ρωσία μειώθηκαν κατά 22 τοις εκατό. Αντίθετα, από την Ελβετία (15 τοις εκατό), την Τουρκία (10 τοις εκατό) και την Ιαπωνία (11 τοις εκατό) ανέβηκαν.

4.2. Εισαγωγές για τις χώρες της Ευρωζώνης

Η σημαντική εξασθένηση του ευρώ, η κατάρρευση των τιμών του πετρελαίου και οι περιορισμένες εισαγωγές, οδήγησαν το εμπορικό πλεόνασμα της Ευρωζώνης σε ρεκόρ τον Δεκέμβριο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας. Το πόσο ασθενική όμως παραμένει η οικονομία φαίνεται από το γεγονός ότι οι εισαγωγές αυξήθηκαν τον Δεκέμβριο κατά μόλις 1% σε σχέση με τον Νοέμβριο,

προφανώς εξαιτίας της ασθενικής εσωτερικής ζήτησης, τη στιγμή που οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 8%.

Το εμπορικό πλεόνασμα της Ευρωζώνης αυξήθηκε στα 24,3 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο, από 21,2 δισ. ευρώ που ήταν τον Νοέμβριο. Σε ετήσια βάση οι εισαγωγές μειώθηκαν κατά 2% τον Δεκέμβριο του 2014 και οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 1%. Συνολικά το 2014 το εμπορικό πλεόνασμα της Ευρωζώνης αυξήθηκε στα 194,8 δισ. ευρώ από 152,3 δισ. ευρώ που ήταν το 2013, εξαιτίας της αύξησης των εξαγωγών κατά 2%, τη στιγμή που οι εισαγωγές παρέμειναν στάσιμες. Η εξασθένηση του ευρώ έναντι του δολαρίου βοήθησε σημαντικά τους εξαγωγείς της Ευρωζώνης, καθιστώντας περισσότερο ανταγωνιστικά τα προϊόντα τους. Σημαντική ώθηση στο εμπορικό πλεόνασμα για ολόκληρο το 2014 έδωσε και η πτώση της τιμής του πετρελαίου. Το ενεργειακό έλλειμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μειώθηκε στα 309,8 δισ. ευρώ το διάστημα Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2014 σε σχέση με το έλλειμμα ύψους 348,5 δισ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα του 2013. Για την Ευρωζώνη το έλλειμμα του ενεργειακού ισοζυγίου μειώθηκε στα 256,7 δισ. ευρώ από 292,5 δισ. ευρώ που ήταν τους πρώτους έντεκα μήνες του 2013.

Βεβαίως, το μεγάλο εμπορικό πλεόνασμα της Ευρωζώνης αποτελεί σημαντική ανισορροπία, δεδομένου ότι χρηματοδοτείται από τα εμπορικά ελλείμματα άλλων χωρών, κάτι που δεν μπορεί να συνεχιστεί επ' άπειρον. Παράλληλα σημαίνει ότι η εσωτερική ζήτηση στην Ευρωζώνη είναι ασθενική. Μεγάλες ανισορροπίες υπάρχουν και στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως φαίνεται από τα στοιχεία για το συνολικό εμπόριο, κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2014. Το μεγαλύτερο εμπορικό πλεόνασμα καταγράφεται στη Γερμανία και φτάνει τα 201,8 δισ. ευρώ, σημαντικά αυξημένο από τα 182,2 δισ. ευρώ κατά τους πρώτους έντεκα μήνες του 2013. Ακολουθεί η Ολλανδία με πλεόνασμα ύψους 57,5 δισ. ευρώ, σχεδόν απαράλλακτο σε σχέση με το πλεόνασμα του 2013. Το τρίτο μεγαλύτερο πλεόνασμα (σε απόλυτους αριθμούς) καταγράφεται στην Ιταλία και ανέρχεται στα 37,1 δισ. ευρώ από 25,8 δισ. ευρώ που ήταν το 2013. Ακολουθεί η Ιρλανδία με πλεόνασμα ύψους 32,2 δισ. ευρώ, η Τσεχία με πλεόνασμα ύψους 15,4 δισ. ευρώ και το Βέλγιο με πλεόνασμα 13,6 δισ. ευρώ.

Στον αντίποδα, το μεγαλύτερο εμπορικό έλλειμμα καταγράφεται στη Βρετανία με 121,1 δισ. ευρώ, και ακολουθούν η Γαλλία (67,5 δισ. ευρώ), η Ισπανία (23 δισ.) και η Ελλάδα (18,9 δισ.). Όσον αφορά τις εξαγωγές από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι μεγαλύτερες αυξήσεις αφορούν την Κίνα (11%), τη Νότιο Κορέα (8%) και τις ΗΠΑ (6%). Όσον αφορά τις ευρωπαϊκές εισαγωγές, οι μεγαλύτερες προήλθαν από τη Νότιο Κορέα και την Κίνα (8%) και ακολουθεί η Τουρκία (7%). Η σημαντικότερη μείωση ευρωπαϊκών εξαγωγών καταγράφεται προς την Ελβετία (18%), τη Ρωσία (13%) και τη Βραζιλία (8%). Παράλληλα οι ευρωπαϊκές εισαγωγές μειώθηκαν περισσότερο από τη Ρωσία (10%), τη Νορβηγία (7%) και τη Βραζιλία (6%).

4.3. Εξαγωγές για τις χώρες της Ευρωζώνης

Η οικονομία της ζώνης του ευρώ είναι σχετικά ανοιχτή, ιδίως σε σύγκριση με άλλες μεγάλες οικονομίες, όπως των Ηνωμένων Πολιτειών, της Κίνας, ή της Ιαπωνίας. Το άνοιγμα του εμπορίου της έχει αυξηθεί αισθητά από το 1998, κυρίως ως αποτέλεσμα του αυξανόμενου εμπορίου με τα νέα κράτη μέλη της ΕΕ και της Κίνας. Το 2012, οι εισαγωγές εκτός της ζώνης του ευρώ και οι εξαγωγές αγαθών αντιπροσώπευαν σχεδόν το 39% του ΑΕΠ της ζώνης του ευρώ, έναντι 25% που ήταν το 1999. Ωστόσο, η ζώνη του ευρώ εξακολουθεί να είναι πολύ λιγότερο ανοιχτή από τις οικονομίες των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ ατομικά.

Το εμπόριο αγαθών αντιπροσωπεύει περίπου τα τρία τέταρτα του συνολικού εξωτερικού εμπορίου της ζώνης του ευρώ. Συγκρίνοντας την τομεακή σύνθεση των εισαγωγών εκτός της ζώνης του ευρώ και των εξαγωγών, αξίζει να αναφερθεί πως οι εισαγωγές τείνουν να έχουν μεγαλύτερο μερίδιο στον τομέα της ενέργειας και των πρώτων υλών, ενώ οι εξαγωγές εμφανίζονται πιο έντονα εστιασμένες στον τομέα των μεταποιημένων προϊόντων. Αυτό αντανακλά τον διεθνή καταμερισμό της εργασίας και την έλλειψη πρώτων υλών στη ζώνη του ευρώ. Το εμπόριο υπηρεσιών αποτελεί το υπόλοιπο τέταρτο, του συνολικού εμπορίου, με μια μάλλον παρόμοια τομεακή κατανομή για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές. Το μεγαλύτερο μερίδιο προσλαμβάνεται

από υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις και ακολουθείται από υπηρεσίες μεταφορών και ταξιδιωτικές υπηρεσίες.

Πίνακας 30. Εξωτερικό εμπόριο αγαθών της ζώνης του ευρώ (μερίδιο επί των συνολικών ως ποσοστό)

Πηγές: Eurostat και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

Σημείωση: 1) Λόγω της διαθεσιμότητας των δεδομένων η ζώνη του ευρώ εξακολουθεί να αντανακλά τη σύνθεση με τις 17 χώρες, δηλαδή η Λετονία αποκλείεται.

	Εξαγωγές	Εισαγωγές
Μηχανολογικός εξοπλισμός και μεταφορές	41.0	28.0
Άλλα βιομηχανικά είδη	23.6	22.6
Χημικά	16.6	10.5
Τρόφιμα, ποτά και καπνός	6.9	6.1
Ενέργεια	6.5	26.6
Πρώτες ύλες	2.5	4.7
Άλλα	2.9	1.6
Σύνολο	100	100

Πίνακας 31. Εξωτερικό εμπόριο στον τομέα των υπηρεσιών της ζώνης του ευρώ το 2012 (μερίδιο επί των συνολικών ως ποσοστό)

Πηγές: Eurostat και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

Σημείωση: 1) Λόγω της διαθεσιμότητας των δεδομένων η ζώνη του ευρώ εξακολουθεί να αντανακλά τη σύνθεση με τις 17 χώρες, δηλαδή η Λετονία αποκλείεται.

	Εξαγωγές	Εισαγωγές
Άλλες υπηρεσίες	62.0	59.1
Άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες	30.8	31.4
Υπηρεσίες πληροφορικής και πληροφόρησης	7.9	3.9
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	6.1	4.5
Δικαιώματα και τέλη εκμετάλλευσης	5.7	9.1
Κατασκευαστικές υπηρεσίες	3.6	3.9
Υπηρεσίες Τηλεπικοινωνιών	3.0	1.9
Ασφαλιστικές υπηρεσίες	2.0	2.3
Κυβερνητικές υπηρεσίες	1.7	0.7
Προσωπικές, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες	1.2	1.5
Μεταφορά	21.2	23.6

Ταξίδια	16.8	17.3
Σύνολο	100	100

Τα εκτός της ζώνης του ευρώ κράτη-μέλη της ΕΕ και οι top 10 εμπορικοί εταίροι εκτός της ΕΕ από κοινού αντιπροσωπεύουν περίπου τα τρία τέταρτα των εμπορικών συναλλαγών της ζώνης του ευρώ. Μεταξύ των επιμέρους χωρών, το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Κίνα είναι οι τρεις κυριότεροι εμπορικοί εταίροι της περιοχής. Στο σύνολό τους, εκτός της ζώνης του ευρώ τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούν επίσης ένα σημαντικό μερίδιο του εξωτερικού εμπορίου.

Η ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία (ΣΣΙ) είναι ένας σταθμισμένος γεωμετρικός μέσος όρος των διμερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του ευρώ, έναντι των νομισμάτων της επιλογής των εμπορικών εταίρων.

Η πραγματική ΣΣΙ λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις των σχετικών τιμών μεταξύ της ζώνης του ευρώ και των εμπορικών εταίρων της. Μπορεί να υπολογιστεί χρησιμοποιώντας έναν από τους ακόλουθους αποπληθωριστές: τους δείκτες τιμών καταναλωτή, τους δείκτες τιμών παραγωγού, τους αποπληθωριστές του ΑΕΠ και τους δείκτες κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος - τον τελευταίο αντισταθμίζοντας είτε το σύνολο της οικονομίας, είτε μόνο τον τομέα της μεταποίησης. Παρέχει ένα μέτρο της διεθνούς ανταγωνιστικότητας τιμών και του κόστους της ζώνης του ευρώ.

Οι ονομαστικοί και πραγματικοί δείκτες ΣΣΙ σήμερα υπολογίζονται κατά:

μια στενή ομάδα των 12 χωρών εταίρων (ΣΣΙ-12),

μια ομάδα 20 χωρών εταίρων (ΣΣΙ-20), η οποία περιλαμβάνει το ΣΣΙ-12 συν την Κίνα και τα επτά κράτη-μέλη της ΕΕ εκτός της ζώνης του ευρώ που δεν περιλαμβάνονται στο δείκτη της ΣΣΙ-12,

μια ευρεία ομάδα 39 χωρών εταίρων (ΣΣΙ-39), που περιλαμβάνει τις ΣΣΙ-20 συν 19 επιπλέον σχετικούς εμπορικούς εταίρους.

Οι ΣΣΙ καταρτίζονται με τη χρήση των κινητών εμπορικών βαρών, που υπολογίζονται βάσει των μετοχών στο εξωτερικό εμπόριο της ζώνης του ευρώ σε βιομηχανικά προϊόντα. Το σύστημα συνδυάζει πληροφορίες για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές και τους λογαριασμούς για τις λεγόμενες επιδράσεις τρίτων αγορών, δηλαδή τον ανταγωνισμό που αντιμετωπίζουν οι εξαγωγείς της ζώνης του ευρώ σε μια χώρα εταίρο από τους εξαγωγείς της τρίτης χώρας. Τα συστήματα στάθμισης για τις ΣΣΙ υπολογίζονται βάσει των εμπορικών δεδομένων από τις ακόλουθες περιόδους: την περίοδο 1995-1997 για τη σειρά μέχρι το 1997, 1998-2000, 2001-2003, 2004-2006 και 2007-2009 για τη σειρά από το 2007 (βλέπε πλαίσιο 1 στο Μηνιαίο Δελτίο Μαρτίου 2012 της ΕΚΤ).

Πίνακας 32. Βάρος εμπορίου που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των ΣΣΙ του ευρώ (προσαρμοσμένο για τις επιπτώσεις στην τρίτη αγορά) (2007-2009, εκατοστιαίες μονάδες)

Πηγή: ΕΚΤ

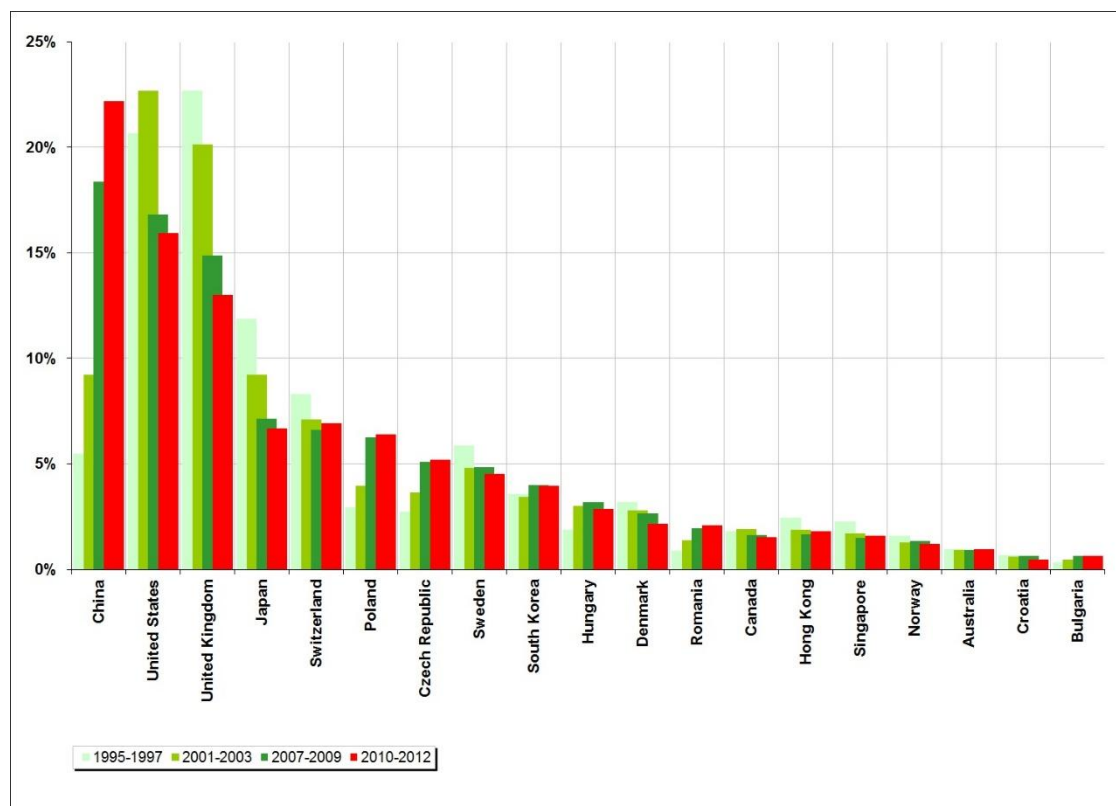
	ΣΣΙ-12	ΣΣΙ-21	ΣΣΙ-40
ΣΣΙ-12	100.0	63.3	51.0
Αυστραλία	1.5	0.9	0.8
Καναδάς	2.6	1.6	1.3
Δανία	4.1	2.6	2.1
Χονγκ Κόνγκ	2.5	1.6	1.3
Ιαπωνία	11.3	7.1	5.8

Νορβηγία	2.1	1.3	1.1
Σιγκαπούρη	2.3	1.5	1.2
Νότια Κορέα	6.2	3.9	3.1
Σουηδία	7.4	4.7	3.8
Ελβετία	10.1	6.4	5.2
Ηνωμένο Βασίλειο	23.4	14.8	11.9
Ηνωμένες Πολιτείες	26.5	16.8	13.5
ΣΣΙ-20	36.7	29.6	
Βουλγαρία		0.6	0.5
Κροατία		0.6	0.5
Τσεχία		5.0	4.0
Ουγγαρία		3.2	2.6
Λιθουανία		0.5	0.4
Πολωνία		6.2	5.0
Ρουμανία		2.0	1.6

Κίνα	18.7	15.0
ΣΣΙ-39	19.4	
Αλγερία		0.4
Αργεντινή		0.3
Βραζιλία		1.4
Χιλή		0.4
Ισλανδία		0.1
Ινδία		2.1
Ινδονησία		0.6
Ισραήλ		0.7
Μαλαισία		1.0
Μεξικό		1.2
Μαρόκο		0.6
Νέα Ζηλανδία		0.1
Φιλιππίνες		0.3

Ρωσία	3.4
Νότια Αφρική	1.0
Ταϊβάν	1.4
Ταϊλάνδη	1.1
Τουρκία	3.1
Βενεζουέλα	0.2

Διάγραμμα 7. Βάρη στους δείκτες ΣΣΙ-19 που βασίζονται σε διαφορετικές περιόδους αναφοράς

Ένας από τους σπουδαιότερους λόγους της εξάρτησης από το χρέος, είναι το γεγονός ότι η κατανάλωση πλέον εξαρτάται από αυτό, λόγω της αντίφασης μεταξύ της πτώσης για να αποφέρουν κέρδη στην παραγωγή και της ανάγκης να εξασφαλιστεί η ζήτηση, προκειμένου να πωληθούν τα προϊόντα που παράγονται και να πραγματοποιηθούν τα κέρδη αυτά. Ο προφανέστερος λόγος είναι η αυξανόμενη ανισότητα του εισοδήματος, και δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η συσσώρευση του χρέους ήταν χειρότερη σε χώρες με μεγαλύτερες εισοδηματικές ανισότητες, ιδίως στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις Η.Π.Α.

Ενώ οι απώλειες θέσεων εργασίας εμπλέκουν ένα ασυνήθιστα υψηλό αριθμό εργαζομένων, η απώλεια εισοδήματος για όσους εξακολουθούν να απασχολούνται ήταν επίσης σημαντική. Οι μέσες πραγματικές ακαθάριστες αποδοχές των εργαζομένων έχουν χάσει περισσότερο έδαφος από την έναρξη της κρίσης από ό, τι αποκτήθηκε κατά τα εννέα έτη πριν από αυτή.

Συγκεκριμένα, έπειτα από την αύξηση κατά 23% το 2000-2009 μέχρι το 2013 οι μέσες αποδοχές έχουν πέσει κάτω από το επίπεδο του 2000 κατά 9 τοις εκατό. Μόνο στις δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, όπου οι αμοιβές ήταν εξαιρετικά γενναιόδωρες από το 2000-2009 (+57% σε πραγματικούς όρους), οι πρόσφατες απώλειες πραγματικών αποδοχών το 2013 είναι μόλις λίγο πάνω από ό, τι ήταν το 2000 (+1%). Στο σύνολό τους, τα κέρδη και οι ζημιές από το 2009-2013 ήταν πάνω από 26% κατά μέσο όρο (σε ακαθάριστο). Η αυξανόμενη φορολογική πίεση άφησε να εννοηθεί ότι οι απώλειες ήταν ακόμη πιο έντονες σε καθαρούς όρους. Τα κέρδη από αυτοαπασχόληση έχουν επίσης μειωθεί, αλλά σε αυτή την περίπτωση είναι πολύ δύσκολο να έχουμε ξεκάθαρα και αξιόπιστα δεδομένα (Braun & Tausendpfund, 2014).

Η μείωση των επιτοκίων, αποτέλεσε επίσης ένα μεγάλο πρόβλημα, καθώς οι κεντρικές τράπεζες ελέγχουν μόνο τις βραχυπρόθεσμες τιμές των επιτοκίων, ενώ οι ιδιωτικές τράπεζες αρνούνται ρητά να μειώσουν τις μακροπρόθεσμες τιμές των επιτοκίων ως απάντηση στις πολιτικές των κεντρικών τραπεζών. Οι περικοπές στα επιτόκια θα έχουν επίσης ως αποτέλεσμα τη μείωση, τόσο των πραγματικών αποδόσεων των σημερινών συνταξιούχων που ζουν από αποταμιεύσεις, όσο και τις προοπτικές αποδόσεων των μελλοντικών συνταξιούχων, γεγονός που μπορεί να μειώσει την κατανάλωση.

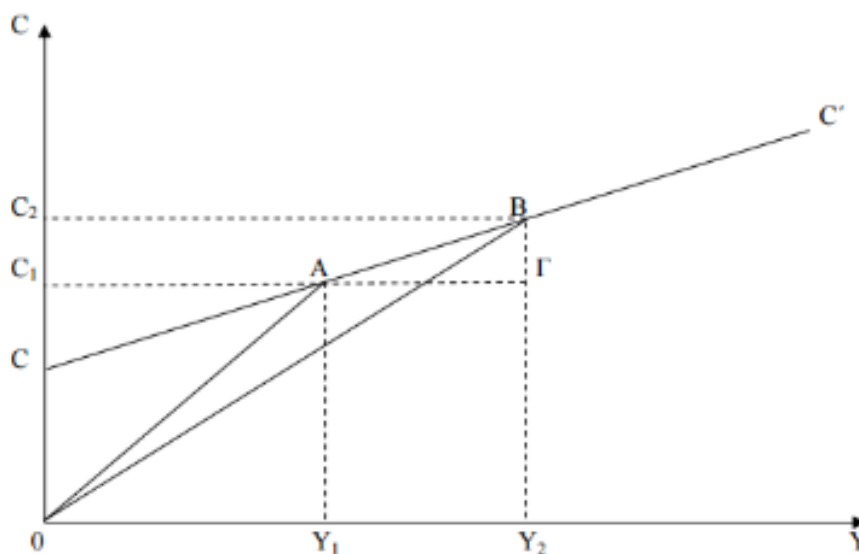
Ας σημειωθεί ότι τα παραπάνω ισχύουν για τον επίσημο τομέα της οικονομίας. Στο λεγόμενο ανεπίσημο τομέα (μέρος της κατασκευαστικής βιομηχανίας, της γεωργίας, του τουρισμού και άλλων υπηρεσιών), όπου οι εργοδότες υπόκεινται σε λιγότερους περιορισμούς, τα κέρδη έχουν σίγουρα μειωθεί ακόμα περισσότερο.

Όσον αφορά στην συνάρτηση κατανάλωσης διευκρινίζονται δύο στοιχεία. Το ένα είναι η Μέση Ροπή προς Κατανάλωση που απεικονίζει το ποσοστό του εισοδήματος προς κατανάλωση για κάθε επίπεδο του εισοδήματος και η Οριακή Ροπή προς Κατανάλωση που απεικονίζει το κατά πόσο αυξάνεται η κατανάλωση με την αύξηση του εισοδήματος κατά μια μονάδα (Krugman, 2009). Έτσι έχουμε:

$$MPK = C/Y \text{ και } OPK = \Delta C/\Delta Y$$

Το διάγραμμα που αφορά την συνάρτηση κατανάλωσης είναι το ακόλουθο:

Διάγραμμα 8. Διαγραμματική απεικόνιση της συνάρτησης κατανάλωσης

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Η αυτόνομη κατανάλωση ισούται με την απόσταση OC. Απεικονίζει το επίπεδο κατανάλωσης όταν $Y=0$. Επίσης η κατανάλωση αποτελεί αύξουσα συνάρτηση του εισοδήματος. Από την άλλη η Μέση Ροπή προς Κατανάλωση είναι η κλίση της ευθείας που ξεκινά από το σημείο αρχής των αξόνων και ορίζεται μέχρι το σημείο στην γραμμή κατανάλωσης. Όσο το εισόδημα αυξάνεται, η κλίση της γραμμής από την αρχή των

αξόνων μέχρι το σημείο στην γραμμή κατανάλωσης μειώνεται, είναι δηλαδή αντιστρόφως ανάλογο. Από την άλλη η Οριακή Ροπή προς Κατανάλωση είναι η κλίση της γραμμής κατανάλωσης και ορίζει το λόγο των μεταβολών. Όταν όμως η γραμμή έχει κλίση σταθερή σε όλο το μήκος της τότε η συνάρτηση κατανάλωσης είναι ευθεία και η Οριακή Ροπή προς κατανάλωση παραμένει σταθερή.

4.4. Διαχρονικές μεταβολές – στατιστικά στοιχεία για τις χώρες της ευρωζώνης

Το 2006, ανήλθε στα 2 δισ. ευρώ τον Ιούνιο το πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου στην Ευρωζώνη, έναντι 6,8 δισ. ευρώ τον ίδιο μήνα πέρσι. Την ίδια στιγμή η Ελλάδα παρουσιάζει έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο τον Ιούνιο (1,3 δισ. ευρώ), σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στην δημοσιότητα η Eurostat.

Ωστόσο, εντυπωσιακή είναι η αύξηση των εξαγωγών της Ελλάδας στο πεντάμηνο κατά 23%, όταν οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 15%. Όμως, η διεύρυνση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου οφείλεται κυρίως στις εισαγωγές καυσίμων (αύξηση τιμής πετρελαίου).

Σύμφωνα με τη Eurostat, το έλλειμμα της Ε.Ε.-25 του εμπορικού ισοζυγίου στην ενέργεια αυξήθηκε σημαντικά στο πεντάμηνο Ιανουάριος - Μάιος 2006, έναντι του αντίστοιχου περσινού διαστήματος (σε 118,8 δισ. ευρώ έναντι 79,9 δισ. πέρσι). Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, η διεύρυνση του συνολικού ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου (συμπεριλαμβανομένων των καυσίμων και των πλοίων) κατά 4.623 εκατ. ευρώ οφείλεται σχεδόν εξίσου στην αύξηση του ελλείμματος εκτός καυσίμων και πλοίων (κατά 1.628 εκατ. ευρώ), των καθαρών πληρωμών για εισαγωγές καυσίμων (κατά 1.614 εκατ. ευρώ) και των καθαρών πληρωμών για αγορές πλοίων (κατά 1.381 εκατ. ευρώ). Επισημαίνεται ότι οι εισπράξεις από εξαγωγές αγαθών εκτός καυσίμων και πλοίων εμφάνισαν αξιόλογη άνοδο (κατά 666 εκατ. ευρώ ή 13,5%), η οποία όμως υπερκαλύφθηκε από την αύξηση των αντίστοιχων πληρωμών για

εισαγωγές (κατά 2.321 εκατ. ευρώ ή 15,5%).

Τον Ιούνιο του 2006 το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διαμορφώθηκε σε 2.081 εκατ. ευρώ, έναντι 777 εκατ. ευρώ τον αντίστοιχο μήνα του 2005. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου (κατά 1.098 εκατ. ευρώ), στην οποία συνέβαλαν σχεδόν εξίσου οι αυξήσεις στα ελλείμματα των ισοζυγίων των καυσίμων, των πλοίων και των λοιπών αγαθών. Στη διεύρυνση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών συνέβαλαν, σε πολύ μικρότερο βαθμό, η αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου των εισοδημάτων (κατά 172 εκατ. ευρώ) και ο περιορισμός του πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών μεταβιβάσεων (κατά 30 εκατ. ευρώ). Τέλος, το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών παρέμεινε περίπου στο ίδιο επίπεδο με εκείνο του Ιουνίου του 2005.

Το εμπορικό πλεόνασμα της Ευρωζώνης διαμορφώθηκε στα 27,5 δισ. ευρώ τον Απρίλιο, από 20,9 δισ. ευρώ τον Απρίλιο του 2015, σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Eurostat. Ειδικότερα, οι εξαγωγές ανήλθαν σε 172,3 δισ. ευρώ, υποχωρώντας 1% σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2015, ενώ οι εισαγωγές διαμορφώθηκαν σε 144,8 δισ. ευρώ, σημειώνοντας πτώση 5% σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2015.

Για την περίοδο Ιανουαρίου – Απριλίου οι εξαγωγές ανήλθαν σε 659,0 δισ. ευρώ (-1% σε σύγκριση με την περίοδο Ιανουαρίου – Απριλίου 2015) και οι εισαγωγές διαμορφώθηκαν σε 577,7 δισ. ευρώ (-3% σε σύγκριση με την περίοδο Ιανουαρίου – Απριλίου 2015). Ως αποτέλεσμα η Ευρωζώνη κατέγραψε πλεόνασμα 81,3 δισ. ευρώ από πλεόνασμα 67,6 δισ. ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του 2015. Τα στοιχεία της Eurostat για την Ελλάδα δείχνουν εμπορικό έλλειμμα 6,5 δισ. ευρώ για την περίοδο Ιανουαρίου – Απριλίου από 6,4 δισ. ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του 2015.

Ελλειμματικό εμφανίζεται τον Ιανουάριο του 2007 το εμπορικό ισοζύγιο της ευρωζώνης με τα υπόλοιπα κράτη του, καθώς, τόσο οι εξαγωγές, όσο και οι εισαγωγές κινήθηκαν ανοδικά. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία - Eurostat, οι εμπορικές συναλλαγές των 13 κρατών –

μελών της ευρωζώνης με τις υπόλοιπες χώρες παρουσιάζουν έλλειμμα της τάξεως των 7,8 δισ. ευρώ, έναντι ελλείμματος 9,9 δισ. ευρώ του Ιανουαρίου του 2006 και πλεονάσματος ύψους 3,2 δισ. ευρώ του Δεκεμβρίου του 2006.

Η Eurostat προχώρησε σε ανοδική αναθεώρηση των εκτιμήσεων της για το ύψος του πλεονάσματος του Δεκεμβρίου, το οποίο είχε υπολογισθεί αρχικά στα 2,5 δισ. ευρώ, εξέλιξη που αντικατοπτρίζει - εν μέρει - την είσοδο της Σλοβενίας στην ευρωζώνη από την 1^η Ιανουαρίου. Σε εποχικά προσαρμοσμένη βάση, η Ευρωζώνη παρουσιάζει τον Ιανουάριο πλεόνασμα 1,3 δισ. ευρώ, έναντι πλεονάσματος 2,0 δισ. ευρώ του Δεκεμβρίου. Οι εξαγωγές από την πλευρά τους υποχώρησαν 0,4% σε μηνιαία βάση, ενώ οι εισαγωγές αυξήθηκαν 0,2%.

Τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι ο βαθμός συνεισφοράς των εξαγωγών στην ανάπτυξη ίσως να μην είναι ο ίδιος με εκείνους του τετάρτου τριμήνου, περίοδο κατά την οποία η οικονομία της ευρωζώνης πέτυχε ανάπτυξη 0,9%. Για το σύνολο του 2006, η ευρωζώνη παρουσιάζει εμπορικό έλλειμμα ύψους 89,7 δισ. ευρώ με την Κίνα, έναντι 74,8 δισ. ευρώ του 2005. Το πλεόνασμά της με τις ΗΠΑ διευρύνθηκε στα 71,6 δισ. ευρώ, έναντι 65,2 δισ. ευρώ.

Οι ακόλουθοι πίνακες καταδεικνύουν αναλυτικά στοιχεία σε μη εποχικά προσαρμοσμένη βάση: (Σε δισ ευρώ. Με μείον τα στοιχεία που καταδεικνύουν έλλειμμα).

	Ιαν	Δεκ	Ιαν 06	% - ετήσια μεταβολή
Ευρωζώνη Εμπορικό ισοζύγιο	-7,8	+3,2	-9,9	n/a
Ευρωζώνη – Εισαγωγές	120,9	113,3	110,0	+10%
Ευρωζώνη – Εξαγωγές	113,1	116,5	100,1	+13%
Ενδοκοινοτικές αποκτήσεις – παραδόσεις	119,9	111,3	108,7	+10%

Πίνακας 33. Κύριοι εμπορικοί εταίροι της Ευρωζώνης (στοιχεία μη προσαρμοσμένα σε εποχική βάση)

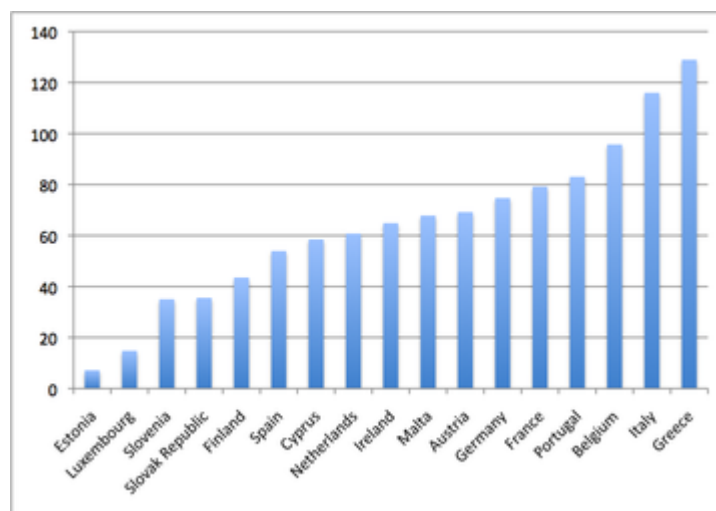
	Ισοζύγιο Ιαν – Δεκ.	Ισοζύγιο Ιαν – Δεκ. 2005
Βρετανία	49,3	50,5
ΗΠΑ	71,6	65,2
Κίνα	-89,7	-74,8
Ρωσία	-39,7	-32,4
Ελβετία	14,5	12,7
Ιαπωνία	-21,6	-19,0
Σουηδία	2,4	2,9
Πολωνία	17,5	12,9
Τσεχία	2,2	3,6
Τουρκία	9,6	9,6

Από το 2010, οπότε και η κρίση έγινε πλέον φανερή για την Ευρωζώνη, η συζήτηση έχει επικεντρωθεί στο κρατικό χρέος. Αυτό έχει αποπροσανατολίσει τη συζήτηση από την πραγματική φύση του προβλήματος το οποίο είναι στη βάση του η τραπεζική κρίση. Το 2008 μάλιστα, με το ξεκίνημα της κρίσης, ευρωπαίοι τραπεζικοί αξιωματούχοι δεν ανησυχούσαν για την Ελλάδα. Οι Ελληνικές τράπεζες δεν είχαν μεγάλη έκθεση στα χρηματοπιστωτικά προϊόντα υψηλού ρίσκου που οδήγησαν

σε κατάρρευση το χρηματοπιστωτικό σύστημα στις ΗΠΑ. Η μεγαλύτερη ανησυχία ήταν το τραπεζικό σύστημα της ανατολικής Ευρώπης, το οποίο είχε μεγάλη έκθεση στα CDOs που διακινούσαν Αμερικάνικες επενδυτικές τράπεζες.

Η παραδοχή του προβλήματος του χρέους από την πλευρά της Ελληνικής κυβέρνησης στο τέλος του 2009 έδωσε την ευκαιρία στο ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα να αλλάξει την ατζέντα και να μεταφέρει τη συζήτηση στο πρόβλημα του δημοσίου χρέους.

Διάγραμμα 9. Χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ χωρών της Ευρωζώνης 2008 – IMF, WEO Oct 2012

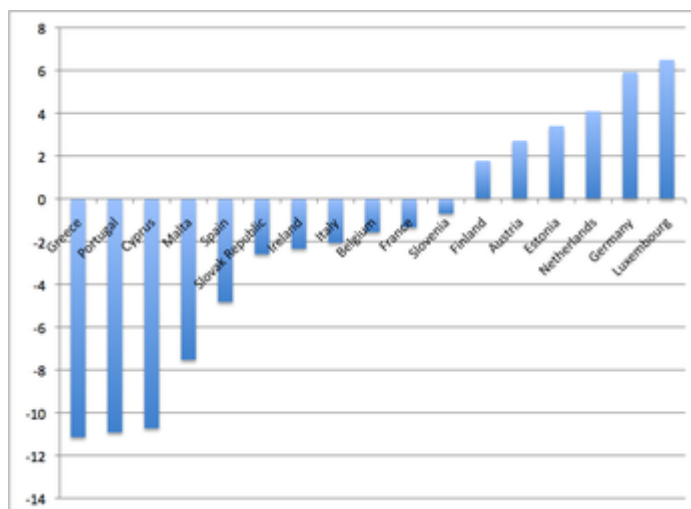

Μια ματιά όμως στον παραπάνω πίνακα μας πείθει ότι το δημόσιο χρέος δεν ήταν ποτέ το πρόβλημα. Η Ελλάδα, η χώρα που χτυπήθηκε πρώτη από την κρίση, όντως είχε το μεγαλύτερο πρόβλημα δημοσίου χρέους το 2008. Η Ιταλία όμως και το Βέλγιο, οι χώρες με το δεύτερο και το τρίτο μεγαλύτερο δημόσιο χρέος δε χτυπήθηκαν αμέσως μετά την Ελλάδα. Χτυπήθηκε αντίθετα η τέταρτη Πορτογαλία και η ένατη Ιρλανδία, οι οποίες τέθηκαν έκτος αγορών και ζήτησαν την ένταξή τους σε μηχανισμό στήριξης μετά την Ελλάδα. Η Κύπρος και η Ισπανία που διαπραγματεύονται την είσοδο τους στο μηχανισμό στήριξης στα τέλη του 2012 βρίσκονταν ακόμη πιο πίσω. Η Ιρλανδία, η Ισπανία και η Κύπρος μάλιστα είχαν στο ξεκίνημα της κρίσης μικρότερο δημόσιο χρέος από τη Γερμανία. Σίγουρα λοιπόν το δημόσιο χρέος δεν είναι ο λόγος που μια χώρα μπαίνει σε μηχανισμό στήριξης.

Ο επόμενος πίνακας είναι σίγουρα πιο διαφωτιστικός. Παρουσιάζει το ισοζύγιο

εξωτερικών συναλλαγών της κάθε χώρας. Η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Κύπρος είναι οι χώρες με το μεγαλύτερο πρόβλημα. Ακολουθεί η Ισπανία (η Μάλτα παραείναι μικρή για να την πάρουμε σοβαρά υπ' όψη), η Ιρλανδία και η Ιταλία. Η σειρά είναι σχεδόν ίδια με τη σειρά με την οποία οι χώρες εισήλθαν σε μηχανισμό στήριξης. Μόνη χτυπητή διαφορά είναι η Ιρλανδία, η οποία δεν παρουσίαζε τόσο μεγάλο έλλειμμα στο ισοζύγιο της κατά το 2008. Η Ιρλανδία στην ουσία πλήρωσε την απόφαση της πολιτικής ηγεσίας της να διασώσει, όχι μόνο τους καταθέτες των τραπεζών της, οι οποίες κατέρρεαν λόγω της υπερβολικής έκθεσής τους σε CDOs, αλλά και τους ομολογιούχους, ανεβάζοντας το λογαριασμό της διάσωσης σε πολύ υψηλά επίπεδα. Παρά το γεγονός λοιπόν ότι το κράτος δεν ήταν υπερχρεωμένο και το ισοζύγιο δεν ήταν σε άσχημη κατάσταση, εν μέσω πιστωτικής κρίσης δεν μπορούσαν να βρεθούν χρηματοδότες στην αγορά, οι οποίοι θα δάνειζαν στην Ιρλανδία το τεράστιο ποσό που χρειαζόταν για να διασώσει τις τράπεζές της.

Διάγραμμα 10. Τρέχον ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών χωρών Ευρωζώνης 2008 – IMF, WEO Oct 2012

Τι σχέση έχει το εξωτερικό ισοζύγιο μιας χώρας με μια πιστωτική κρίση; Το τραπεζικό σύστημα στην ουσία είναι αυτό που χρηματοδοτεί το έλλειμμα στο ισοζύγιο συναλλαγών μιας χώρας. Τα πλεονάσματα της μιας χώρας είναι τα ελλείμματα της άλλης. Το τραπεζικό σύστημα των πλεονασματικών χωρών χρηματοδοτεί τις τράπεζες των ελλειμματικών χωρών, οι οποίες με τη σειρά τους διοχετεύουν το δανεικό αυτό χρήμα στην αγορά των ελλειμματικών χωρών έτσι ώστε να ισοσκελιστεί το ισοζύγιο πληρωμών της.

Μέσα στη ζώνη του Ευρώ τα πράγματα είναι ακόμα πιο δύσκολα. Παλαιότερα τυπώναμε περισσότερες δραχμές και παρά το γεγονός ότι αυτές ήταν υποτιμημένες και δε μας έδιναν τη δυνατότητα να αυξήσουμε την εισαγωγική μας δυνατότητα, τουλάχιστον μπορούσαμε να συνεχίσουμε να συναλλασσόμαστε μεταξύ μας για τα προϊόντα που παράγονταν στη χώρα. Πλέον μέσα στο Ευρώ, όσο το έλλειμμα μεγαλώνει, τόσο τα χρήματα φεύγουν από τη χώρα. Ελλείπει άλλων μηχανισμών μεταφοράς πλεονασμάτων, ο τραπεζικός δανεισμός ήταν ο μόνος ο οποίος εξασφάλιζε τη συνεχή εισροή κεφαλαίων στη χώρα έτσι ώστε να μπορούμε να συνεχίσουμε να συναλλασσόμαστε μεταξύ μας.

Με την κατάρρευση της τραπεζικής πίστης το 2008, οι τράπεζες φοβούμενες πλέον να δανείσουν ακόμα και στη σκιά τους έπαψαν να μοιράζουν δανεικά κεφάλαια για την εξισορρόπηση του ισοζυγίου πληρωμών των ελλειμματικών χωρών, οι οποίες αναγκάστηκαν σε μια βίαιη προσαρμογή. Αφού το χρήμα έπαψε να ρέει προς τους ιδιώτες, το κράτος έσπευσε να πάρει τη θέση τους ως τροφοδότης της οικονομίας, δανειζόμενο το ίδιο, όχι όμως από την ελεύθερη αγορά, η οποία είχε «παγώσει», αλλά μέσω διακρατικών δανείων. Αυτός είναι και ο λόγος που το δημόσιο χρέος των χωρών που εντάχθηκαν σε προγράμματα στήριξης συνέχισε να αυξάνεται αντί να αντιμετωπίζεται με ένα δραστικό κούρεμα του, πράγμα που θα ήταν και η σωστότερη λύση.

Το έλλειμμα στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών των ελλειμματικών χωρών έχει αρχίσει να αντιμετωπίζεται, κυρίως λόγω της αδυναμίας τους να καταναλώσουν με τον προ του 2008 ρυθμό. Με αυτή τη λογική η αύξηση της φορολογίας των καύσιμων είναι μια σωστή κίνηση, αφού μπορεί να μην αυξάνει τα φορολογικά έσοδα, μειώνει όμως την κατανάλωση πετρελαίου, η εισαγωγή του οποίου αποτελεί έναν από τους κυριότερους λόγους της εκτίναξης του εμπορικού ισοζυγίου στα ύψη.

Πολλά από τα μέτρα που λαμβάνονται σήμερα ίσως είναι προς τη σωστή κατεύθυνση όσο αφορά τον περιορισμό του ελλείμματος, το οποίο μας έφερε σε αυτή τη δύσκολη θέση. Η στιγμή για να ληφθούν όμως είναι λανθασμένη. Το μεγαλύτερο πρόβλημα της οικονομίας αυτή τη στιγμή είναι η πιστωτική ασφυξία και αυτήν πρέπει να

αντιπαρέλθουμε ακόμα και σε βάρος της εξυγίανσης του εμπορικού μας ισοζυγίου. Τα μέτρα για τον περιορισμό του εμπορικού ελλείμματος πρέπει να λαμβάνονται σε περιόδους ανάπτυξης. Δυστυχώς όμως σε περιόδους ευημερίας είναι δύσκολο να πειστούμε για την ανάγκη λήψης μέτρων για τον περιορισμό του ελλείμματος. Από αυτή την άποψη η περίοδος της κρίσης είναι η καταλληλότερη για να αποφασιστούν τα μέτρα για τον περιορισμό του ελλείμματος. Τα μέτρα αυτά όμως δεν πρέπει να λαμβάνονται τώρα. Προέχει η επίλυση του προβλήματος της πιστωτικής ασφυξίας. Τα μέτρα πρέπει να αποφασιστούν τώρα, αλλά να εφαρμοστούν μετά την επίλυση του προβλήματος ρευστότητας που στραγγαλίζει την Ελληνική οικονομία και κοινωνία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αν και η παραπάνω ανάλυση έχει έναν καθαρά ενδεικτικό χαρακτήρα, κάνει εμφανή την ανάγκη αξιοποίησης τέτοιου τύπου επεξεργασιών για τον προσδιορισμό των κλάδων προς τους οποίους χρειάζεται να κατευθυνθούν επενδύσεις στο πλαίσιο ενός συνολικού σχεδίου για τον παραγωγικό μετασχηματισμό της Ελληνικής οικονομίας και την προώθηση των καθαρών της εξαγωγών. Είναι προφανές ότι μια πιο ακριβής αποτύπωση των εξαγωγικών δυνατοτήτων του κάθε κλάδου θα χρειαστεί να στηριχτεί σε πιο λεπτομερείς αναλύσεις σχετικά με τα ειδικά του χαρακτηριστικά στην Ελλάδα, τη διαρκώς μεταβαλλόμενη σχετική του θέση στις διεθνείς αγορές (λαμβάνοντας υπόψη και το ρόλο των τιμών), καθώς και τις γεωγραφικές περιοχές προς τις οποίες φαίνεται σε βάθος χρόνου να υπάρχουν ή όχι δυνατότητες για την προώθηση εξαγωγών. Επιπλέον, η επιτυχής βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου της Ελλάδας προϋποθέτει στον σχετικό σχεδιασμό να ενσωματωθούν και αναλύσεις για τη διαδικασία υποκατάστασης των εισαγωγών μέσω επενδύσεων σε κλάδους όπου αφενός η εισαγωγική διείσδυση (δηλαδή το μερίδιο της εγχώριας ζήτησης που καλύπτεται από εισαγωγές) είναι υψηλή και αφετέρου υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες για ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαρουφάκης, Γ., et al, (2013), Ελληνική κρίση και ευρωπαϊκή νεωτερικότητα, Εκδόσεις: Κριτική

Βαρουφάκης, Γ., Galbraith, J., Holland, S., (2014), Μια μετριοπαθής πρόταση για την επίλυση της κρίσης του ευρώ, Εκδόσεις: Ποταμός

Κότιος, Α., Παυλίδης, Γ., (2012), Διεθνείς οικονομικές κρίσεις - Κρίσεις του συστήματος ή της πολιτικής, Εκδόσεις: Rosili

Abbas, A. et. al. (2010), "Fiscal Policies and the Current Account", IMF Working Paper No. 121.

Adam, C., and Bevan, D. (2005), "Fiscal Deficits and Growth in Developing Countries", Journal of Public Economics, Vol. 89, No.4.

Beetsma, R., and Vermeylen, KM. (2007) "The Effect of Monetary Unification on Public Debt and its Real Return", Public Choice, Vol.133, pp. 393-415.

Briotti, M. G. (2005), "Economic Reactions to Public Finance Consolidation: A Survey of the Literature", ECB Occasional Paper No.38, October.

Buti, M. et al. (2009) "Is Lisbon Far from Maastricht? Trade-offs and Complementarities between Fiscal Discipline and Structural Reforms", CESifo Economic Studies, Vol. 55, no 1, 165-196.

Corsetti, G. and Muller, G. (2006), 'twin deficits: Squaring Theory, Evidence and Common Sense", Economic Policy, Vol. 21, pp. 597-638

Crowe and Meade (2008), Central Bank Independence and Transparency: Evolution and Effectiveness, European Journal of Political Economy, Vol.24, pp. 763-777

Dhont, T. and Heylen, F., (2008) "Fiscal Policy, Employment and Growth: Why Is Continental Europe Lagging Behind?", Working Paper No.04/275, Faculty of Economics and Business Administration, Ghent University, Belgium

Dullien S. and Schwarzer, D. (2009) "Bringing Macroeconomics in the EU Budget Debate: Why and How?" *Journal of Common Market Studies*, Vol. 47, pp. 153-177.

Feyrer, J. and Shambaugh, J. (2009), "Global Savings and Global Investment: The Transmission of Fiscal Shocks", NBER Working Paper no. 15113

Freitag, M. and P. Sciarini (2001), "The Political Economy of Budget Deficits in the European Union", *European Union Politics*, Vol. 2(2), pp. 163-189.

Girardi, A. and Paesani, P. (2007) "Structural Reforms and Fiscal Discipline in Europe", *Transition Studies Review*, Vol. 15, no2, 389-402.

Gong, G., Greiner, A. and Semmler, W. (2001), "Growth Effects of Fiscal Policy and Debt Sustainability in the EU", *Empirica*, Vol. 28, No. 1, pp. 3-19.

Hemmking, R. et al. (2002), "The Effectiveness of Fiscal Policies in Stimulating Economic Activity - A Review of the Literature", IMF Working Paper No. 208

Kim, S. and Roubini, N. (2008) "Twin Deficits or Twin Divergence?", *Journal of International Economics*, Vol. 74, Issue 2, pp. 363-383

Kneller R., Bleaney, M. and Gemmelli, M. (1999), "Fiscal Policies and Growth: Evidence from the OECD Countries", *Journal of Public Economics*, Vol. 74, pp. 171-190.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2016*

(Σε εκατ. ευρώ)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		% ΜΕΤΑΒΟΛΗ	% ΣΥΝΘΕΣΗ	
	2016	2015	16/15	2016	2015
ΚΟΣΜΟΣ	6.307,1	6.503,9	-3,0%	100,0%	100,0%
ΟΟΣΑ	3.778,1	3.651,6	3,5%	59,9%	56,1%
Ε.Ε. (28)	3.401,0	3.486,9	-2,5%	53,9%	53,6%
Ευρωζώνη	2.634,1	2.730,7	-3,5%	41,8%	42,0%
G7	1.871,9	1.934,4	-3,2%	29,7%	29,7%
Βόρεια Αμερική	125,7	109,2	15,1%	2,0%	1,7%
Χώρες BRICS	891,0	1.057,2	-15,7%	14,1%	16,3%
Μ. Ανατολή & Β. Αφρική	644,4	956,0	-32,6%	10,2%	14,7%
Χώρες ΟΡΕC	495,3	777,2	-36,3%	7,9%	11,9%
Χώρες του Κόλπου (Συμβούλιο Συνεργασίας Κόλπου)	114,5	203,4	-43,7%	1,8%	3,1%
Οικονομική Συνεργασία Μαύρης Θάλασσας (Ο.Σ.Ε.Π.)	856,2	1.041,4	-17,8%	13,6%	16,0%
Ευρασιατική Οικονομική Ένωση	570,6	654,0	-12,7%	9,0%	10,1%
Βόρεια Αφρική	145,0	205,7	-29,5%	2,3%	3,2%

Χώρες Υποσαχάριας Αφρικής	39,0	43,0	-9,5%	0,6%	0,7%
Χώρες MERCOSUR	74,2	88,3	-16,0%	1,2%	1,4%
Εφοδιασμοί πλοίων	0,1	0,0	1701,1%	0,0%	0,0%

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2015

Προσωρινά στοιχεία

(σε εκατ. ευρώ)

Γεωγραφικές περιοχές	Εξαγωγές		% Μεταβολή	% Σύνθεση	
	2015	2014	15/14	2015	2014
ΣΥΝΟΛΟ	25.458,4	26.894,0	-5,3%	100,0%	100,0%
Ε.Ε. (28)	13.557,4	12.262,8	10,6%	53,3%	45,6%
Ευρωζώνη	9.491,2	8.365,4	13,5%	37,3%	31,1%
Γαλλία	654,3	643,8	1,6%	2,6%	2,4%
Ολλανδία	498,9	416,4	19,8%	2,0%	1,5%
Γερμανία	1.843,0	1.768,8	4,2%	7,2%	6,6%
Ιταλία	2.875,9	2.481,5	15,9%	11,3%	9,2%

Ιρλανδία	83,0	33,5	147,5%	0,3%	0,1%
Πορτογαλία	144,8	125,5	15,4%	0,6%	0,5%
Ισπανία	689,2	667,8	3,2%	2,7%	2,5%
Βέλγιο	340,3	312,4	8,9%	1,3%	1,2%
Λουξεμβούργο	31,5	4,7	575,5%	0,1%	0,0%
Φινλανδία	181,3	165,1	9,8%	0,7%	0,6%
Αυστρία	181,5	175,8	3,3%	0,7%	0,7%
Εσθονία	7,8	8,3	-6,1%	0,0%	0,0%
Μάλτα	227,6	126,7	79,7%	0,9%	0,5%
Λεττονία	24,3	14,1	71,8%	0,1%	0,1%
Λιθουανία	49,3	28,1	75,3%	0,2%	0,1%
Σλοβακία	85,7	61,2	40,0%	0,3%	0,2%
Σλοβενία	156,8	93,8	67,2%	0,6%	0,3%
Κύπρος	1.415,9	1.237,6	14,4%	5,6%	4,6%
Χώρες & εδάφη μη κατονομαζόμενα ⁽¹⁾	0,02	0,31	-92,2%	0,0%	0,0%
Λοιπές Χώρες Ε.Ε.	4.066,2	3.897,4	4,3%	16,0%	14,5%
Ην. Βασίλειο	1.065,1	967,9	10,0%	4,2%	3,6%
Δανία	125,0	98,5	26,8%	0,5%	0,4%
Σουηδία	172,8	157,6	9,7%	0,7%	0,6%

Πολωνία	352,3	324,0	8,7%	1,4%	1,2%
Τσεχία	191,8	189,5	1,2%	0,8%	0,7%
Ουγγαρία	105,3	102,7	2,5%	0,4%	0,4%
Ρουμανία	702,2	634,6	10,7%	2,8%	2,4%
Βουλγαρία	1.272,1	1352,0	-5,9%	5,0%	5,0%
Κροατία	79,6	70,5	12,8%	0,3%	0,3%
Λοιπές Χώρες Ευρώπης	4.166,3	6.291,7	-33,8%	16,4%	23,4%
Ισλανδία	1,8	1,9	-4,8%	0,0%	0,0%
Νορβηγία	53,4	38,0	40,6%	0,2%	0,1%
Ελβετία	131,4	111,4	17,9%	0,5%	0,4%
Γιβραλτάρ	395,2	641,4	-38,4%	1,6%	2,4%
Τουρκία	1.710,7	3.266,2	-47,6%	6,7%	12,1%
Αλβανία	348,4	410,0	-15,0%	1,4%	1,5%
Ουκρανία	197,7	188,9	4,6%	0,8%	0,7%
Λευκορωσία	10,7	14,1	-24,4%	0,0%	0,1%
Μολδαβία	93,0	90,2	3,0%	0,4%	0,3%
Ρωσία	213,1	356,0	-40,2%	0,8%	1,3%
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	69,7	72,4	-3,7%	0,3%	0,3%
Κόσοβο	28,5	34,6	-17,6%	0,1%	0,1%
ΠΓΔΜ	585,5	706,3	-17,1%	2,3%	2,6%

Μαυροβούνιο	117,5	162,2	-27,5%	0,5%	0,6%
Σερβία	209,8	198,1	5,9%	0,8%	0,7%
Β. Αμερική	1.558,2	1.063,1	46,6%	6,1%	4,0%
ΗΠΑ	1.246,6	806,2	54,6%	4,9%	3,0%
Καναδάς	141,7	126,8	11,7%	0,6%	0,5%
Μεξικό	169,9	130,0	30,7%	0,7%	0,5%
Λοιπές Χώρες Αμερικής	208,4	91,2	128,5%	0,8%	0,3%
Ονδούρα	0,9	0,3	196,4%	0,0%	0,0%
Παναμάς	98,5	18,5	433,0%	0,4%	0,1%
Μπαχάμες	38,7	1,4	2755,9%	0,2%	0,0%
Αγ. Βικέντιος	2,4	0,02	11139,2%	0,0%	0,0%
Βενεζουέλα	7,8	5,9	31,2%	0,0%	0,0%
Ισημερινός	3,0	5,8	-48,3%	0,0%	0,0%
Βραζιλία	36,2	39,6	-8,5%	0,1%	0,1%
Χιλή	12,0	12,4	-3,4%	0,0%	0,0%
Αργεντινή	8,8	7,2	22,2%	0,0%	0,0%
Μ.Ανατολή & Β.Αφρική	3.779,4	3.741,9	1,0%	14,8%	13,9%
Μαρόκο	33,4	54,7	-39,0%	0,1%	0,2%
Αλγερία	195,7	281,1	-30,4%	0,8%	1,0%
Τυνησία	157,2	271,9	-42,2%	0,6%	1,0%

Λιβύη	149,3	222,0	-32,8%	0,6%	0,8%
Αίγυπτος	1.042,6	755,4	38,0%	4,1%	2,8%
Λίβανος	767,1	611,4	25,5%	3,0%	2,3%
Συρία	7,6	7,6	-0,5%	0,0%	0,0%
Ιράκ	48,1	36,9	30,3%	0,2%	0,1%
Ιράν	23,5	16,9	39,5%	0,1%	0,1%
Ισραήλ	236,0	203,0	16,3%	0,9%	0,8%
Ιορδανία	36,3	47,4	-23,4%	0,1%	0,2%
Σ.Αραβία	737,1	784,1	-6,0%	2,9%	2,9%
Κουβέιτ	21,6	16,5	30,7%	0,1%	0,1%
Μπαχρέιν	7,5	8,2	-8,6%	0,0%	0,0%
Κατάρ	35,0	54,8	-36,1%	0,1%	0,2%
Ην. Αρ. Εμιράτα	269,7	359,0	-24,9%	1,1%	1,3%
Ομάν	9,8	7,3	33,4%	0,0%	0,0%
Υεμένη	1,9	3,5	-45,0%	0,0%	0,0%
Χώρες Ασίας	1.249,6	1.376,3	-9,2%	4,9%	5,1%
Γεωργία	73,5	130,6	-43,7%	0,3%	0,5%
Αρμενία	10,0	9,9	0,6%	0,0%	0,0%
Αζερμπαϊτζάν	7,7	24,2	-68,3%	0,0%	0,1%
Καζακστάν	10,4	7,1	46,7%	0,0%	0,0%

Τουρκμενιστάν	5,6	5,1	9,2%	0,0%	0,0%
Ουζμπεκιστάν	3,0	3,9	-23,8%	0,0%	0,0%
Τατζικιστάν	0,02	0,06	-75,5%	0,0%	0,0%
Κιργιζία	0,2	0,3	-9,5%	0,0%	0,0%
Πακιστάν	13,3	9,9	34,6%	0,1%	0,0%
Ινδία	60,8	54,9	10,7%	0,2%	0,2%
Μπαγκλαντές	9,8	12,2	-19,6%	0,0%	0,0%
Ταϊλάνδη	43,5	36,1	20,4%	0,2%	0,1%
Βιετνάμ	16,1	11,6	39,5%	0,1%	0,0%
Ινδονησία	56,5	100,3	-43,7%	0,2%	0,4%
Μαλαισία	10,9	17,2	-36,6%	0,0%	0,1%
Σιγκαπούρη	172,5	264,1	-34,7%	0,7%	1,0%
Φιλιππίνες	6,8	6,7	1,1%	0,0%	0,0%
Κίνα	228,2	273,5	-16,6%	0,9%	1,0%
Νότια Κορέα	298,1	269,2	10,7%	1,2%	1,0%
Ιαπωνία	61,3	44,6	37,4%	0,2%	0,2%
Ταϊβάν	70,7	42,2	67,7%	0,3%	0,2%
Χογκ Κονγκ	90,6	52,7	72,1%	0,4%	0,2%
Χώρες Αφρικής	184,8	155,6	18,7%	0,7%	0,6%
Μαυριτανία	6,2	7,2	-14,2%	0,0%	0,0%

Γκάνα	47,6	15,8	200,9%	0,2%	0,1%
Νιγηρία	34,1	74,8	-54,4%	0,1%	0,3%
Αιθιοπία	19,2	8,0	138,5%	0,1%	0,0%
Κένυα	28,5	5,8	395,4%	0,1%	0,0%
Δημ. Νοτ. Αφρικής	49,2	44,0	11,7%	0,2%	0,2%
Ωκεανία (ή Αυστραλία)	150,7	143,2	5,2%	0,6%	0,5%
Αυστραλία	138,7	130,7	6,2%	0,5%	0,5%
Νέα Ζηλανδία	12,0	12,5	-4,3%	0,0%	0,0%
Εφοδιασμοί Σκαφών Ε.Ε.	49,0	538,9	-90,9%	0,2%	2,0%
Εφοδιασμοί Σκαφών Τρίτων Χωρών	117,2	960,9	-87,8%	0,5%	3,6%
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	437,4	268,3	63,1%	1,7%	1,0%

(1) Πρόκειται για εξαγωγές που κατανέμονται στην Ε.Ε.(28)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. από το ΚΕΕΜ. (Τα στοιχεία και για τα δύο έτη είναι προσωρινά)